

Bulletin
Národní protidrogové centrály

Vydavatel :
Národní protidrogová centrála ÚOOZ S
KP P ČR

Vedoucí redakční rady:
npor. Miloš Vaněček

Adresa :
Policie ČR, PS 41/V5, 156 08 Praha 5,

Vydává :
oddělení vydavatelství obchodního
odboru Tiskárny MV, Hybernská ul.č.2,
112 19 Praha 1,
tel: 24212671 fax :24217313

Tiskne:
Tiskárna MV, p.o.Bartůňkova 4,
149 01 Praha 4
tel.7957011 fax 7952603
Vychází 4x ročně, cena 63,- Kč
Roční předplatné 252,-Kč
Objednávky přijímá a vyřizuje
Obchodní odbor Tiskárny MV,
Hybernská 2, 112 19 Praha 1

**Distribuci a předplatné
pro Slovenskou republiku
zabezpečuje :**
Magnet-Přes Slovakia s.r.o.
P.O.Box 169, 830 00 BRATISLAVA
tel./fax: předplatné
07/525 45 59; 07/444 545 59
tel./fax: administrativní
07/525 4628; 07/444546 28
sidlo firmy :
Teslova 12, 821 02 Bratislava

Za věcnou správnost příspěvků ručí autoři

Přetisk povolen
pouze se souhlasem redakční rady

Podávání novinových zásilek
povolila Česká pošta s.p.,
Odštepny závod Praha,
č.j.6119/96 ze dne 15.10.1996

Určeno pro služební potřebu
policie ČR, obecní policie, SZ,
soudů a vybraných institucí
Povoleno MK ČR - 7834

ISSN 1211 - 8834
Grafické zpracování titulní strany:
Zbyněk PROKOP

Obsah:

- 1) **26. červen - mezinárodní den proti zneužívání drog a nezákonnému obchodu s nimi.**
Generálního tajemníka OSN Kofi Annan
strana
- 2) **Mimořádná pátrací relace Národní protidrogové centrály**
strana
- 3) **Problematika zavinění při vyšetřování trestných činů kvalifikovaných podle ustanovení § 187 trestního zákona**
Jaromír BADIN, Jaroslav ŠEJVL – Úřad vyšetřování hl. m. Prahy
strana
- 4) **Čaj: nápoj, lék nebo droga?**
Jana ARCIMOVIČOVÁ
strana
- 5) **Evropská unie odmítá drogy v silniční dopravě**
Doc. ing. Renata ŠTABLOVÁ, CSc., mjr. Mgr. Václav VALENTA
strana
- 6) **Drogy a bezpečnost dopravy**
MUDr. Karel HAMPL, Csc. Ordinace AT pro prevenci a léčbu závislosti
strana
- 7) **15. Mezinárodní konference „Alcohol, drugs and traffic safety, T 2000“**
Doc. Ing. Marie BALÍKOVÁ, Národní referenční laboratoř pro forenzní toxikologii I.LF UK a VFN, Na bojišti 3, Praha 2
strana
- 8) **Nelegální obchod s drogami v Maďarsku II. část**
Dr. Miklos BENKE
strana
- 9) **Jan Evangelista Purkyně**
Miloš Vaněček, Národní protidrogová centrála
strana
- 10) **136. Pravidelné zasedání mezinárodní pracovní skupiny pro boj proti obchodování s OPL „Jihovýchod“ které se konalo ve dnech 09. -10.05. 2000 Portoros – Slovinsko.**
Zdroj - Národní protidrogová centrála
strana
- 11) **Pravidelné jednání stálé pracovní skupiny o pašování a obchodu s OPL (dále jen ps - „star“), ve dnech 23. - 24.05. 2000.**
Zdroj – Národní protidrogová centrála
strana
- 12) **26. Zasedání ředitelů evropských protidrogových jednotek členských zemí interpolu.**
Ing. Gabriel BERSZI, Národní protidrogová centrála
- 13) **Holandský experiment s „Half-baked“ drogami**
Larry COLLINS
strana
- 14) **Knihovnička**
Miloš VANĚČEK, Národní protidrogová centrála
strana

26. ČERVEN - MEZINÁRODNÍ DEN PROTI ZNEUŽÍVÁNÍ DROG A NEZÁKONNÉMU OBCHODU S NIMI.

Valné shromáždění OSN vyhlásilo tento den v roce 1987 za účelem posílení spolupráce na všech úrovních v úsilí o odstranění problému drog. Rozhodlo o tom dne 7. prosince 1987 (rezoluce 42/112) na doporučení Mezinárodní konference o zneužívání drog a nezákonném obchodu, jež přijala právě 26. června Všeobecný multidisciplinární návrh o aktivitách na poli zneužívání drog.

POSELSTVÍ GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA OSN KOFÍHO ANNANA :

Podíváme-li se zpět na uplynulé desetiletí, nemůžeme si nevšimnout dosud nevidané mobilizace proti zneužívání drog, a to je dobrá zpráva. Odpovědi na globální rozšíření obchodu s drogami bylo posílení mezinárodní spolupráce. Zvyšuje se také obecné povědomí o destruktivních účincích zneužívání drog. Je velice důležité, že začíná převládat přesvědčení, že problém drog lze vyřešit.

Naše úsilí v boji proti drogám je běh na dlouhou trať a konečný úspěch není zaručen. Chtěli bychom tedy dnes, u příležitosti Mezinárodního dne proti zneužívání drog a nezákonnému obchodování s nimi, znovu potvrdit náš závazek odstranit tento problém a učinit nové století érou bez drog.

V současném rychle se globalizujícím světě nezná nebezpečí drog hranic. Neomezuje se jen na vybrané sociální skupiny a netýká se jen určitých regionů. Je to globální problém s velkými ekonomickými a sociálními dopady. Mnohé z nejpálčivějších problémů našeho světa přizivují trh s drogami. Obrovské zisky z obchodu s drogami podněcují kulturu korupce a násilí, jež narušuje uspořádání občanské společnosti. Špatně placení státní zaměstnanci a vynucovatelé zákona podléhají úplatkům, které mnohdy přesahují jejich roční příjmy. To je velké lákadlo i pro ty nejpochtivější. Praní špinavých peněz podkopává integritu finančních institucí a odvádí finanční prostředky do nezdaněné a neregulované černé ekonomiky. Peníze získané z obchodu s drogami činí bohaté drogové elity ještě bohatšími, zatímco ve světě se celkový rozdíl mezi bohatými a chudými zvětšuje ještě více.

Násilí je druhou tváří obchodu s drogami - násilí proti úřadům, gangové souboje mezi dealery drog, násilné zločiny závislých v důsledku hodby za uspokojením své potřeby a domácí násilí, jež vede k rozpadu rodin. Navíc zde vzniká násilí závislých vůči sobě samým, fyzickým ničením těla i duše. Drogová závislost zůstává tedy především tragedií jednotlivce. Ohrožuje jeho zdraví a ničí jeho schopnost smysluplně přispívat k životu společnosti.

Tyto složité problémy nemají jednoduchá řešení. Mezinárodní společenství již přijalo závažné kroky k zamezení dodávek nelegálních drog. Obchod se však odvíjí od poptávky. Zde lze vykonat spoustu užitečného v oblasti prevence. Zbraně, které v tomto zápase máme k dispozici, jsou jednoduché : společný zájem a dobrá vůle, jež můžeme nalézt v každé komunitě, v každé oblasti. Mladí lidé potřebují ochranu, podporu a rady svých rodičů a komunit, ve kterých se pohybují. Potřebují vzor, který jim v nesnadném prostředí, ve kterém žijeme, pomůže zvolit tu správnou cestu - cestu bez drog.

Rád bych proto znovu zdůraznil u příležitosti Mezinárodního dne zneužívání drog, že zápas, kterým procházíme, je otázkou života smrti. Zneužívání drog a obchod s nimi jsou hroznou realitou, ale neunikneme před ní. Nepřipustíme-li si ji, dostaneme se jen a jen do destruktivní spirály korupce a násilí.

Vymýcení problému zneužívání drog z této planety je těžký úkol. Věřím však, že spojením sil na všech úrovních lidského společenství v něm můžeme uspět.

PÁTRÁNÍ – PÁTRÁNÍ – PÁTRÁNÍ – PÁTRÁNÍ - PÁTRÁNÍ

Detektivové Národní protidrogové centrály se obracejí na čtenáře Bulletinu NPDC se žádostí o pomoc při pátrání.

Hledají bývalého vojáka z povolání a to :

IVAN UHLÍK,

nar. 24.12. 1954, trvale bytem Praha 4, U dubu č. 24.

Ivan Uhlík je 177 cm vysoký, má štíhlou postavu, tmavé, prošedivělé vlasy krátce střižené, zelenohnědé oči. Popis oblečení není znám, ale vždy má na sobě čepici tkzv. baseballku a nosí baťůžek. Hovoří plyně česky, slovensky, rusky, anglicky a holandsky. Svoji totožnost může prokazovat cestovními pasy České republiky, Slovenské republiky, Irska, USA a Ruska na nezjištěné jméno.

Jmenovaný je stíhán jednak pro rozsáhlou majetkovou trestnou činnost, podvody, kterých se dopouštěl tím, že sliboval dovoz osobních automobilů a vodních skútrů. Převzal pouze finanční zálohu, ale slíbené zboží nedodal. Dále je stíhán jako organizátor pašování hašiše, kde do současné doby bylo prokázáno 13,5 tuny.

Detektivové Národní protidrogové centrály uvítají také jakékoliv informace k firmě, která vyrobila speciální zásuvky využívané k pašování hašiše. Jedná se o zásuvky z plechu, o rozměrech 150x50 cm. Na zásuvkách bylo přinýtováno ucho pro snadnější manipulaci. Je předpoklad, že tyto zásuvky mohla vyrobit i malá provozovna, aniž by samozřejmě věděla k jakému účelu budou použity.

Na jmenovaného Ivana Uhlíka je vydán Městským soudem v Praze mezinárodní zatykač č.j.: NT 2533/1999.

Veškeré informace a poznatky můžete sdělit na telefonní číslo:

02/61436510 nebo fax : 02/61436519

PROBLEMATIKA ZAVINĚNÍ PŘI VYŠETŘOVÁNÍ TRESTNÝCH ČINŮ KVALIFIKOVANÝCH PODLE USTANOVENÍ § 187 TRESTNÍHO ZÁKONA

Jaromír BADIN, Jaroslav ŠEJVL – Úřad vyšetřování hl. m. Prahy

Jedním z hlavních problémů, po úspěšném odhalení a objasnění „drogového“ trestného činu, jež provede zpravidla Služba kriminální policie, se ve fázi vyšetřování jeví otázka zavinění a jeho dokazování. Není výjimkou, že v případě podcenění významu problému otázky zavinění u těchto trestných činů, musí být trestní stíhání pachatele zastaveno, a to i v případech, kdy jinak z hlediska dokazování netrpí vyšetřování nouzí. Ovšem ve „vyšších“ odstavcích ustanovení § 187 tr. zákona, kde zpravidla postačí zavinění formou nedbalosti, je třeba provést úkony týkající se nejen otázky zavinění, ale i dokazování týkající se prodeje omamné psychotropní látky (dále jen OPL), kdy tyto dvě základní otázky se v některých ohledech jeví těžší, než v případě úmyslných trestných činů.

Z tohoto důvodu bychom se v tomto článku chtěli zabývat problematikou týkající se zejména subjektivní stránky skutkové podstaty trestného činu a otázkou jejího dokazování. Předem se omlouváme těm čtenářům, kteří mají právnické vzdělání, ale i těm, kterým budou naše řádky citující v části I. právní nauku připadat jako nudné. Domníváme se však, že některé skutečnosti nezaškodí občas si zopakovat nebo připomenout.

I.

K subjektivní stránce trestného činu náleží jednak **zavinění**, jednak ostatní znaky tuto stránku charakterizující, zejména **pohnutka**. Jednou ze zásad trestního práva je zásada „bez zavinění není trestný čin ani trest“. Ta je obsažena v ustanovení § 3 odst. 3 tr. zákona, a podrobněji je rozvedena v ustanovení § 4, 5 a 6 tr. zákona.

Zavinění je obligatorním znakem subjektivní stránky trestného činu; má-li jít o trestný čin, musí tu být zavinění ve formě úmyslu nebo alespoň nedbalosti (ustanovení § 3 odst. 3 trestního zákona – k trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li tento zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti).

Zavinění podle ustanovení § 4 a 5 tr. zákona je vybudováno na složce **vědění** (intelektuální, nebo též představová složka zavinění) a na složce **vůle** (volní složka zavinění).

Vědění je pojem širší než představa, zahrnuje jak vnímání, tj. odraz předmětů a jevů pomocí našich smyslových orgánů, tak i představu předmětů a jevů, které sice pachatel nemůže právě v daný okamžik vnímat, které však vnímal dříve anebo k nim došel úsudkem na základě znalostí a zkušeností.

Volní složkou rozumíme nejen chtění, ale i srozumění. Jestliže pachatel rozhodné skutečnosti nechce ani s nimi není srozuměn, není tu žádný volní vztah.

Na složce vědění a vůle jsou v trestním zákoně vybudovány dvě formy zavinění: **zavinění úmyslné** a **zavinění z nedbalosti**. Rozlišení mezi nimi se děje pomocí složky volní. Úmysl obsahuje vždy vedle složky vědění také volní složku, ale u nedbalosti tato složka volní chybí.

Zavinění, jakožto psychický vztah pachatele ke skutečnostem odpovídajícím znakům uvedeným v zákoně, musí být přítomno v době činu. Představy a vůle pachatelova, které tu nebyly v době činu, jsou pro zavinění nerozhodné. Zavinění ve formě úmyslu nebo nedbalosti může být různé intenzity, různého stupně. Míra neopatrnosti při nedbalosti může být větší nebo menší. **Míra zavinění** je určována jeho formou i jeho obsahem. Čím lépe zná pachatel všechny rozhodující skutečnosti, tím vyšší je stupeň jeho zavinění a naopak.

Jako ka ždý znak skutkové podstaty trestného činu jsou i znaky charakterizující subjektivní stránku předmětem dokazování. Závěr o tom, zda skutek je zaviněný či nikoli, a pokud je zaviněný, o jakou formu zavinění jde, musí být podložen skutkovým zjištěním na podkladě dokazování. Stejně tak jako závěr o znacích charakterizujících objektivní stránku.

Úmysl

Zavinění ve formě úmyslu rozlišujeme ve dvou podobách :

- a) jako **úmysl přímý** (latinsky dolus directus),
- b) jako **úmysl nepřímý** (latinsky dolus eventualis)

Úmysl přímý je charakterizován v ustanovení § 4 písm. a) tr. zákona: pachatel **věděl**, že způsobem uvedeným v trestním zákoně poruší nebo ohrozí, nebo alespoň může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, **a chtěl** takové porušení nebo ohrožení způsobit.

Úmysl nepřímý je charakterizován v ustanovení § 4 písm. b) tr. zákona: pachatel **věděl**, že svým jednáním může způsobit porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem a pro případ, že je způsobí, **byl s tím srozuměn**.

Na srozumění pachatele u nepřímého úmyslu usuzujeme z toho, že pachatel nepočítal s žádnou konkrétní okolností, která by následku, jež si představoval jako možný, mohla zabránit, ať již by se jednalo o vlastní přičinění nebo zásah někoho jiného. Úmysl přímý znamená za jinak stejných okolností vyšší stupeň zavinění. K naplnění jakékoli skutkové podstaty postačí zpravidla i úmysl eventuální.

Nedbalost

je druhou formou zavinění. O tento druh zavinění se jedná tehdy, jestliže pachatel:

- a) **věděl**, že může způsobem v trestním zákon uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, **ale bez přiměřených důvodů spoléhal**, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí – viz ustanovení § 5 písm. a) tr. zákona – **nedbalost vědomá**,
- b) **nevěděl**, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, **ač** o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům **vědět měl a mohl** – viz. ustanovení § 5 písm. b) tr. zákona – **nedbalost nevědomá**.

Všechny trestné činy, u nichž postačí nedbalost, je možné spáchat jak nedbalostí vědomou, tak i nevědomou. Společné pro oba druhy nedbalosti je, že chybí složka vůle potud, že pachatel ani nechce způsobit následek ani není srozuměn s tím, že jej způsobí. Ovšem jednání samo je i zde aktem volným.

Nedbalost je vybudována na slo **žce vědění**. Ve způsobu, jak se tato složka uplatňuje, je rozdíl mezi oběma druhy nedbalosti. Při vědomé nedbalosti pachatel ví o možnosti, že způsobí následek, při nevědomé nedbalosti o této možnosti ani neví. Pro zjištění, o jaký typ nedbalosti se jedná, nestačí zkoumat jen psychický vztah pachatele k zákonným znakům trestného činu. Je třeba též zjistit, zda tu byly „přiměřené důvody“ při

vědomé nedbalosti a zda pachatel „podle okolností a svých osobních poměrů vědět měl a mohl“ při nedbalosti nevědomé. Je otázka, podle jakých hledisek je třeba hodnotit tuto přiměřenost a podle čeho posoudit onu možnost vědění.

Měřítkem (kritériem) nedbalosti je zachování určité **míry opatrnosti**. Míru požadované opatrnosti však nestanoví trestní zákon sám, nýbrž jen naznačuje, jak tuto míru zjistit. Nauka a praxe pak vysvětlují, že tato míra opatrnosti je dána spojením objektivního a subjektivního vymezení a jaký je jejich vzájemný vztah.

Tzv. objektivní vymezení žádá od každého zpravidla stejnou míru opatrnosti; jen výjimečně žádá opatrnost vyšší, a to zejména od těch, kteří vykonávají určité specifické povolání – lékaři, policisté, hasiči, řidiči apod., potom však stejnou měrou, tj. vyšší opatrnost od každého, kdo toto povolání vykonává. Rozsah povinné opatrnosti trestní zákon neuvádí. Měřítka náležité opatrnosti je určeno zvláštními předpisy (např. silniční předpisy, zdravotnické předpisy, předpisy o nakládání se zbraněmi, apod.).

Povinnost předvídat možnost způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem při výkonu povolání vyplývá nejen z bezpečnostních předpisů publikovaných ve Sbírce zákonů, ale i z technických norem. Mezi porušením povinné opatrnosti a následkem musí být příčinná souvislost.

Tzv. subjektivním vymezením rozumíme míru opatrnosti, kterou je schopen vynaložit pachatel v konkrétním případě, jde tedy o individuální hledisko. Při jejím posouzení je nutno přihlížet k vlastnostem i okamžitému stavu pachatele, jeho vzdělání, výchově, obecné životní zkušenosti, inteligenci, kvalifikaci, způsobu zaměstnání a postavení v něm, jeho speciálním znalostem a zkušenostem a zdravotnímu stavu. Současně je nutno přihlížet i k okolnostem daného konkrétního případu – místo, čas, prostředí, atd.

Nedbalost není vyloučena spoluzaviněním poškozeného.

Ustanovení § 3 odst. 3 tr. zákona obsahuje zásadu, že k trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li zákon výslovně, že stačí zavinění z nedbalosti. Pokud tedy v jednotlivých ustanovení Zvláštní části tr. zákona není uvedeno, o jakou formu zavinění jde, musí zde být zavinění úmyslné. U nedbalostních trestných činů musí být tedy výslovně uveden znak „z nedbalosti“.

Zatímco u základních skutkových podstat platí zásada, že pravidlem je úmyslné zavinění a že v zákoně musí být vždy výslovně uvedeno, pokud k trestnosti stačí zavinění z nedbalosti, platí o okolnostech podmiňujících použití vyšší trestní sazby (§ 88 tr. zákona) a o okolnostech přitěžujících (§ 34 tr. zákona) zásada opačná: není-li stanoveno jinak, stačí zde zavinění z nedbalosti (§ 6 trestního zákona).

Shora uvedenou zásadu rozvádí ustanovení § 6 tr. zákona podrobněji takto: k okolnostem, které podmiňují **použití vyšší trestní sazby** a k přitěžujícím okolnostem se přihlédne:

- a) *jde-li o těžší následek, i tehdy, zavinil-li jej pachatel z nedbalosti, vyjímaje případy, že zákon vyžaduje i zde zavinění úmyslné,*
- b) *jde-li o jinou skutečnost, i tehdy, jestli-že o ní pachatel nevěděl, ač o ní vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl, vyjímaje případy, že zákon vyžaduje i zde, aby o ní pachatel věděl.*

Z ustanovení § 6 tr. zákona můžeme dovodit, že naše trestní právo rozlišuje dva základní druhy okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby a přitěžujících okolností. Těžším následkem je ohrožení nebo porušení trestným činem vyvolané, třeba by mělo jen povahu přitěžující okolnosti - § 34 písm. f) tr. zákona

Ustanovení § 187 tr. zákona zní s účinností ke dni 1. 6. 2000 následovně:

§ 187

- 1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.
- 2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo ve větším rozsahu, nebo
  - b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší osmnáct let
- 3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let bude pachatel potrestán,
  - a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch,
  - b) spáchá-li uvedený čin vůči osobě mladší patnácti let, nebo
  - c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví
- 4) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán,
  - a) způsobí-li činem uvedeným odstavci 1 těžkou újmu na zdraví více osob nebo smrt,
  - b) získá-li takovým činem prospěch velkého rozsahu, nebo
  - c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

K odst. 1: jedná se o základní skutkovou podstatu, kdy k trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění (§ 3 odst. 3 tr. zákona). Trestný čin kvalifikovaný ve smyslu ustanovení § 187 odst. 1 tr. zákona nelze spáchat z nedbalosti. Pojmy OPL nebo jed – viz. ustanovení § 195 tr. zákona Návykové látky jsou omamné a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7 zákona č. 167/1998 Sb. Přípravkem obsahujícím OPL se rozumí roztok nebo směs, která obsahuje jednu nebo více návykových látek. Pojmy „doveze“, „vyveze“, a „proveze“ upravuje vyhl. č. 560/1991 Sb., ve znění novel.

Zacházením s návykovými látkami, přípravky a prekursory se rozumí :

- a) výzkum, výroba, zpracování, odběr, skladování, dodávání a používání návykových látek, přípravků a prekursorů,
- b) koupě a prodej návykových látek, přípravků a prekursorů; jakož i nabývání a pozbývání dalších věcných nebo závazkových práv s nimi spojených, zprostředkování takových smluv a zastupování při jejich uzavírání.

Zacházení s návykovými látkami, přípravky a prekursory, jejich skladování, obchod, vývoz, dovoz a tranzitní operace jakož i sankce za jejich porušení je blíže upraveno spolu s dalšími skutečnostmi, které se týkají těchto látek v zák. č. 167/1998 Sb., ve znění novel doplnků – blíže viz. Bulletin NPDC č. 4 / 1999.

K odst. 2: K pojmu člen organizované skupiny: ve vztahu k tomuto znaku je třeba úmyslného zavinění, neboť nelze být členem organizované skupiny z nedbalosti a osoba, která je členem takové skupiny je zde se svým vědomím. Zákon neřeší otázku, zda člen této skupiny je zde

dobrovolně nebo se podvoluje na něho vyvíjenému nátlaku – v případě páchaní trestné činnosti to není pro posouzení trestnosti důležité.

Ve větším rozsahu je tr. čin spáchán pokud pachatel neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává OPL, přípravek obsahující OPL, prekursor nebo jed pro více osob. Z hlediska nebezpečnosti činu pro společnost bude významné nejen mno žství těchto látek, ale i jejich druh, kvalita, aj. – forma zavinění zde postačí z nedbalosti.

Osobou mladší osmnáct let se rozumí osoba do dne předcházejícího jejím osmnáctým narozeninám. V době svých osmnáctých narozenin ji ž není osobou mladší osmnáct let. Ve vztahu k tomuto znaku postačí zavinění z nedbalosti.

K odst. 3: značným prospěchem se zde rozumí prospěch, který plyne z neoprávněného nakládání s OPL a převyšuje hodnotu 200.000,- Kč. – blíže viz. ustanovení § 89 odst. 11 tr. zákona – forma zavinění postačí z nedbalosti. To znamená, že pokud osoba zabývající se neoprávněnou činností s OPL uvedenou v odst. 1 získá z této činnosti mnoho finančních částek a jejich součet překročí hodnotu 200.000,- Kč aniž by o této hodnotě osoba věděla, splňuje znaky uvedené v § 187 odst. 1, 3 písm.a) tr. zákona

Osobou mladší patnáct let se rozumí osoba do dne předcházejícího jejím patnáctým narozeninám. V době svých patnáctých narozenin již není osobou mladší patnáct let. Ve vztahu k tomuto znaku postačí zavinění z nedbalosti.

U pojmu uvedeného v odst. 3 písm. c) tr. zákona - těžká újma na zdraví je třeba vycházet z ustanovení § 89 odst. 7 tr. zákona. Těžká újma na zdraví je znakem tr. činu nebo okolností podmiňující použití přísnější trestní sankce. Těžkou újmou na zdraví se rozumí vážná porucha zdraví nebo vážné onemocnění, přičemž je tu zároveň dána některá z okolností vypočtených taxativně pod písm. a) – ch). těžká újma má mnohdy znaky uvedené pod několika písm. tohoto ustanovení Forma zavinění zde postačí z nedbalosti. Z tohoto vyplývá, že pokud neoprávněný prodejce OPL prodá tuto látku a uživateli po její aplikaci vznikne těžká újma na zdraví, lze prodejce trestně stíhat podle shora uvedeného ustanovení odst. 3 písm. c) tr. zákona Z praxe jsou známy případy, kdy osoba zneužívající OPL si intravenózně aplikovala heroin a po této aplikaci došlo k ochrnutí zpravidla obličejového svalstva a to až z jedné poloviny. Podle následných lékařských vyšetření bylo toto ochrnutí způsobeno aplikací intravenózní heroinu a má trvalé následky.

K odst. 4: způsobení těžké újmy na zdraví více osob znamená, že uvedená újma je způsobena alespoň třem osobám. K pojmu „smrt“ lze uvést, že touto se rozumí smrt mozková (cerebrální, biologická). Nestačí způsobení smrti klinické, tj. zástava srdce a dýchání. Ke splnění tohoto zákonného znaku postačí způsobení smrti jedné osobě. Způsobí-li smrt pachatel úmyslně, bude se jednat podle našeho názoru o jednočinný souběh podle § 187 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zákona

Na tomto místě podtrhujeme skutečnost, že k právnímu posouzení takového jednání postačí způsobení smrti byť jen jedné osoby a to formou zavinění z nedbalosti.

Získání prospěchu velkého rozsahu je získání finanční hotovosti alespoň ve výši 1.000.000,- Kč – viz. ustanovení § 89 odst. 11 tr. zákona s ohledem na nař. č. 464/1991 Sb. Analogicky zde platí vysvětlení v odst. 3 písm. a). Zavinění formou nedbalosti.

Posledním znakem odst. 4 písm c) je spáchání trestného činu uvedeného v odst. 1 ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. Znamená to, že uvedená organizovaná skupina musí působit alespoň ve dvou či více státech. Zavinění zde postačí z nedbalosti, neboť postačí, aby osoba pracující na nelegálním obchodu s OPL pracovala

s osobami v domácím prostředí a není nutné, aby znala případné vazby na další pracovníky působící v dalších státech.

II.

Ještě než přistoupíme k otázkám týkajícím se dokazování zvláště u trestných činů kvalifikovaných podle § 187 odst. 1, odst. 4, písm. a) tr. zákona (zejména z hlediska formy zavinění a všech faktorů, které by měl vyšetřovatel shromáždit, aby přípravné řízení přešlo do stádia podání obžaloby a pravomocného odsouzení soudem) je třeba, abychom upozornili na skutečnost, že právní kvalifikace podle ustanovení § 187 odst. 1, odst. 4 písm. a) tr. zákona spadá při věcné příslušnosti podle ustanovení § 17 tr. řádu k vyšetřování krajským úřadům vyšetřování a u hlavního líčení ke krajskému soudu jako soudu I. stupně.

Problematiku vyšetřování úmrtí po předávkování OPL jsme „nakousli“ již v Bulletinu NPDC č. 4/1999. Po jeho vyjití jsme se doslechli i takové reakce, jako že jsme se snažili očernit a pošpinit práci SKP či orgánů základních útvarů Policie ČR. Není tomu tak! Jsme vedeni snahou napomoci kvalitnější a profesionálnější činnosti všech složek Policie České republiky na poli velmi závažné kriminality, jakou „drogová“ kriminality bezesporu je. Snažíme se vyprovokovat zlepšení přístupu k úmrtí osoby po předávkování OPL, širokou výměnu praktických zkušeností z každodenní praxe a sjednocení postupu všech orgánů činných v trestním řízení. Proto zveřejňujeme své poznatky a zkušenosti.

Na vlastní kůži jsme již poznali nezdary při trestním stíhání osob obviněných z toho, že prodejem OPL jiné osobě zapříčinili smrt takového „kupce“ (zpravidla došlo k překvalifikování z odst. 4 písm. a) tr. zákona na odst. 2 § 187 tr. zákona; jednou dokonce na 1. odstavec).

Pozitivně však hodnotíme tu skutečnost, že jsme se určitým způsobem dopracovali ke konsensu mezi představami služby kriminální policie a vyšetřovatelů na straně jedné a právním názorem státních zástupců na straně druhé. Je nutno uznat, že obžalobu u soudu podává a obhazuje státní zástupce a nikoli operativní pracovník či vyšetřovatel provádějící přípravné řízení. Proto musí být všechny okolnosti a skutečnosti týkající se předmětné věci náležitě objasněny, prokázány a zákonným způsobem ve smyslu tr. řádu zadokumentovány a zajištěny pro dokazování probíhající u hlavního líčení podle představ státního zástupce.

Ze svých praktických zkušeností uvádíme:

- znovu musíme zdůraznit, že hlavní podmínkou úspěšného provedení trestního stíhání kvalifikovaného podle shora cit. ustanovení je kvalitní a profesionální provedení prvotních úkonů na místě trestného činu či nálezu zemřelé osoby. Je tedy bezpodmínečně nutné, aby na takovéto místo byla povolána stálá výjezdová skupina příslušného okresního (obvodního) ředitelství nebo Správy příslušného kraje. Ohledání místa činu, resp. místa nálezu mrtvoly, je třeba provést způsobem jako při ohledání místa činu závažného trestného činu, kde došlo k úmrtí osoby – s ohledem na ustanovení § 55 odst. 1 tr. řádu a § 113 tr. řádu,
- je bezpodmínečně nutné pořídit barevnou fotodokumentaci místa a mrtvoly, příp. pořídit alespoň minimálně komentovaný videozáznam a vyžádat provedení pitvy ve smyslu ustanovení § 115 odst. 1 tr. řádu,
- dále je třeba zajistit všechny stopy, které mohou jakýmkoli způsobem souviset s trestným činem. V případě nejasnosti, zda stopa může či nemůže s tímto souviset, je třeba ji zajistit také. Je bezpodmínečně nutné protokol o ohledání sepsat velice precizně s uvedením jaké stopy byly zajištěny a jak s nimi bylo naloženo – k jakému zkoumání a kam byly zaslány. Zde je asi na místě připomínka expertů OKTE a Kriminalistického ústavu Praha, že má

smysl zajišťovat jen takové stopy, které mohou být relevantním způsobem zkoumány a vyhodnoceny a mohou být ku prospěchu v trestním řízení. Nemá smysl zajišťovat obrovské kvantum stop, které evidentně nesouvisí ze spáchaným trestným činem anebo nejsou ve zkoumání důkazním řízení použitelné,

- opětovně připomínáme, že při ohledání místa činu nebo místa nálezu mrtvolky je nutno striktně dodržovat příslušníky policie provádějícími ohledání a zajišťování věcí a předmětů všechny bezpečnostní zásady, aby nedošlo ke zranění těchto osob. Zemřelá osoba mohla být díky svému životnímu stylu a hygienickým podmínkám nakažena přenosnými infekčními nemocemi (Hepatitida typu B a C, HIV). V několika případech mrtvých žen byly zaznamenány také přenosné pohlavní nemoci,
- kromě pracovníků SVS přítomných na místě je vhodné povolat na místo pracovníka zabývajícího se drogovou problematikou, který má místní a osobní znalost, a který bude postupovat ve smyslu ustanovení § 158 odst. 3 a 4 tr. řádu a dále podle ustanovení § 12 a § 13 zák. č. 283 / 1991 Sb., ve znění novel a doplňků,
- doporučujeme, aby se pitvy zemřelého zúčastnil nejlépe osobně vyšetřovatel, jeho asistent, příp. alespoň pracovník SKP, který se případem zabývá,
- toxikologický rozbor provedený po pitvě zemřelého může identifikovat látku, která byla příčinou smrti, ovšem tuto látku lze identifikovat pouze druhově. V látce by musely být nalezeny a zadokumentovány cizorodé látky nebo prvky, které by tuto činily schopnou individuální identifikace v případě zadržení podezřelé osoby a nalezení stejných přísad v zajištěných vzorcích. V takovém případě by byl nepochybný původ látky.
- pokud by nebyla splněna podmínka uvedená v předchozím bodě je nutné, aby byla ustanovena alespoň jedna osoba, která s osobou, jež zemřela na aplikaci OPL (není rozhodné o jakou aplikaci se jedná, zda o perorální, intravenózní, šňupáním, či jiným způsobem) byla přítomna koupi od ztotožněného prodejce a která může potvrdit, že pošk. si aplikoval pouze tuto látku a nic jiného. Tato skutečnost je důležitá pro vyvrácení příp. tvrzení obhajoby, že obviněný se sice dopustil trestného činu, ale pouze potud, že prodal OPL. Obviněný prý nemůže za fakt, že si pošk. koupil ještě jinou dávku anebo tuto dávku zkombinoval a alkoholem nebo léky atp.
- osvědčilo se vyžádat stanovení krevní skupiny zemřelé osoby pro porovnání biologických stop nalezených na místě činu a provedení expertizy krve za účelem zjištění příp. hepatitidy B či C a HIV positivity,
- jako problematické se jeví rozhodování při vyžadování odborného vyjádření nebo znaleckého posudku, kterému odvětví dát přednost. Pravděpodobnost získání daktyloskopických stop z psaníčka nebo materiálu v němž byla OPL je minimální. Stejně minimální je možnost získání daktyloskopických stop z injekční stříkačky v případě intravenózní aplikace. Pokud by zbylý obsah injekční stříkačky poškozen a znehodnocen daktyloskopickou expertizou, vzniká ještě nutnost provést biologickou a chemickou expertizu. Zde se je však nutné rozhodnout, které z těchto dvou dát přednost, neboť při biologické expertize se znehodnotí stopy pro chemickou a naopak.
- samo přiznání obviněného, že prodal OPL na kterou uživatel zemřel (nelze se ovšem domnívat, že se někdo přizná při ohrožení trestem 10 až 15 let odnětí svobody) nezbavuje OČTŘ povinnosti zjistily skutkový stav věci, o němž nejsou pochybnosti – viz. ustanovení 2 odst. 5 tr. řádu. Nehledě na skutečnost, že v případě sdělení obvinění pro shora uvedený trestný čin vzniká právo nutné obhajoby ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 tr. řádu a je jisté, že pokud se obviněný přizná, obhájce bude činit vše pro to, aby toto doznání bylo později zpochybněno anebo alespoň zeslabeno.
- je zřejmé, že při vyšetřování takovéto kauzy se vyskytne dojem, že nelze příliš spoléhat na svědecké výpovědi osob z řad toxikomanské komunity. Nelze však tato svědectví ani vylučovat a podceňovat. To, že osoba je nevěrohodná, ještě neznamená, že nevypovídá

pravdu. Je třeba odlišovat věrohodnost jako vlastnost svědka od pravdivosti jeho výpovědi. I nevěrohodný svědek může vypovídat pravdivě, a naopak. Sami jsme byli svědky toho, že další dvě osoby, které si OPL aplikovaly společně s poškozeným, pachatele dobrovolně popsaly, uvedly kde a jakým způsobem drogy prodává, vypovídaly proti němu jak v přípravném řízení, tak i u hlavního líčení a byly ochotny provést i případnou rekognici za účelem individuálního určení pachatele a vyloučení možné záměny.

- u ostatních „drogových“ trestných činů zpravidla není problémem sehnat dostatečný počet svědků, ale jako problém se jeví motivovat je ke svědecké výpovědi. V případě úmrtí uživatelů OPL však toto není tak velkým problémem, neboť každý z těchto uživatelů si uvědomuje fakt, že poškozeným se mohl stát i on a že takovýto prodejce distribuuje materiál špatné kvality a vysokého stupně nebezpečí dále.
- samozřejmostí je, že v případě sdělení obvinění vyšetřovatel nařídí vyšetření duševního stavu obviněného psychologem a psychiatry (příp. dalšími odborníky) a vyžádá vyhotovení znaleckého posudku. Znalcům je zapotřebí položit m.j. otázku, zda obviněný v době spáchání trestného činu netrpěl duševní poruchou, díky které by nebyl schopen rozpoznat následky svého chování nebo ovládat své jednání – viz. ustanovení § 12 tr. zákona
- není již asi novým poznatkem, že osoby neoprávněně obchodující s OPL velmi často tuto svoji nelegální činnost organizují a domlouvají přes mobilní telefony. Zejména využívají nemožnosti zjistit majitele Go karty, Twist karty či Oskarty. Po určité době SIMkarty buď prodají nebo zničí, aktivují si nové telefonní číslo a pokračují ve své činnosti. Brání se tak nebezpečí případného odposlechu či záznamu telekomunikačního provozu ze strany orgánů činných v trestním řízení. Pro své zákazníky však (zejména cizinci špatně se dohovořící česky) mají u sebe jakési vizitky vesměs ručně psané na kouscích obyčejného papíru (jedná se zpravidla o české křestní jméno a číslo mobilního telefonu). Papír je následně rozstříhán na jednotlivé kartičky a při zajištění dostatečného počtu, lze z těchto kartiček zpětně složit list papíru. Takovéto „vizitky“ je možné nalézt také u osoby zemřelé po požití OPL. Proto tvrdíme, že všechny věci zajištěné u osoby zemřelého by měly zadokumentovány a pokud se jedná o telefonní adresáře, výpisky, dopisy, účtenky apod., tak by měly být ofotografovány a poté prověřeny kontakty a adresy na nich uvedené.
- nástroje k užívání OPL či věci, které mohou s tímto souviset je třeba nezaměnitelně označit, zabalit podle platných zásad a neprodleně zaslat na příslušné OKTE anebo na Kriminalistický ústav Praha.
- chtěli bychom zde varovat také před neuváženým vrácením osobních věcí zemřelého pozůstalým a to ještě před provedením kriminalisticko – technických expertiz. Plně sice chápeme, jak bolestivou ztrátou zejména pro rodiče je úmrtí jejich dětí, ale neuváženým předčasným vrácením věcí, které u zemřelých byly nalezeny, jim stejně nepomůžeme a policejní práci a zejména práci operativců SKP to pouze uškodí.
- vzhledem ke skutečnosti, že zákonodárce u způsobení smrti podle ustanovení § 187 odst. 1, odst. 4 písm. a) tr. zákona nepožaduje úmyslného zavinění a tedy postačí zavinění smrti z nedbalosti (ať již vědomé nebo nevědomé). Ke sdělení obvinění tedy podle našeho názoru stačí i takové uvědomění obviněného, že zná následky a účinky (v případě, že sám není jejich uživatelem) a ví tedy o možnosti, že osoba může na aplikaci jím prodané drogy zemřít, zvláště když i její fyzický vzhled tomu napovídá. Na podporu svého názoru citujeme z rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem spisové značky 2 T 28/97-201, kde se mimo jiné uvádí : „*Pominout nelze ani další konkrétní okolnosti tohoto případu. Obžalovaný poškozeného viděl, dokonce ne poprvé a registroval tedy, že poškozený je menší a drobnější postavy, takže dávka určité hmotnosti působí na něho více než na osobu větší, vyšší hmotnosti. Obžalovanému bylo také známo, že poškozený byl na léčení a byl*

jím informován, že je v krizi a potřebuje drogu. I z toho mohl usuzovat, že vzhledem k tomuto vyjádření poškozeného ten může zvolit co nejrychlejší způsob aplikace drogy, tedy do žíly a hned, najednou, ne pomalu a postupně“.

- citovaný úryvek z rozsudku dokresluje dokazování u hlavního líčení. Samozřejmě, že sdělení poškozeného, že je v krizi a poznatek obžalovaného, že poškozený byl menší postavy nejsou obligatorními znaky skutkové podstaty a tedy pokud nejsou v konkrétním případě – nelze je vyžadovat a v případě jejich neexistence nemají vliv na posouzení případu (nepřípustnost analogie v trestním právu hmotném). Ovšem pokud tyto skutečnosti existují, jsou ku prospěchu orgánů činných v trestním řízení.

Závěrem nám dovolu, bychom touto cestou poděkovali zejména pracovníkům 4. odd. SKP Obvodního ředitelství Policie ČR Praha 7, 4. odd. OBOZu S. hl. m. Prahy a všem pracovníkům 6. odd. NPDC za dosavadní příkladnou spolupráci, za kvalitně provedené realizace a aktivní, profesionální a v neposlední řadě nezištný přístup k odhalování, objasňování a dokumentování „drogové“ kriminality. I oni nás svojí činností a přístupem k věci motivují nevzdávat zdánlivě předem prohraný boj s úmrtími toxikomanů na poli trestního řízení a bojovat dál i přes dílčí neúspěchy, které nás bohužel (zajisté prozatím) provázejí. Ve fázi do sdělení obvinění, ale i v přípravném řízení, není do dnešní doby patrně práce operativních pracovníků dostatečně oceněna, neboť sehnat a do přijatelné formy zpracovat důkazy a podklady pro vyšetřovatele a státního zástupce, znamená častokrát nadlidský výkon a to nejen s ohledem na jejich relativní nedostupnost, ale i vzhledem k vytíženosti kriminalistů – alespoň co se týká počtu úmrtí toxikomanů na území hl. m. Prahy.

Praha, červen 2000

Použitá literatura :

Trestní předpisy – Úplné znění podle stavu k 21.1.2000, Sagit, Zlínské tiskárny a.s., 2000,
Trestní kodexy – Trestní zákon a trestní řád, Novotný F. a kol., EUROUNION s.r.o. 1998,
Trestní právo hmotné, I. obecná část, Novotný O. a kol., CODEX 1997,
Bulletin NPDC č. 4 / 1999, PČR SKP ÚOOZ NPDC, str. 10 – 17,
Trestní právo procesní, Císařová D. a kol., LINDE 1999.

ČAJ: NÁPOJ, LÉK NEBO DROGA?

Jana ARCIMOVIČOVÁ

Čaj většina z nás vnímá a také pije jako zcela běžný nápoj. Díky obsahu kofeinu a dalších látek má čaj povzbuzující účinky. Proto se obvykle zařazuje mezi mírně stimulativní drogy. Vedle čajovníku obsahují stimulativní alkaloidy metylxantiny (především kofein, theobromin a theofylin) i další rostliny, např. kávovník, kakaovník, maté, kola apod. Jejich užívání nepředstavuje žádné vážné společenské ani zdravotní riziko, naopak v některých případech mají příznivý vliv na lidský organismus. Na celém světě se z nich proto připravují oblíbené nápoje.

Pro rozšíření čaje v Evropě mělo rozhodující vliv 17. století. Tehdy se zde objevily tři módní nápoje s povzbuzivými účinky: čokoláda, čaj a káva. Čokoládu dala světu Amerika, čaj Asie a káva byla afrického původu. Na tom, který nápoj v jednotlivých evropských zemích nejvíce zdomácněl, měla podíl jejich koloniální a obchodní politika, ale i vztahy mezi nimi. Všechny tyto nápoje (a čokoláda později i jako pamlsek) se díky obsahu metylxantinů staly v Evropě velice populární. Pitím čaje je proslulá především Velká Británie, Rusko, ale i další státy. Také u nás je čaj jedním z nejrozšířenějších nápojů.

Kolébka čaje

Za kolébku čaje se pokládá Čína, i když planý čajovník zřejmě rostl i v dalších asijských zemích. Pití čaje má ale v Číně zdaleka nejdelší tradici a podle legendy dokonce objevil účinky této rostliny bájný císař a léčitel Šen-nung již ve třetím tisíciletí před naším letopočtem.

Také název tohoto nápoje je čínského původu. V čínštině se čaji říká čcha. Ovšem Čína je rozsáhlá, a tak není divu, že tato rostlina neměla na celém území jednotné jméno. Holanďané, kteří jako první čaj do Evropy přivezli, získali zpočátku obchodní kontakty v oblasti Fu-ťien, kde se používal název t'e, který převzali. Z tohoto zdroje pochází i jméno čaje ve většině neslovanských jazyků Evropy (angličtina, němčina, aj). Rusové, Mongolové a Portugalci, kteří měli s Čínou samostatné obchodní styky, převzali více rozšířený název cha. Přes Rusko se slovo čaj dostalo i k nám.

Ve staré Číně byl zpočátku tento nápoj považován spíše za lék. Lidé ho používali na posílení organismu, zlepšení nálady, potlačení bolestí hlavy a ve formě prášku rovněž na revmatismus. Čaj byl vysoce ceněn, čínští císaři ho dávali svým poddaným za zásluhy a z nejjemnějších čajových lístků se dokonce dělaly cigarety.

Za vlády dynastie Tchang (618 – 907) se čaj v Číně vyráběl v cihličkách a koláčcích, které byly často zdobeny různými ornamenty. Prášek z nich se nasypal do vroucí vody a chvíli se povařil. Často se k němu přidávaly ještě další pochutiny, jako je cibule, zázvor, pomerančová kůra a různé druhy koření. Později za dynastie Sung (960 -1279) se pil šlehaný čaj. Zelené čajové lístky se rozemlely na prášek, zalily vodou a ušlehalý bambusovou metličkou. Pití šlehaného čaje přetrvávalo až do současné doby v japonských čajových obřadech (používá se při nich speciální čaj mačča). Příprava čaje spařováním, jak ji známe dnes, se začíná v Číně objevovat asi od 14.století. Sušené čajové lístky se zalily horkou vodou a nechaly určitou dobu vyluhovat.

Čaj dobývá Evropu

Zprávy o čajovníku a čaji nejdříve pronikaly do Evropy prostřednictvím různých cestovatelů. Za první dílo, které se v Evropě zmiňuje o čaji, jsou považovány Cesty a putování perského obchodníka Hadžího Mahometa, které vydal benátský historik Giambattista Ramusio (1485-1557). Bylo součástí třídílného spisu Navigazioni et Viaggi

(Plavby a cesty), kde Ramusio shrnul všechny objevné výpravy vykonané do jeho doby. Poslední díl vyšel dva roky po Ramusiově smrti a kromě Cest a putování perského obchodníka Hadžího Mahometa zahrnuje i Milion Marka Pola. Čaji jsou v této knize připisovány léčivé účinky: “Jeden až dva šálky odvaru užitý nalačno snižují horečku, léčí bolesti hlavy, bolesti břicha, bolesti v bocích a kloubech. Odvar se pije co nejvíce horký.” Zprávy o tom, že čaj je účinným lékem, se šířily i později. V roce 1657 jej bylo možné zakoupit v lékárně v Nordhausenu pod názvem *Herba Theae*.

Čaj byl vzhledem ke své vysoké ceně a vzácnosti v Evropě zpočátku spíše doménou vyšších vrstev společnosti. Když ho v roce 1657 poprvé nabídnul veřejnosti Thomas Garway ve své londýnské kavárně, tvrdil, že je to nápoj, který každému zajistí perfektní zdraví až do pozdního stáří, protože dokáže tělo povzbudit a posilnit. Vyzdvihoval také jeho schopnost vyléčit střevní koliku, nachlazení, kurděje a otoky a příznivý vliv na zlepšení zraku.

I když si čaj v Evropě získal hned od začátku mnoho příznivců, měl také spoustu nepřátel. Ti se dokonce nechali slyšet, že muži pitím čaje ztrácejí přitažlivost a ženy krásu. Nic takového se samozřejmě nepotvrdilo a čaj se z původně exkluzivního nápoje pomalu stával běžnou součástí jídelničky obyčejných lidí. K jeho popularitě přispělo i to, že na počátku 19. století vytvořila anglická vévodkyně Anna z Bedfordu tradici odpoledního čaje – svačiny, která se velmi rychle ujala. Rovněž balení čaje v sáčcích, které jeho přípravu zrychlilo a usnadnilo, zpřístupnilo tento nápoj doslova každé domácnosti.

A tak čaj mohl zahájit vítězné tažení nejen po Evropě, ale i v Americe. Právě v USA byl totiž poprvé vyroben sáčkovaný čaj a objeven ledový čaj. Tzv. “Bostonské pití čaje” sice nemá se skutečným pitím čaje nic společného, nicméně bylo impulsem k zahájení americké války za nezávislost.

Od rostliny k nápoji

Jak vlastně vypadá rostlina, která se stala téměř každodenní součástí našeho života? Čajovník je subtropický keř nebo strom, který může dosáhnout výšky od dvou do patnácti metrů, v některých případech ale dorůstá až 30 m (takovýto „kolos“ se nachází v nepřístupné oblasti na hranicích Číny s Barmou). Listy má střídavé, tmavě zelené, kopinaté až vejčité a na okrajích pilovité. Velikost jeho listů je asi 4-20 cm podle stáří čajovníku a druhu. Květy trochu připomínají květ třešně. Pěstovaný čajovník se pravidelným sběrem a řezem udržuje ve výšce asi 1 –1,2 m. Sběr listů v subtropických oblastech probíhá 3-6krát ročně, v tropických oblastech častěji, někdy i po 10-14 dnech. Nej kvalitnější čaj se připravuje z vrcholového pupenu se dvěma lístky.

Pro zajímavost uveďme, že i Češi mají na čajové historii svůj skromný podíl. Zasloužil se o to český lékárník z Brna Jiří Kamel, který jako jezuitský misionář působil na Filipínách. Své latinské jméno po něm nese celý rod *Camellia*, tedy nejen čajovník *Camellia sinensis*, ale i všechny ostatní druhy kamélií (latinská podoba jména Kamel je *Camellus*).

Čaje, které si můžeme v našich obchodech koupit, jsou většinou směsí a bývají rozlišeny především podle země původu. Je to např. čaj čínský, indický, cejlonský, apod. Čaje se ale liší i způsobem zpracování. Podle tohoto kritéria rozeznáváme zelený nefermentovaný a černý fermentovaný čaj. Existují i polofermentované čaje, tzv. oolongy. Fermentace je, zjednodušeně řečeno, oxidace. Probíhá za určité teploty a vlhkosti naprosto spontánně a aby neproběhla nebo byla přerušena, je třeba čajové listy zahřát. Fermentací získává černý čaj typické aroma a chuť. Ovšem dochází přitom k určitým chemickým změnám, hlavně k přeměně čajových katechinů.

Čaj pro zdraví

A právě čajové katechiny, které patří do skupiny polyfenolů, jsou látky, kterým se přisuzují léčivé účinky. Existují studie, které prokázaly preventivní působení především

zeleného čaje proti nádorovým onemocněním. Jedna z nich např. porovnávala četnost výskytu onemocnění rakovinou plic v Japonsku a v USA. Právě nižší výskyt této choroby v Japonsku, kde se tradičně pije velké množství zeleného čaje, se přičítá konzumaci tohoto nápoje. Odborníci také soudí, že při pravidelném pití zeleného čaje se snižuje až o polovinu riziko vzniku rakoviny jícnu.

Prokazatelný je vliv čaje na rakovinu kůže. Když byla totiž pokusným myším v průběhu 30 týdnů podávána pouze jediná tekutina: čaj, snížil se u nich nejen počet kožních nádorů, vyvolaných ultrafialovým zářením, ale i velikost těchto nádorů. Předpokládá se, že zelený čaj má inhibiční účinky i na další druhy nádorových onemocnění. Je pravděpodobné, že protirakovinové účinky čaje souvisí s antioxidačním působením katechinů.

Ovšem zelený čaj má příznivý vliv i na další obtíže. Dobře ovlivňuje kardiovaskulární choroby, podporuje činnost srdce, při dlouhodobém podávání v dostatečném množství působí pozitivně i na vysoký krevní tlak a hladinu cholesterolu v krvi. Zanedbatelné nejsou ani jeho antibakteriální a antivirové účinky. Působení čaje při trávicích obtížích je jistě všem dobře známé a čaj bývá často první pomocí při průjemových onemocněních. Díky svému obsahu tříslovin odvádí škodlivé látky z těla a hraje určitou roli i při obnově střevní mikroflóry. Bez zajímavosti není ani jeho vliv na vylučování žaludečních šťáv a diuretické účinky.

Zelený čaj je kromě toho vydatným pomocníkem v péči o náš chrup a ústní dutinu. Laboratorně bylo prokázáno, že látky obsažené v čaji zpomalují růst bakterie *Streptococcus mutans*, která je mj. příčinou zubního kazu. Příznivě se v tomto případě projevuje i poměrně vysoký obsah fluoru.

Lidové léčitelství v některých zemích využívá čajové lístky zevně k léčbě popálenin a boláků, otoků a vředů. Čaj také podle některých pramenů zlepšuje zrak. Namočené čajové lístky v gáze se přikládají jako obklad na oteklé nebo unavené oči, obdobně je lze použít při bolestech hlavy nebo na kůži spálenou od slunce. V Číně se o tomto nápoji tvrdí, že jeho pravidelné pití prodlužuje život.

Čaj obsahuje asi 5% různých minerálů, z nichž k nejdůležitějším patří draslík (jeho nedostatek způsobuje srdeční arytmií a únavu). Pět až šest šálků čaje denně uhradí 3/4 doporučené spotřeby draslíku. Dále je to hliník, hořčík, vápník, zinek, železo, fosfor, sodík, fluor a mangan. Zelený čaj dále obsahuje vitamin C, který je antioxidantem, má protistresové účinky a působí preventivně proti chřipce a nemocem z nachlazení. V čaji jsou i vitaminy skupiny B a vitamin E. V zeleném čaji je obsah těchto vitaminů vyšší a část jich přechází i do nálevu. Zelený čaj obsahuje i další sloučeniny, např. z polyfenolů jsou to kromě katechinů ještě flavonoidy, které posilují cévní stěny a preventivně působí proti zapáchajícímu dechu.

Kofein v čaji

Jak je vidět, čaj je doslova nabit látkami, které příznivě ovlivňují naše zdraví.

Díky svému obsahu kofeinu (dříve se čajovému kofeinu říkalo thein) povzbuzuje celý organismus a hlavně činnost mozku. Kofein rovněž podporuje také činnost srdce, diuretický působí na ledviny a podporuje vylučování žaludečních šťáv.

Obsah kofeinu v šálku čaje je relativně malý, i když rozhodně ne zanedbatelný. Nejvíce kofeinu a katechinů se nachází v koncových částech větvíček čajovníku. Např. ve stonku je až čtyřikrát méně kofeinu než ve vrcholovém pupenu a prvním lístku.

Kofein zvyšuje pozornost a rychlost reakce, zlepšuje náladu. Ve velkých dávkách ovšem může vyvolat úzkost, nervozitu a nespavost. Podobně jako je tomu u každého stimulantu, i po požití kofeinu může fázi zvýšené pozornosti a dobré nálady vystřídat deprese a pokles soustředění. V čaji je ale obsah kofeinu natolik malý, že tato druhá fáze nastává jen výjimečně po požití většího množství silného čaje.

Průměrný šálek čaje obsahuje přibližně 10 - 50 mg kofeinu. Takové množství stimuluje nervovou soustavu jen mírně, ale na delší dobu. Když člověk vypije půl litru piva,

nejprve se zdánlivě zlepší jeho duševní činnost, po dvaceti minutách ale nastává zhoršení. Když člověk pije lihoviny, náhle a na delší dobu se objevuje deprese. Alkohol ovlivňuje jak duševní, tak fyzické změny. Srdce rychleji bije, člověk se nejistě pohybuje, ztrácí rovnováhu, zhoršuje se jeho soudnost, mizí zábrany. Více hovoří a je veselý. Čím více člověk pije, tím více je intoxikován.

Po šálku dobrého čaje se psychická a nervová činnost asi na hodinu zlepšuje a rozhodně nikdy neklesá pod normu. Duševní činnost se v té době zlepšuje asi o deset procent. Tonifikační působení čaje trvá pět až šest hodin. Kofein je v čaji současně s katechiny, které jeho působení vyvažují, a proto je jeho účinek mnohem jemnější než kávy. Umožňuje, aby se člověk mohl soustředit.

V některých oblastech se doporučuje denně pít alespoň pět šálků čaje. Při nadměrné spotřebě kolem 10-15 šálků by se zřejmě objevila nespavost. K otravě kofeinem by mohlo dojít při spotřebě 50-100 g suchého čaje, což v podstatě není možné. Byla už ovšem zaznamenána čajová závislost. Jedná se však o naprosto výjimečnou záležitost a její projevy (např. bolesti hlavy a nervozita, dokud se člověk nenapije čaje) nejsou rozhodně tak výrazné jako např. u kávy, když zůstaneme jen u tonizujících nápojů.

Vlastnosti, které čaj má, jej předurčují k tomu, aby se stal jedním z nejoblíbenějších a nejrozšířenějších nápojů. Množství čaje, které člověk během dne vypije, ovlivňuje jeho organismus většinou příznivě. Negativní působení čaje by se teoreticky mohlo projevit při používání megadávek, což v praxi není možné. Vzhledem k tomu, že čaj obsahuje i katechiny a další látky, které účinně vyvažují vliv kofeinu, nemá čaj žádné vedlejší negativní účinky. Pokud jej proto vzhledem k jeho stimulačnímu působení chceme považovat za drogu, je to droga prospěšná, ba v některých případech žádoucí.

EVROPSKÁ UNIE ODMÍTÁ DROGY V SILNIČNÍ DOPRAVĚ

Doc. ing. Renata ŠTABLOVÁ, CSc., mjr. Mgr. Václav VALENTA

Abusus omamných a psychotropních látek svým rozsahem a intenzitou pronikání do všech lidských činností ohrožuje stále více lidskou civilizaci. I když mezinárodní protidrogové úsilí zaznamenává již téměř sto let koncentrovaných a koordinovaných opatření, drogový problém, který se zpočátku jevil především jako pohroma pro jednotlivce, přerostl v ekonomické a sociální ohrožení lidstva. Vedle zdravotních důsledků a rozrůstající se trestné činnosti spjaté s distribucí a konzumací drog, začínáme si stále více uvědomovat i negativní důsledky jejich užívání v pracovní činnosti. Ve dnech 8. - 10. května 2000 jsme měli možnost zúčastnit se školení německých policistů „Drogenerkennung in Strassenverkehr“, které připravil kolektiv Institutu soudního lékařství a toxikologie university v Homburgu pod vedením prof. M. Moellera. Školící program obsahoval řadu precizně připravených a prezentovaných přednášek doplněných praktickými ukázkami včetně „nočního zátahu“ v okolí diskoték a zábavních nočních podniků. Přednášky obsahovaly kapitoly z epidemiologie drogových závislostí, farmakologie (věnované základním poznatkům o fyziologickém působení drog na člověka i jednotlivé orgány lidského těla). Největší část školení byla věnována působení nejběžněji zneužívaných drog na chování člověka a jeho schopnosti bezpečného ovládání vozidla (alkohol, těkavé látky, léčiva, cannabis, opiáty a opioidy, kokain, amfetaminové drogy, halucinogeny). Velmi zajímavé jsou i poznatky o kombinovaném účinku drog vzhledem k tomu, že se často setkáváme s polytoxikomanií (tab. č. 1). V přednáškách bylo přirozeně pamatováno i na právní otázky a procesní úkony. Velmi instruktivní byla i část věnovaná psychomotorickým testům včetně pozorování a měření reakce zorníček.

V České republice zatím legislativa umožňuje policii vyžadovat laboratorní rozbor krve jen v případě, že orientační dechová zkouška na alkohol je pozitivní. Ti, kteří užívají nealkoholové drogy, však většinou současně nepijí alkohol a proto řidiči ovlivnění nealkoholovou drogou jsou zatím nepostižitelní a ohrožují dále naši bezpečnost. Avšak v souvislosti s naší přípravou na vstup do Evropské Unie bude třeba i zde přizpůsobit legislativu a připravit policisty na nové úkoly. Chceme se proto se svými kolegy o získané zkušenosti podělit a spolu s nimi přispět k vytváření podmínek pro zlepšení bezpečnosti silničního provozu. Nejbližší termíny seminářů, které proběhnou na Policejní akademii ČR v Praze jsou plánovány na 23.11.2000 a 15.3.2001.

Dlouhodobé výzkumy v USA a některých dalších státech prokázaly, že uživatelé drog spotřebují v průměru dvojnásobné prostředky na zdravotní péči, mají více absencí, pracovních úrazů a častěji řeší konflikty na pracovišti násilnou cestou. Nejmarkantněji se v současné době tato situace projevuje v silniční dopravě. Některé státy Evropské Unie proto již přijaly nová ustanovení v zákoně o bezpečnosti silničního provozu, která umožňují stíhat řidiče ovlivněné nejen alkoholem, ale i nealkoholovou návykovou látkou. První takovou zemí bylo Německo, kde již k 1. srpnu 1998 vstoupil v platnost zákon, který stanovuje nulový limit pro obsah šesti nejrozšířenějších psychoaktivních látek a jejich metabolitů v krvi řidiče (morfin, benzoyllecgonin, tetrahydrocannabinol, amfetamin, MDMA). Všechny země Evropské Unie počítají s postupným přijímáním právních předpisů postihujících řízení motorových vozidel pod vlivem nealkoholových drog. Obecně platí, že v případě narušení schopnosti řidiče řídit vozidlo bezpečně, např. užitím návykové látky, může být potrestán, avšak snížená schopnost řízení vozidla musí být prokázána. V řadě zemí Evropské Unie již proto policie může provádět nahodilé testy řidičů, aniž řidič spáchá dopravní přestupek. Nejrozšířenější jsou zatím psychomotorické testy, v experimentálním ověřování jsou terénní testy slin a potu. Testování vzorků moči se pro potřeby terénu ukazuje jako nevhodné z hlediska odběru

vzorku. Některé země Evropské Unie již překročily k proškolení policistů dopravní služby, aby byli schopni provádět jak psychomotorické testy, tak i terénní testy biologických tekutin řidičů podezřelých z řízení vozidla pod vlivem drogy. Pozitivní terénní testy však musí být vždy ověřeny laboratorní zkouškou krve nebo moči. Odmítne-li řidič v takovém případě podrobit se odběru krve nebo moči, je posuzován jako kdyby byl drogou ovlivněn.

Tabulka č. 1

Kombinované účinky drog

	Alkohol	Opiáty	Kokain	Cannabis	Amfetaminy	Benzodiazepiny	Barbituráty
Opiáty	++						
Kokain	+-	+-					
Cannabis	+-	+-	+-				
Amfetam	+-	+-	++	+-	++		
Benzod.	---	--	+-	+-	+-	--	
Barbitu.	---	--	+-	+-	+-	--	--

Poznámka:

++ zesílená stimulace

-- zesílený útlum

--- úplný útlum

+- proměnlivý, těžko předvídatelný

DROGY A BEZPEČNOST DOPRAVY

MUDr. KAREL HAMPL, Csc. Ordinance AT pro prevenci a léčbu závislostí

1. SITUACE DO ROKU 1990

Do konce osmdesátých let byl zájem týkající se bezpečnosti dopravy zaměřen téměř výhradně na alkohol. Řidič, který byl kontrolován dopravní policií nebo který se dopustil přestupku či trestného činu při řízení motorového vozidla, byl povinen podrobit se dechové zkoušce pomocí Detalkoholu nebo pomocí Dräger. Při zjištění alkoholu v dechu se řidič musel podrobit ještě vyšetření krve na alkohol. Odebrání krve bylo a je spojeno s klinickým vyšetřením. Jeho výsledek ale je závislý na zkušenostech vyšetřujícího lékaře.

Někteří řidiči ani při překročení hranice 1% alkoholu v krvi nemusí jevit výrazné známky požití alkoholu.

Zadržený řidičský průkaz byl řidiči vrácen až po absolvování pohovoru v ordinaci AT pro prevenci a léčbu závislostí. V případech pochybnosti, zda se nejedná o ztrátu kontroly nad pitím nebo závislost na alkoholu, byl řidič odborně vyšetřen. U většiny těchto řidičů nešlo o závislost na alkoholu, ale jednalo se o řidiče s rizikovým chováním, mezi které patřilo i řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu.

Každý řidič byl po vyšetření upozorněn na následující skutečnost. Narozdíl od zadržení řidičského průkazu na určitou dobu v důsledku přestupku nebo trestného činu bude zadržení řidičského průkazu ze zdravotních důvodů při ztrátě kontroly nad pitím nebo při závislosti trvat do té doby, dokud nedojde ke změně zdravotního stavu předpokládajícího trvalou abstinenci. Toto upozornění lékařem bylo v souvislosti s ostatními okolnostmi natolik účinné, že po dobu pěti let se opakovaného dopravního přestupku pod vlivem alkoholu dopustili řidiči jen výjimečně.

Po této zkušenosti právem předpokládáme, že při podobném postupu u řidičů řídících motorová vozidla pod vlivem jiné návykové látky dojde k podobnému kladnému efektu.

2. SOUČASNÁ SITUACE V ČR

Potřeba vyšetřování řidičů i na nealkoholové drogy se ukázala nezbytnou od začátku 90. let, kdy po otevření hranic masivně stouplо užívání zejména ilegálních drog. Nealkoholové drogy se tak dostaly do dopravy a ohrožují její bezpečnost.

Do roku 1993 jsme měli v České republice ještě plně fungující síť Ordinací AT pro prevenci a léčbu závislostí a nebylo proto problémem nejen provinilé řidiče vyšetřit, ale ani pro ně uspořádat buď skupinové sezení nebo alespoň individuální poučení (instruktáž) o nutnosti abstinence při řízení motorových vozidel. (viz mapa ČR 1992/1993) Bohužel tato síť byla značně redukována v důsledku dezinformací, které poskytli tehdejší vládě někteří pekuniárně zainteresovaní jedinci. Vláda byla dezinformována údaji o zařízeních zabývajících se nejen problematikou abuzu alkoholu, ale i nealkoholových drog. Důsledek byl takový, že se místo ordinací začaly budovat tzv. kontaktní centra, která obsáhla pouze část problematiky a také pouze část populace. Tak se stalo, že valná část populace užívající návykové látky se nedostává do řádné léčby, recidivuje a dopouští se zbytečné trestné činnosti včetně řízení motorových vozidel pod vlivem návykových látek. Situace se nezlepšila ani tehdy, když se problematikou AT ordinací začali zabývat privátní psychiatři, protože i oni se věnovali a věnují jen určité části klientely.

Pokud tedy nebude obnovena řádně fungující síť speciálních ambulantních zařízení pro prevenci a léčbu závislostí (ordinace AT), nelze očekávat zlepšení na úseku prevence a léčby návykových onemocnění.

I z tohoto důvodu zaostáváme za ostatními státy ve světě. Nejsme zatím schopni zajistit bezpečnost dopravy ohroženou řidiči jezdícími pod vlivem návykových látek. Vážně nejen detekce drog u řidičů, ale i postup při vrácení řidičského průkazu řidičům, kterým byl odebrán pro řízení pod vlivem alkoholu nebo jiné drogy.

V České republice bude potřebné soustředit se především na pervitin (metamfetamin), heroin a marihuanu, a to zejména na mladé lidi ve věku 15-29 let. Počet pacientů registrovaných ve zdravotnických zařízeních v jednotlivých věkových skupinách ukazuje graf z roku 1998 (viz graf 1). Situace se nezměnila ani v roce 1999. Zneužívání alkoholu a léků lze očekávat nejvíce ve věkové kategorii nad 40 let.

3. SITUACE VE SVĚTĚ

Na problematiku řízení pod vlivem návykových látek poukázali například účastníci 14. Mezinárodní konference v Annecy. Připomněli hlavně řízení motorových vozidel mladými lidmi pod vlivem alkoholu a ostatních drog především v noci a o víkendech (McLean, Austrálie).

Nejde jen o užívání ilegálních drog. Zneužívají se také léky. Ve Francii zjistili vysoké procento řidičů zodpovědných za nehodu pod vlivem:

- THC
- THC + alkohol
- THC + benzodiazepiny + alkohol
- alkohol samotný

5% dospívajících zkusilo někdy ilegální drogu. (Lagier, Francie) Pokud se takový experiment spojí s řízením motorového vozidla, pravděpodobnost dopravní nehody se silně zvyšuje.

V Austrálii mají od roku 1996 více smrtelných nehod pod vlivem drog, než pod vlivem alkoholu. (Richardson, Austrálie)

Ve Spojených Státech sledovali užívání drog u všech účastníků dopravních nehod (řidiči, motocyklisti, cyklisti a chodci). Nejčastěji k nehodám docházelo v pátek. Výsledky šetření příčin nehod ukázaly toto zastoupení drog: marihuana 48%, benzodiazepiny 20%, kokain a opiáty 16%, barbituráty 12% a amfetamin 4%. (Fix, USA)

Ve Španilsku zjistili v biologických tekutinách nejčastěji kanabis 41%, kokain 14%, amfetaminy 7%, opiáty 5%, benzodiazepiny 1%, alkohol a drogy 30%, spolu více drog 14%. (Zancaner, Španilsko)

Jedná se o důležité poznatky. I u nás musíme tedy počítat jednak s užitím více drog najednou nebo s kombinací alkoholu a další nealkoholové drogy.

V Maďarsku zjistili při fatálních dopravních nehodách vliv alkoholu v 61 %, ostatních drog v 16,3%, z léků byly nejčastější benzodiazepiny. (Varga, Maďarsko)

V Německu sledovali poškození psychomotorických funkcí důležitých pro řízení motorového vozidla po některých lécích. Například po požití Diazepamu 5-20 mg ovlivnění trvá 5 hodin, po Nitrozepamu 5 mg 3 hodiny, po Nitrozepamu 10 mg 24 hodin! (Berghaus, Německo)

V Dánsku bylo pořadí nealkoholových drog následující:

1. hypnotika a sedativa
2. analgetika
3. kanabis
4. centrální stimulancia
5. antidepresiva

Z uvedeného je patrné, že nález jednotlivých drog se liší i podle země, kde k vyšetřování došlo.

Vycvičení policisté mohou vyslovit podezření na užití drog (kanabis, stimulancia, antidepresiva, analgetika, PCP, inhalační drogy nebo halucinogeny v 84% ještě před laboratorním vyšetřením.

V roce 1992 jedenáct policejních agentur v pěti státech USA takto odhalilo PCP v 81%, kanabis v 76%, stimulancia v 75% a narkotika v 70%.

Policisté po absolvování školení, které trvá dva dny až jeden týden, obdrží certifikát. (Compton, USA)

4. ÚČINKY NÁVYKOVÝCH LÁTEK

Je potřebné, aby se pracovníci v dopravě seznámili s účinkem jednotlivých návykových látek a s projevy stavů intoxikace, dlouhodobého užívání se syndromem z odnětí.

Zejména u dlouhodobých uživatelů s vysokou tolerancí a „nasycených“ svojí návykovou látkou, nemusejí být nápadné žádné změny chování. Záleží ale na druhu návykové látky.

Návykové látky lze rozdělit v zásadě do tří skupin. V každé skupině jsou zastoupeny látky s podobným působením.

První skupinu tvoří **hypnotika a sedativa**, látky s tlumivým účinkem na centrální nervový systém - CNS.

Druhou skupinou jsou **stimulancia**, látky dráždící CNS.

Třetí skupinu tvoří **halucinogenní látky** dezintegrující CNS. (viz tabulka 1)

Účinek se různí i u látek pocházejících ze stejné skupiny. Útlum CNS, jako hlavní účinek, mohou provázet různé doprovodné příznaky podle druhu látky.

Stejně tak projevy dráždění CNS se projevují v různé formě, průběhu i intenzitě podle druhu jednotlivé látky.

I ve skupině halucinogenů kromě základního účinku - desintegrace CNS najdeme různé projevy vlivu podle druhu jednotlivých látek.

Tabulka 1

Hypnotika - sedativa (látky tlumící CNS) barbituráty benzodiazepiny opioidy alkohol prchavé látky některé léky	Stimulancia (látky dráždící CNS) Amphetaminy (metamphetamin-pervitin) kokain tabák káva některé léky	Halucinogeny (látky dezintegrující CNS) kanabinoidy LSD (tripy) MDMA (methylenedioxy- metamphetamin) - extasy mescaline psilocybin PCP (phencyclidin)
--	--	--

5. NEJČASTĚJI UŽÍVANÉ DROGY

Pro posouzení stavu řidiče je potřebné znát alespoň účinky u nás nejčastěji užívaných drog: **pervitinu, heroinu a marihuany**. Přitom je rozhodující i skutečnost, zda se jedná o uživatele s *akutní intoxikací, dlouhodobým užíváním nebo se syndromem z odnětí*.

Pervitin (metamfetamin) je v současné době (1999-2000) nejužívanější drogou v České republice. Většina uživatelů dává přednost injekčnímu užívání před šňupáním.

Akutní intoxikace:

Projevuje se zvýšenou aktivitou, podrážděností, nervozitou, úzkostí. Může dojít k mydriáze (rozšíření zorniček), lehkému grimasování v obličeji, zvýšenému pocení. Závažné jsou pocity pronásledování, které mohou negativně ovlivnit chování intoxikovaného. Zvýšení krevního tlaku objevujeme pouze u začátečníků. Vždy je potřebné pátrat po vpichách, zejména na předloktích obou paží.

Dlouhodobé užívání:

Vede postupně ke zvyšování tolerance a k takové adaptaci, že uživatel nemusí být nápadný svým chováním. Změna chování je více patrná při vysazení drogy. Uživatel může být zcela nenápadný, vykonává své zaměstnání s pocitem vyššího výkonu. I zde ale může dojít k pocitům pronásledování. Časté je paranoidní chování, které uživatelé nazývají „stíhou“. V takovém případě může být řízení motorového vozidla obzvláště nebezpečné.

Syndrom z odnětí:

Nedostane-li uživatel svoji potřebnou dávku pervitinu, má pocit vyčerpanosti, upadá do tvrdého spánku, ze kterého je někdy obtížné ho probudit. Tento útlum je vystřídán během 1-2 dní těžkými poruchami spánku s výraznou nespavostí. Uživatel vyžaduje léky na spaní, protože byl zvyklý usínat jen po vyčerpání způsobeném pervitinem. I když je uživatel bez pervitinu, týdny, někdy i měsíce doznívají psychotické příznaky i po odeznění ostatních projevů závislosti. Paranoidní představy o sledování nebo pronásledování vlastní osoby jsou pro uživatele velmi nepříjemné a mohou se stát nebezpečnými jak pro něho, tak i pro jeho okolí.

Řidiči užívající pervitin:

Řidiči užívající pervitin se mohou stát nápadní hazardní rychlou jízdou s nedostatečnou pozorností. Při syndromu z odnětí mohou v první etapě naopak usnout za volantem.

Upozornění:

Není vztah mezi koncentrací v plasmě a psychotropními efekty! I při negativním nálezu pervitinu v plasmě může dojít k vážným poruchám chování a ohrožení bezpečnosti silničního provozu.

Heroin (diacetylmorfin)

Představuje druhou nejčastěji zneužívanou drogu v České republice. Užívá se formou kouření, šňupání, nejčastěji však injekčně.

Akutní intoxikace:

Projevuje se celkovým útlumem až ztrátou vědomí, nevolností, zvracením, útlumem až zástavou dýchání, změnou nálady, poklesem střevní motility. Charakteristická je mióza.

Dlouhodobé užívání:

Uživatelé postupně zvyšují dávky až na 1 -2 g denně v několika (obvykle 2-3 dávkách), protože heroin působí po dobu 2-4 hodin. Uživatelé se nacházejí ve stavu tupé euforie, je jim vše jedno, jejich zájem se plně soustřeďuje pouze na sehnání další dávky heroinu. Dochází ke snižování prahu bolesti, někdy k zácpě. Uživatelé mají sníženou aktivitu. Konstatním nálezem je mióza.

Syndrom z odnětí:

Je bouřlivý, dostavuje se za 2-4 hodiny po aplikaci poslední dávky heroinu. Objeví se intenzivní bolesti ve svalch a kloubech, křeče v břiše, průjem, zvracení, třes, úzkost, nevolnost, slzení, slinění.

Řidiči užívající heroin:

Podceňují nebezpečí spojená s provozem a bezpečností dopravy. Řidiči mohou mít v důsledku požití heroinu zpomalené reflexy. Zcela neschopní řízení motorových vozidel jsou řidiči při syndromu z odnětí.

Marihuana (nejúčinnější složka: delta 9 tetrahydrokanabinol)

Uživatelé marihuany stojí mezi všemi konzumenty drog oficiálně na třetím místě. Musíme ovšem počítat se skrytou populací užívající marihuanu, která se nikdy nedostane do zdravotnických zařízení. Většina uživatelů marihuanu (a hašiš) kouří, ale někteří užívají kanabinoidy i per os ve formě čajů, džemů apod.

Akutní intoxikace.

Nastává změna vnímání, myšlení a citění až akutní psychotický stav se ztrátou orientace zejména časem a místem. Dochází k bludné symptomatologii (vymýšlejí si nejrůznější nesmysly, kterým ale věří). Pozorujeme změny nálad (např. z plachivosti do agrese).

Dlouhodobé užívání:

Změny efektivit, pozornosti, střídání nálad, poruchy recentní paměti, zanedbávání osobního vzhledu, nechuť k práci. U uživatelů jako konstatní nález je uváděna konjunktivita (překrvení spojivek), ale sami ho často nevidíme.

Syndrom z odnětí:

Nejsou přítomny větší tělesné projevy ani potíže. Metabolity přetrvávají v organismu týdny až měsíce i přesto, že vlastní psychologický efekt nastupuje za 10-20 minut a trvá maximálně 2 hodiny. Zůstává ale craving (touha) po opakování zážitku spojeného s kouřením marihuany.

Řidiči užívající marihuanu:

Většinou reagují zpomaleně, při řízení motorového vozidla jsou bezstarostní. Podle některých údajů je nález kanabinoidů při dopravních nehodách velmi vysoký. O tom, kde všude v mozku působí marihuana, svědčí velký rozdíl mezi mozkem zdravým a mozkem pod vlivem marihuany.

6. POSTUP PŘI VYŠETŘENÍ ŘIDIČE

Na užití drogy může řidič upozornit již svým způsobem jízdy, který je rozdílný podle užití drogy, podle jejího množství a podle snášenlivosti řidičem.

Při vyšetření je potřebné sledovat chování řidiče, všimnout si vůně-pachů v prostoru vozidla (marihuana, prchavé látky). A dále zjistit, zda je řidič orientován osobou, časem a místem a jaká je jeho výbava představ. Velmi důležité je všimnout si stavu zornic (jejich zúžení nebo rozšíření), překrvení spojivek, vyšetřit horizontální nystagmus a stabilitu řidiče při chůzi, otáčení, stojí na jedné voze a v Rhombergově postoji. Možné je i spočítat puls a zjistit známky porušení koordinace pohybů.

V současné době sledujeme pacienty, kteří udávají užití nějaké drogy nejdéle před 24 hodinami. Postup doplňujeme podle dalších poznatků. Jak vypadal základní postup, je vidět na vzoru textu (viz tabulka 2).

Zpracování výsledků potrvá určitou dobu. Na základě získaných údajů vypracujeme návrh postupu při vyšetřování řidičů podezřelých z užití návykové látky.

7. NĚKTERÉ NEŘEŠENÉ PROBLÉMY DROG A BEZPEČNOSTI DOPRAVY

1. Legislativní zakotvení opatření týkající se bezpečnosti dopravy v souvislosti s užíváním návykových látek
2. Zajištění technických prostředků pro vyšetřování užití návykových látek
3. Seznámení s rutinním vyšetřováním klinických známek užití alkoholu a ostatních drog, včetně testu střízlivosti:
  - studenty vysokých a středních škol příslušného zaměření
  - zdravotníky příslušných zdravotních zařízení
  - pracovníky dopravní policie
4. Při každé dopravní nehodě provádět klinické a laboratorní vyšetření nejen na alkohol, ale také na ostatní drogy
5. Pro řidiče se zadrženým řidičským průkazem pro řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu nebo jiné drogy zavést absolvování povinného kurzu o alkoholu, ostatních drogách a bezpečnosti v dopravě.
6. Vrácení řidičského průkazu vázat na absolvování povinného kurzu a na lékařské vyšetření.

15. MEZINÁRODNÍ KONFERENCE „ALCOHOL, DRUGS AND TRAFFIC SAFETY, T 2000“

Doc. Ing. Marie BALÍKOVÁ, Národní referenční laboratoř pro forenzní toxikologii 1.LF UK a VFN, Na bojišti 3, Praha 2

Ve dnech 21. až 26. května 2000 se konala shora uvedená mezinárodní konference pod patronací jeho výsosti krále Karla XVI Gustava. Zahajující projev švédského krále lze charakterizovat jednoduchým mottem: alkohol, drogy a řízení k sobě nepatří.

Právě před padesáti lety byl Stockholm hostitelským městem 1. Mezinárodní konference o alkoholu, drogách a bezpečnosti dopravy. Tyto konference se opakují přibližně každé tři roky od odborným vedením ICADTS, The International Council on Alcohol, Drugs and Traffic Safety. Zmíněná mezinárodní odborná rada je nonprofítní organizace sestávající z renomovaných vědců různého zaměření a také z politiků. Cíl jejího působení je snižovat mortalitu a morbiditu způsobenou zneužíváním alkoholu, léčiv a ilegálních drog řidiči různých dopravních prostředků. ICADTS podporuje šíření podstatných informací mezi profesionály v oblasti legislativy, medicíny, přírodních a humánních věd, veřejného zdravotnictví, tvorby veřejného mínění.

Vědecký program konané konference byl zaměřen zejména na 6 hlavních oblastí probíhajících ve 4 i 5 paralelních sekcích:

- 1) *Driver Characteristics*
- 2) *Driving Performance*
- 3) *Pharmacology and Toxicology. Biological Specimen Testing*
- 4) *Epidemiology*
- 5) *Prevention. Legislation*
- 6) *Rehabilitation*

Výběr ukázkových přednášek v této zprávě níže vyjmenovaných je ovlivněn toxikologickou profesí zpracovatelky zprávy a je soustředěn více na méně probádanou problematiku léčiv a ilegálních drog než alkoholu:

1. Prevence. Nová legislativa:

Maes et al.: An information campaign for health professionals and patients about the influence of medicines on driving: a Belgian experience

Ogden et al.: Drugs and driving: developing a code practice for health care professionals

Moeller et al.: Zero limit versus impairment – new approaches for drugs and driving in Germany

Page et al.: The drug recognition expert police officer: a response to drug-impaired driving

Verstraete: The evaluation of new per se legislation on drugs and driving in Belgium

Wylie, Swan: New Australian scientific behavioural tests and educational programs for drug impaired driving programs

Ceder: Drugged driving in Sweden – effects of new legislation concerning zero tolerance for narcotic drugs

Fergusson: Enforcing zero tolerance laws in the US

2. Alternativní vzorky pro testování abusu drog „on site“:

Sachs: Place of sweat in drugs of abuse testing

Samyn: The pace of saliva for road-side drug testing

Christophersen et al: Roadside drug screening using saliva from drivers suspected to be influenced

- Samyn et al.: Inventory and evaluation of state of the art roadside drug testing equipment
 Oliver: Evaluation of on-site drug tests for saliva and urine collected at the roadside and from a prison population
 Kintz et al: Pharmacological criteria for use of alternative specimens to control driving under the influence of drugs
 Verstraete: Roadside testing assessment ROSITA: A European Union project on roadside drug testing
 Moeller et al: Operational use and legal requirements across EU for roadside drug testing equipment, ROSITA

3. ICADTS pracovní skupina „Směrnice pro preskribci“

- De Gier: Medicinal drugs categorisation system and warning system within EU
 Alvarez: Medicinal drugs and driving: European experience with dissemination and information to physicians, pharmacists and the public
 Verstraete: Which medicinal drugs impair driving performance? An overview of the European experience
 Christophersen: Which drugs are found in people involved in road accidents
 Guyon: Prescribing medication in primary care

4. Ovlivnění bezpečnosti řízení

- Ramaekers: Marijuana, alcohol and driving performance
 Krueger: Effects of cannabis and amphetamines on driving simulator performance of recreational drug users in the natural field
 De Waard: A driving simulator study on the effects of MDMA (Ecstasy) on driving performance and traffic safety
 Giorgetti: Effects of single doses of Etizolam and Lorazepam on psychomotor performance in healthy volunteers
 Lenné et al: Comparison of the effects of methadone, LAAM and buprenorphine on simulated driving performance
 Ward et al: Effects of chronic cannabis use on time estimation reproduction and perception

5. Epidemiologie. Prevence

- Lenné et al.: Attitudes towards driving after using cannabis alone and in combination with alcohol among young people in Melbourne
 Kaferstein: Investigation of urine and blood before regranting the driving licences to consumers of cannabis
 Vollrath: Prevalence on alcohol and illegal drugs use while driving by recreational drug users in Germany
 Plant et al.: Driving under the influence of drugs in the canton of Geneva, Switzerland. Results of roadside survey project
 Kaferstein: Misuse of Ecstasy and participation in traffic – evaluation of case data and legal basis of punishment
 Biecherel-Fretel: Drinking and driving in France in nineties: Can evaluation help prevention?
 Longo et al.: The role of alcohol, cannabinoids, benzodiazepines and stimulants in road crashes (in Australia)
 Alvaréz et al.: Alcohol and illegal drugs among Spanish drivers
 Lillsunde et al.: Drugs detected among Finnish apprehended drivers
 Buchan et al.: Marijuana use and impaired driving behaviour among adolescents in Pinellas County, Florida

Giorgetti et al.: Epidemiological roadside survey on psychoactive substances and driving in the Veneto region
 Skurtveit et al.: Mortality among drugged drivers in Norway
 Tunbridge et al.: The incidence of drugs in road accident fatalities in Great Britain
 Dussault et al.: Drug use among Quebec drivers: the 1999 roadside survey
 Zorec-Karlovsek: Drugs and traffic safety in Slovenia
 Swam: The real risk of being killed when driving whilst impaired by cannabis
 Moerland: On the frequent detection of drugged driving in Norway
 Christophersen et al: Recidivism among suspected drugged drivers in Norway with benzodiazepine detections

Po subjektivním výběru ukázkových témat předložených k odborné diskusi na konferenci je na místě zdůraznit některé **důležité závěry** vyplývající z vědeckého jednání:

1. Dobrá legislativa je základem prevence. Studie samy o sobě nemají preventivní dopady, ale jsou výzvou k legislativnímu řešení, které umožní následná praktická opatření.
2. Systematické epidemiologické studie prokazující podíl drog na dopravních nehodách jsou naléhavým upozorněním na vážnost problému. Mladí řidiči do 25 let, a to zejména muži, způsobují nehody víc jak dvakrát tolik než odpovídá zastoupení této věkové kategorie v celé populaci řidičů.
3. Řada zahraničních epidemiologických studií dokazuje vážnost podílu ilegálních drog i léčiv vedle alkoholu na mortalitě i morbiditě (Australie, USA, Kanada, SRN, Švýcarsko, Itálie, Francie, Španělsko, Belgie, Velká Británie, Finsko, Norsko, Švédsko, Slovinsko).
4. Na nehodovosti se velmi často vedle alkoholu podílejí cannabinoidy, amfetaminy, benzodiazepiny.
5. Kromě některých států v USA byl již také v některých evropských zemích (SRN, Belgie, Švédsko) legislativně zakotven tzv. analytický princip, umožňující postih řidičů, u nichž byla prokázána přítomnost ilegálních drog v krvi během jízdy, a to v SRN a Švédsku s nulovou tolerancí. Vedle principu složitě a někdy nejasného dokazování zhoršené způsobilosti k řízení (impairment principle), se zavedení analytického principu pro ilegální drogy považuje za přínos k zefektivnění procesu dokazování porušení zákonů. Odpadají tak složité diskuse o míře ovlivnění, protože ochrana bezpečnosti většinové populace má prioritu a ilegální drogy jsou získávány ilegálně. Uplatnění práva v praxi je ovšem legislativně ošetřeno tak, že se důvodně podezřelému řidiči nevyplatí odmítnout odběr krve, v SRN dokonce vůbec možnost odmítnutí neexistuje.
6. Uplatnění analytického principu v praxi předpokládá dvojí důležitá opatření. Za první zavedení systému proškolení dopravních policistů, aby rozpoznali při silniční kontrole i mírné znaky drogového ovlivnění a mohli se kvalifikovaně rozhodnout pro důvodný odběr krve. Za druhé zavedení systému povinné laboratorní kontroly kvality umožňující autorizaci vybraných forenzně toxikologických laboratoří specializovaných na náročné stopové analýzy drog v krvi.
7. Ukazuje se, že dostupnost dostatečně pestrého analytického repertoáru a úroveň laboratorní kvality stopových analýz drog v biologických vzorcích se odráží významně v kvalitě a rozsahu epidemiologických dat, ve spolehlivosti statistických souborů, ve správnosti forenzních závěrů. Analytická toxikologie drog a léčiv je ve srovnání s problematikou ethanolu mnohem pestřejší a obtížnější. Koncentrace ethanolu v krvi může být až milionkrát vyšší, tudíž analytická technika je méně

náročná. Ethanol má relativně dobře probádaný metabolismus, má lineární eliminační kinetiku. Naopak léčiva a drogy se zpravidla zneužívají v nepředvídatelných směsích s nepředvídatelnými výslednými účinky a koncentrační zastoupení jednotlivých komponent se může lišit v několika řádech.

8. Skandinávské země výhodně a pragmaticky soustřeďují složitá laboratorní toxikologická vyšetření z celé země do národních center (např. v Norsku National Institute of Forensic Toxicology), což umožňuje efektivní a kvalifikované využití drahé analytické techniky, zaručuje konzistentní interpretaci analytických výsledků a umožňuje produkci spolehlivých statistických přehledů. V ČR žádný spolehlivý přehled neexistuje, protože se drogy u řidičů systematicky nevyšetřují, a to z několika důvodů:

- řidiči odmítají odběr vzorků,
- policie nemá finance na platbu analýz,
- toxikologickým laboratorím chybí metodické vybavení, kvalifikovaný personál,
- není zajištěn systém povinné laboratorní kontroly kvality a systém autorizace či certifikace oprávněných laboratoří ke stopovým toxikologickým analýzám drog v krvi řidičů. Pokud se náhodně či vyjímečně vyšetří přítomnost drog u jednotlivých případů, laboratorní výsledky z různých míst nejsou srovnatelné kvality, není jednotná interpretace a není ani zaručen spolehlivý celostátní statistický sběr těchto náhodných dat.

Příloha:

Materiál citovaný z distribuované brožury na konferenci a vydané v roce 1995, Swedish National Institute of Public Health, ISBN 91 88564061

„Drug Policy. The Swedish Experience“, str. 31-33:

Je švédská drogová politika úspěšná?

Když byly uvedeny amfetamin a metamfetamin koncem roku 1930 ve Švédsku na trh media je uváděla jako pilulky na hubnutí a stimulancia. Noviny a rádio doporučovaly „pep pills“ každému, od studentů až po unavené hospodyně.

Amfetaminy se brzy staly populárním zbožím. Dotazníkové akce ukazovaly, že 70-80 % studentů bralo amfetaminy několikrát. Jiné zprávy ukazovaly, že začátkem čtyřicátých let asi 200 000 lidí ve Švédsku – 3% dospělé populace – bralo amfetaminy.

V roce 1939 amfetaminy začaly být preskribovány a v roce 1943 Národní zdravotní výbor (National Board of Health) vydal varování zdravotnickým profesionálům. Prodej poklesl asi o 50%. Následující rok amfetamin byl uveden v seznamu narkotik a zacházení s ním podléhalo příslušným švédským zákonům. Abusus amfetaminu se ustálil potom na příslušně nízké úrovni.

Během šedesátých let byla velká množství amfetaminu přivážena do Švédska ilegálně a zase prudce vzrostl abus. Pašování provádělo malé množství lidí a uvěznění jednoho z nich Nizozemskou policií v roce 1972 snížilo dodávky amfetaminu do Švédska. Postupně od roku 1960 podle údajů osob ve vazbě ve Stockholmu, které reprezentovaly injekční uživatele, uvěznění jednoho velkého dodavatele znamenalo následný pokles abusu. Od roku 1972 poklesl abus z 55% na 36 % v roce 1973. Ty samé zprávy ukazují vzrůstající podíl vazebně zadržovaných injekčních uživatelů z 19 na 36 % mezi léty 1965 a 1967, zatímco v té době existoval legální preskripční experimentální systém pro tuto drogu.

Ve světle těchto zkušeností se vyvíjela Švédská drogová politika. Existuje spojitost mezi dostupností drog a možností je užívat. Abusus se rozvine, když osoba náchylná k abusu

je vystavena velké nabídce drog. Dostupnost drog závisí mimo jiné na legislativě, aktivitě policie a celníků v prevenci kriminality, na počtu podivných podnikavců a ilegálních kanálů existujících ve společnosti. Náchylnost k braní drog má kořeny v sociálních, kulturních a psychologických podmínkách a také v individuálním hodnotovém systému a v posuzování rizika spojeného s obchodem a braním drog.

Abusus drog je závislý na nabídce a poptávce. Jestliže drogy jsou snadno dostupné a společnost zaujímá povolný postoj, počet lidí zkoušejících drogy vzrůstá. Jinými slovy i lidé ve vyhovujících sociálních a psychologických podmínkách začínají brát drogy. Jestliže na druhé straně je obtížné získávat drogy a je zde hrozba uvěznění, počet lidí pokoušejících se brát drogy se zredukuje na ty, kteří z psychologických a sociálních důvodů zaujímají riskantnější postoje. Jestliže nadto společnost může zajistit podporu a léčení této zranitelné skupiny, je velmi pravděpodobné, že abusus drog se sníží.

Základním principem drogové politiky je povinnost společnosti intervenovat – proti obchodu na veřejných místech, vhodně působit na mladé experimentátory, nabídnout léčení těm, kteří se abuzem ničí. Policejní úsilí proti pouličnímu obchodu se hlavně soustředěno na snížení obchodu, ale má také vliv na poptávku, protože činnost policie odstrašuje většinu mládeže od experimentování. Přijatá legislativní opatření, opatření celní správy a policie jsou založena na veřejné podpoře, která je ovšem ovlivňována způsobem informování a tvorby veřejného mínění. Restriktivní opatření jsou také závislá na podpůrné a terapeutické práci sociálních služeb. Opatření různých druhů vzata vcelku vyjadřují odhodlání společnosti bojovat s drogami. Výzva společnosti, má-li být hodnověrná, musí být založena na opatřeních vytvářejících sociální bezpečnost. Restriktivní politika musí jít ruku v ruce s politikou, která nedovolí vzrůst nezaměstnanosti, segregace a sociálního útisku.

Zkušenosti s alkoholem ukazují, že je spojitost mezi dostupností a spotřebou. Výzkum také ukázal, že vzrůst v průměrné alkoholové spotřebě je provázen vzrůstem úrazovosti spojené s alkoholem a vzrůstem alkoholismu. Podobné souvislosti se nabízejí v případě drog. Studie ukazují, že jestliže mnoho žáků určitých škol zkoušelo drogy, relativně velký počet je zkoušel opakovaně.

Švédská drogová politika je založena na předpokladu, že z lidí experimentujících s cannabinoidy během školních let, se rekrutují ti, kteří se později stávají těžce závislími. Zaměření drogové politiky na prevenci napomáhalo řadu let faktu, že přírůstky těžce závislých byly velmi malé. Průměrný věk i. v. dnešních drogově závislých stále vzrůstá. Většina z nich totiž začínala svoji drogovou kariéru v létech šedesátých či sedmdesátých. Jedna studie za druhou potvrzuje tentýž obraz typického švédského toxikomana: on nebo ona je ve stáří mezi 30 až 40 léty a užívá amfetamin 15 nebo 20 let.

Švédská společnost není zcela prostá drog, ale byl dosažen takový cíl, že užívání drog se vyskytuje v malé míře v porovnání se zahraničními standardy. Školní výchova a systém preskribce posilují úspěšnost švédské drogové politiky. Náhodné experimentální užívání drog bylo silně potlačeno. Podle údajů z roku 1995 právě o něco více než 6% školní populace zkoušelo drogy a podíl těch, kteří užili drogu v posledním měsíci je něco přes 1 % chlapců a zanedbatelný počet děvčat. Nové přírůstky mladých lidí coby těžce závislých zůstávaly dlouhou dobu velmi omezené.

Zprávy z poslední doby ale poukazují opět na nárůst drogového abusu. Především se to týká kouření heroinu u mladých lidí, ale nárůst zájmu o cannabis byl pozorován také. V roce 1992 6% dotázaných branců tvrdilo, že okusili drogu náhodně. Odpovídající číslo pro rok 1994 bylo necelých 9%. Výsledky ze školních průzkumů z roku 1995 také naznačují vzrůstající tendenci. Mezi léty 1983 a 1994 podíl žáků, kteří zkoušeli drogu, fluktoval mezi 3 – 5 %. Odpovídající číslo pro rok 1995 bylo 6 %.

Drogová politika nemůže být nahlížena izolovaně od ostatního sociálního vývoje. Nezaměstnanost vzrostla v posledních letech vysoko nad švédský standard. Mezi léty 1970 a

1980 nezaměstnanost fluktovala mezi 2 až 3 %. Dnešní nezaměstnanost je 8 %. Mladí lidé jsou zvláště zranitelní a 17,7 % ve věku 16 až 24 let bylo bez práce na podzim 1995.

Opět, drogová situace ve Švédsku není tvořena pouze místní politikou. Rozvoj abusu drog ve Švédsku se stává stále více závislým na událostech vnějšího světa. Růst mezinárodního obchodu s drogami a vidina Evropy bez hranic a rovněž tendence k liberalizaci drogové politiky v některých zemích podrobují Švédskou drogovou politiku stále většímu tlaku.

NELEGÁLNÍ OBCHOD S DROGAMI V MAĎARSKU II. ČÁST

Dr. Miklos BENKE

IV. PRÁVNÍ SYSTÉM

Jakkoli je předpokládána existence Národního drogově preventivního programu, k dnešnímu datu existuje jenom přístup trestního práva a princip zákazu a trestu čelí návrhům odborníků o prevenci a lékařské a sociální terapii. Program teoreticky obsahuje myšlenku lékařské a sociální péče, ale maďarská legislativa zatím uspěla pouze v oddělení právních nařízení o drogách. Legislativa od tohoto března kriminalizovala jak distribuční, tak spotřební aktivity. Opatření Maďarského trestního řádu jsou v porovnání s regulacemi ostatních evropských zemí přísná, a jejich přísnost je terčem pro neustálé útoky ze strany odborníků jednajících s oběťmi drog.

Na počátku nepokládala komunistická legislativa drogovou otázku v Maďarsku za příliš důležitou, považovala ji za předmět, který by raději měl být před zahraničím a společností samou zatajen. Podíl uživatelů drog a nebezpečí, které představovali pro společnost, bylo v 50. – 60. letech a po většinou 70. let zanedbatelné. Navzdory železné oponě nemohlo Maďarsko uniknout mezinárodním trendům i kdyby se drogový problém rozšiřoval přes hranice pomaleji. Těsné hraniční kontroly podporovaly vlnu drog po určitý čas.

První zákoník, který se zabýval regulací drogové situace, byl Trestní zákon z roku 1961. (Zákon č. V/1961). Předtím byl právní jednání omezeno hlavně na ratifikaci mezinárodních smluv

- ◆ Zákon XXII/1923: Mezinárodní dohoda o opiu (Haag, 23. 1. 1912)
- ◆ Zákon XXXVII/1930: Mezinárodní dohoda o opiu (Ženeva, 19. 2. 1925)
- ◆ Zákon VIII/1933 o produkci a oběhu drog (Ženeva, 13. 7. 1931)
- ◆ Právní výnos č. 6 z roku 1956: o Dodatku k předchozím dohodám o zneužívání drog (New York, 11. 12. 1946)
- ◆ Právní výnos č. 11 z roku 1958: o drogovém memorandu (Paříž, 19. 11. 1948) (mezinárodní smlouvy ratifikované po roku 1961 jsou umístěny za diskusí o Zákonu LXXXVII/1998)

„Droga“ nebyla v žádném dodatku trestního zákona definována; ministerské výnosy stanovily, jaké druhy látek a činitelů spadají pod výkon legislativních opatření.

První doplněk Výnosu č. 1/1968. (V. 12.) BM-EüM obsahuje seznam látek, které jsou kvalifikovány jako narkotika podle Samostatné dohody o narkotikách (New York, 1961). Látky, které nespádají pod účinnost Newyorské dohody, ale jsou v Maďarsku považovány za drogy, jsou také uvedeny v oddělené části výnosu.

Existuje rozdíl mezi drogami a látkami, se kterými je jednáno přísnějším způsobem. Látky zařazené do druhé skupiny nemohou být použity pro lékařsky, nýbrž jediné pro vědecké účely. Třetí doplněk obsahuje drogy a lékařské produkty obsahující drogy, které mohou být uvedeny do oběhu.

Doplněk Výnosu č. 4/1980. (VI. 24.) EüM-BM zahrnuje psychotropní látky.

Ostatní definice, jako je produkce, výroba, nabídka apod. drog, jsou vysvětleny v Prohlášení č. 155. BK. Viz. Hlavní opatření a jejich kritiky za diskusí Zákona LXXVIII/1998.

1. Zákon V/1961

- ♦ První kodex po II. světové válce, který se zabývá zneužíváním drog
- ♦ Zakazuje produkci, výrobu, nabývání, přechovávání, předávání, distribuci, dovoz do a vývoz z Maďarska, dopravu přes území Maďarska nebo obchod s narkotickými drogami.
- ♦ Kriterium trestného činu je, že droga může být vhodná pro patologický požitek. To obsahuje různé kvalifikované případy, a také reguluje přes fázi přípravy.

2. Zákon IV/1978

- ♦ Obsahuje více propracovaná opatření. Představuje vyvolávání patologické závislosti jako oddělený stav věcí kromě zneužívání narkotik. Toto bylo vytvořeno kvůli potrestání těch, co měli snahu zapojit mladší do konzumace drog nebo jim v tom napomáhat.
- ♦ Jako další zlepšení hledí zákon jako na přestupek místo jako na trestný čin, pokud zneužívání drog (což je v tomto případě omezeno na produkci, získávání a držení, všechny ostatní činnosti zneužívání drog jsou vyjmuty) je v malém množství, a tudíž postižitelný odnětím svobody maximálně na dva roky, veřejnými pracemi nebo pokutou.
- ♦ Mezi zakázanými činnostmi zneužívání drog nejmenuje „konzumaci drog“. Podle názoru zákonodárců je konzumace velmi úzce spojena s produkcí, nabýváním a držením drog, takže v případě konzumace je přítomna alespoň jedna z posledně zmíněných činností.
- ♦ Navzdory tomu, že jsou mezi nejvíce zneužívanými drogami, nejsou organická rozpouštědla zmíněna v seznamu drog, viz: 1/1968 (V. 12.). Nicméně zákon zná kategorii látky nebo prostředku s narkotickým účinkem, ale pouze ji zmiňuje pod odstavcem o vyvolávání patologické závislosti. Proto se opatření nevztahují na čichání lepidel nebo organických rozpouštědel – jako běžného způsobu dostání se pod narkotický účinek -, pouze poskytnutí pomoci při spáchání tohoto spadá pod trestné jednání.

3. Zákon XVII/1993

- ♦ Významný dodatek k dřívějším opatřením, neboť Maďarsko ratifikovalo samostatnou Dohodu Spojených národů o narkotikách (New York, 10. března 1961). Tato dohoda odráží více konzervativní a přísnější trend mezinárodní drogové politiky, zároveň dává prioritu prevenci a lékařské léčbě před trestem. Maďarská legislativa vyvezla instituci, která již byla široce přijata v západních státech: MEDIKALIZACE:

Toto nařízení promíjí trestnost uvedených činností zneužívání drog, pokud jsou spáchány osobou závislou na drogách. Toto opatření může být použito pouze za přísných podmínek. Zahrnuté činnosti jsou:

- a) produkce, výroba, nabývání a držení malého množství narkotik pro vlastní potřebu;
  - b) spáchání trestného činu v souvislosti s konzumací narkotik je postižitelné ne více závažně než odnětí svobody na dva roky nejvíce;
    - za předpokladu, že závislá osoba prokáže úředně vydaným dokumentem, že minimálně šest měsíců před rozsudkem prvního stupně dostávala soustavné lékařské ošetření.
- Medikalizace nesmí být nabídnuta těm, kteří nabídnou, předají, distribuují, dovezou do nebo vyvezou z Maďarska, převezenu přes území Maďarska nebo obchodují s narkotiky – i když by šlo jen o jedinou dávku.
- obsahuje nové kvalifikující podmínky jako je spáchání zneužívání drog
  - ozbrojeným způsobem nebo
  - za užití nezletilce, nebo během páchaní trestného činu taková osoba obdrží narkotika,

- ♦ některé ztížené trestné činy jsou trestány přísněji; např. zneužívání drog ve značném množství je postižitelné 5 – 15 lety namísto 2 – 8 let.
- ♦ Vyvolávání patologické závislosti se stává trestným činem namísto přestupku, tudíž je postižitelné odnětím svobody maximálně na tři roky, ale pouze pokud je pachatel starší 18 let.
- ♦ Osoba, která podporuje zneužívání drog poskytováním materiálních prostředků může být potrestána odnětím svobody na 5 – 15 let – takto s ní bude zacházeno jako s tím, kdo spáchá zneužití závažného množství drog.

VYHODNOCENÍ ZÁKONA XVII/1993

1. Medikalizace byla důležitým krokem na cestě k vypracování drogové politiky, která směřuje k prevenci, ale zákon také obsahuje ztížená opatření, která posilují kárnou podstatu právního působení. Ideálně se přísnější opatření používají na drogové dealery namísto zákazníky, nicméně zákon nerozlišuje uspokojivým způsobem.
2. Zákon nechává konzumní zvyky mimo úvahu: např. při většině příležitostí dají mladí lidé dohromady peníze a pouze jeden koupí drogu – v případě přistižení bude mít u sebe pravděpodobně závažné množství drog .
3. Praxe a institucionální pozadí medikalizace ještě nejsou dobře propracovány. Existují dvě základní možnosti – buď šestitýdenní detoxifikační léčba nebo účast na léčbě v drogové ambulanci jako ambulantní pacient. V praxi to způsobuje problémy při prokázání potřeby lékařského ošetření pro zneužívání drog. Někdo také musí poznamenat, že podle komentářů ministra nevyžaduje zákon důkaz, zda lékařské ošetření skončilo úspěšně, pouze účast na léčbě musí být dokázána. Nicméně především z důvodu chabého pozadí infrastruktury dosáhnou terapie jen vzácně svého cíle.

Zákon LXXXVII/1998 (v platnosti od 1. 3. 1999)

- ♦ Všeobecné případy
  - (1) Sazba trestů za produkci, výrobu, nabytí, držení, dovoz do a vývoz z Maďarska, převoz přes Maďarsko, nebo obchod s narkotiky je maximálně 5 let.
  - (2) Trestný čin je spáchán a je postižitelný 2 – 8 lety odnětí svobody, pokud – porušujíc nařízení úřadů – je droga nabízena, předána, dána do oběhu nebo je s ní obchodováno.
- ♦ Kvalifikované případy
  - A) S trestem odnětí svobody na 2 – 8 let, pokud činnost zahrnutá v odstavci (1), a 5 – 10 let odnětí svobody, pokud činnost uvedená v odstavci (2), jsou spáchány
    - a) obchodním stylem
    - b) ozbrojeným způsobem
    - c) jako osoba jednající úředně nebo vykonávající veřejný požadavek
    - d) osobou starší 18-ti let, zaměstnávající osobu mladší 18-ti let nebo taková osoba obdrží drogu při páčání trestného činu
    - e) osobou nezávislou na drogách za užití závislé osoby
  - B) s trestem odnětí svobody na 5 – 10 let, pokud je droga nabízena, předána, dána do oběhu nebo je s ní obchodováno na území okolí budovy určené ke vzdělávání, dětské péči a ochraně, nebo k veřejně vzdělávacím účelům, nebo v prostorách budovy ozbrojených sil nebo policejních agentur
  - C) s trestem odnětí svobody na 5 – 15 let, pokud činnost uvedená v odstavci (1), a na 10 – 15 let nebo doživotí, pokud činnost uvedená v odstavci (2), jsou spáchány
    - a) vzhledem ke značnému množství narkotik;
    - b) jako člen nebo v zájmu kriminální organizace.

♦ Výše uvedená opatření se vztahují také na osobu, která poskytne materiální prostředky podporující trestný čin zneužívání drog

♦ Trestný čin je spáchán a potrestán odnětím svobody na 3 roky maximálně, pokud bylo vykonáno pozvání k, nabídnutí nebo souhlas s účastí na kriminálním činu zneužívání drog

♦ Zmírněné případy

A) Je kvalifikováno jako přestupek a postižitelné maximálně 2 roky odnětím svobody, veřejnými pracemi nebo pokutou, pokud činnost uvedená v odstavci (1), a odnětím svobody maximálně na 2 roky, pokud činnost předání nebo nabídky jsou spáchány vzhledem k malému množství drog

B) Pokud není spáchán žádný další trestný čin,

a) konzumace drog porušující nařízení úřadů

b) propagace konzumace drog před větší veřejností

je kvalifikováno jako přestupek a postižitelný odnětím svobody maximálně na 2 roky

♦ vyvolávání patologické závislosti – (zůstalo neopraveno)

trestný čin je spáchán a potrestán odnětím svobody na maximálně 3 roky, pokud osoba starší 18-ti let nabídne pomoc nebo se pokusí ovlivnit osobu mladší 18-ti let k zapojení se do konzumace nebo patologickému požitku narkotika.

♦ Zneužívání drog spáchané osobou závislou na drogách

A) Všeobecné případy

1) Pro produkci, výrobu, nabytí, držení, dovoz do, vývoz z Maďarska, převoz přes území Maďarska, nebo obchod s narkotiky jsou kvalifikovány jako přestupek a trestní sazba je 2 roky maximálně.

2) Přestupek je spáchán a potrestán odnětím svobody na 3 roky, pokud – za porušení nařízení úřadů – je droga nabídnuta, předána, dána do oběhu nebo je s ní obchodováno

B) Kvalifikované případy

a) Trestný čin je spáchán a potrestán odnětím svobody na maximálně 3 roky, pokud činnost uvedená v odstavci (1), a odnětím svobody na maximálně 5 let, pokud činnost uvedená v odstavci (2), jsou spáchány obchodním způsobem.

b) Trestný čin je spáchán a potrestán odnětím svobody na 2 – 8 let, pokud činnost uvedená v odstavci (1), a odnětím svobody na 5 – 10 let, pokud činnost uvedená v odstavci (2), jsou spáchány se značným množstvím drog

C) Zmírněné případy

a) Přestupek je spáchán a potrestán vězením maximálně na 1 rok, veřejnými pracemi nebo pokutou, pokud závislá osoba porušuje nařízení úřadů

♦ Konzumací malých množství drog nebo drogu přechovává pro vlastní potřebu

♦ Produkcí, výrobou nebo získáním malých množství drogy pro vlastní potřebu

♦ Předáním malého množství drog pro účely konzumace osobě mladší 18-ti let

b) Závislá osoba nebude potrestána v případě, že

1. Konzumuje malé množství drog pro svoji potřebu

2. Produkuje, vyrábí nebo získává malé množství drog pro vlastní potřebu

3. Spáchá další trestný čin spojený se zneužíváním drog – pouze ten, jehož maximální trestní sazba nepřesahuje 2 roky odnětí svobody –

POUZE za předpokladu, že doloží úředně vydaným dokumentem, že alespoň šest měsíců před rozsudkem prvního stupně byla soustavně lékařsky ošetřována pro drogovou závislost.

♦ Nápomoc produkci nebo výrobě drog

(1) V případě, že není spáchán více ztížený trestný čin, je to kvalifikováno jako trestný čin a postižitelný odnětím svobody na 3 roky maximálně, pokud osoba porušením nařízení úřadů

a) poskytne podmínky potřebné pro produkci nebo výrobu drog
b) produkuje, dal někomu produkovat, předal, dal do oběhu nebo obchodoval s materiálními látkami, produkty nebo zařízeními vhodnými pro produkci a výrobu drog.

(2) Stejně pravidlo se vztahuje na osobu, která se podílí s producentem nebo výrobcem drog na ekonomických, technických, organizačních znalostech nebo informacích o materiální hodnotě vhodné pro produkci nebo výrobu drog.

(3) Za podmínek v odstavci (1) osoba, která produkuje nebo někomu dává produkovat materiální látky, produkty a zařízení vhodná pro produkci a výrobu drog, která obdržela o tomto informaci dříve než úřady, odkryje pro ně tuto aktivitu, předá úřadům producenta nebo vyrobené zboží a nabídne pomoc při identifikaci osob, se také účastnila činnosti.

♦ Zneužívání anabolik je považováno za trestný čin a podrobně regulováno podobně jako narkotika

VYHODNOCENÍ ZÁKONA LXXXVII/1998

(Dodatek: Zákon nabyl účinnosti teprve v březnu 1999, tudíž diskuse jsou v podstatě na teoretické úrovni, jurisdikce se doposud nevyvinula)

1. Je významným zlepšením, že zákonodárci rozlišují mezi konzumací drog a distribucí drog. Nicméně hlubší zřetel by měl být věnován konzumním zvykům, například „předání“ nebo „nabídka“ spadají pod kategorii distribuce – měli by středoškolští studenti, kteří rozdávají marihuanu, být trestáni přísněji?

2. Kruh kvalifikovaných případů se rozšířil, a při některých příležitostech nepřikládání řádné pozornosti konzumních zvyků může mít nežádoucí následky. Například student, který předá cigaretu s marihuanou v sousedství univerzity – nebo dokonce muzea – může být poslán do vězení na 2 – 8 let, viz výše: kvalifikované případy B). Toto opatření je očividně namířeno proti drogovým dealerům, kteří se objevují poblíž škol a ostatních vzdělávacích zařízení – ale tímto způsobem je se školáky a studenty konzumujícími drogy nakládáno tvrději, neboť některé z zahrnutých aktivit jsou stejně tak součástí konzumace.

3. Nehledě na výhody rozlišení mezi konzumními a distribučními činnostmi, trestní sazby se zvýšily i pro konzumaci drog. Zákon kvalifikuje zneužívání malých množství drogy jako trestný čin namísto přestupek a postihuje jej odnětím svobody na 3 roky maximálně. Teorie za potrestáním konzumenta je, že domněnka, že odstraněním poptávky po drogách odstraní průmysl, na kterém je distribuční síť založena. Tento přístup je výjimečně diskutován v odborných kruzích.

4. Jako pozitivní rys zůstala medikalizace zahrnuta v zákoně. Nicméně základní předpoklad zákona jako celku je pochybný: bere v úvahu pouze drogově závislé oběti zneužívání drog – takže polehčující okolnosti se vztahují jen na ně. Je vysoce žádoucí poskytnout speciální právní zacházení těm, kdo

♦ Konzumují drogy pouze příležitostně

♦ Zkouší drogy poprvé

Takže např. výše uvedené stanovisko dovoluje pouze drogově závislým užívat lehčích trestních následků přestupku pro stejnou činnost, která přinese roky odnětí svobody osobě, která zkusila marihuanovou cigaretu prvně v životě.

5. Rozumná drogová politika by měla usilovat o vytvoření tvrdších důsledků za zneužívání tvrdých drog – zatímco zákon platný v současné době nerozlišuje mezi druhy drog, které jsou objektem zneužívání. Mělo by existovat rozlišení mezi trestními důsledky zneužívání rozdílných druhů drog podle nebezpečí, které určitá droga představuje pro společnost. Toto opatření má nežádoucí účinek stejně tak na trh s drogami: obchod s tvrdými drogami se rozšíří, jelikož to znamená větší materiální výhody pro dealery a – zjednodušeně – riziko je stejné.

6. Mělo by být velmi důležité, zahrnout do zákona samotného, co přesně znamená „malé“ a „značné“ množství drog vzhledem k různým druhům.

7. Množství trestních úkonů proti mladým konzumentům drog se pravděpodobně kvůli tvrdším nařízením zvýší a to pro skutečnost, že budou moc být chyceni snadněji. Je také pravděpodobné, že policie se uchýlí k menšímu odporu, takže budou uplatňovat svá opatření na „malé ryby“ malých konzumentů místo na skutečné kriminální elementy drogového obchodu. Zákon stále dává prioritu postihu a zákazu než prevenci a lékařskému ošetření drogově závislých, přestože Národní drogově prevenční program slibuje také opatření na tomto poli.

Závěr: Před Zákonem LXXXVII/1998 přistupovala legislativa k problémům spojeným s drogami především s prohibičními opatřeními a nepřikládala velkou pozornost prevenci. Tento postoj vedl pouze ke zhoršení situace. Přestože zahrnuje některá opatření, která mohou vést k politice prevence, současný Zákon obsahuje především kárná opatření, a tak nedává dostačující odpověď na problémy, které vyvstaly se zneužíváním drog.

BK 155.

Tato část legislativy se dostala pod ostrou kritiku už od 27. 3. 1995, kdy vešla v platnost. Prohlášení č. 155 BK. Definuje každou činnost zneužívání drog, drogové závislosti a definice, které byly silně diskutovány: malé a značné množství drog. „Malým“ množstvím definuje množství, které je maximálně 10x větší, a „značným“ množstvím dávku více jak 100x větší než množství smrtelné pro osobu nezávislou na drogách.

Kritika:

- Drogoví dealeri obvykle u sebe přechovávají pouze malé množství drog v jednu dobu, tudíž záměr Zákona rozlišit mezi zákazníky a dealery je neobratný
- V případě, že drogově závislá osoba, pro níž bude smrtelná dávka mnohem vyšší než u osoby nezávislé na drogách, spáchá trestný čin, je sporné a nerealistické aplikovat nějakou kvalifikující metodu. Zde může být důvod k personalizovaným omezením malého a značného množství drog založeným na stupni závislosti předmětné osoby.
- V případě konopí a jeho derivátů nebyla smrtelná dávka objevena, podle lékařských zdrojů neexistuje u této drogy smrtelná dávka.
- „malé“ a „značné“ množství by mělo být definováno v Trestním zákoníku.

Druh drogy	Dolní hranice malého množství (g)	Horní hranice značného množství (g)
Heroin	0,600	6,000
Morfium	2,500	25,000
Kokain	2,000	20,000
Amfetamin, Metamefetamin	0,500	5,000
MDE, MDMA	1,000	10,000
LSD	0,001	0,010
THC	1,000	10,000

Trestní postup

Úřady mohou zkonfiskovat předmět důkazu, může být konfiskován podle právních opatření nebo majetek, který je protiprávní. Drogy a psychotropní látky splňují všechny tyto požadavky. Konfiskace drog nemůže být zamítnuta, neboť jsou objektem zabránění za jakýchkoli podmínek.

Nařízení Výnosu č. 117/1984 IM-BM-PM-LegfÜ upravuje držení a registraci předmětů zkonfiskovaných v průběhu trestního postupu. Úřady mohou nejen skladovat drogy, musí ihned nebo následující pracovní den zajistit převoz k odborníkovi nebo na místo vymezené Národním policejním velitelstvím (ORFK).

ORFK v dohodě s Ministerstvem zdravotnictví rozhoduje, jak se dále s drogami naloží. Drogy mohou být použity pro vyšetřování trestného činu, pro výcvik a pro testovací a výukové účely. Orgán určený ORFK má na starosti registraci, skladování, kontrolu a odstranění drog po využití.

Podle Zákoníku trestního postupu musí nebo musí být známka trestného činu zničena, pokud tak soudce, veřejný žalobce nebo vyšetřující úřady určí, nebo pokud je ohlášeno její zadržení, ale nebylo učiněno rozhodnutí o jejím zničení, kdy použití v původní formě by mohlo ohrozit nebo poškodit veřejnou bezpečnost, veřejné zdraví, pořádek nebo morálku. Zničení se uskuteční před zvláštním výborem podle směrnice samostatných právních předpisů.

Zákon XIV/1991 o oprávnění

Soukromá sféra se smí účastnit produkce a nákupu drog a psychotropních látek se smlouvou o oprávnění.

V. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A INSTITUCIONÁLNÍ POZADÍ PROTI OBCHODU S DROGAMI

Tato část nabízí celkový obraz těch částí státní správy, které jsou odpovědné za kontrolu obchodu s drogami a za drogovou prevenci.

A) Vláda

- Chrání ústavní pořádek, chrání a zajišťuje práva občanů
- Zajišťuje plnění práv
- Řídí a koordinuje práci ministerstev a ostatních orgánů jim přímo podřízených
- Za zapojení Ministerstva vnitra zajišťuje kontrolu legality operací úřadů
- Zajišťuje zpracování sociálních a ekonomických plánů a dohlíží na jejich plnění
- Určuje roli státu ve vědeckém a kulturním vývoji a zajišťuje podmínky pro jeho realizaci
- Stanovuje provize státního systému sociálního zabezpečení a lékařské péče, a zajišťuje požadované podmínky
- Dohlíží na operace ozbrojených sil, policie a ostatních agentur udržujících právo a pořádek
- Přijímá nezbytná opatření k zajištění veřejného práva a pořádku a veřejné bezpečnosti
- Podílí se na určování zahraniční politiky a uzavírá mezinárodní smlouvy jménem Vlády Maďarské republiky

- Vykonává všechny funkce, k nimž má dle práva pravomoc

B) Parlament

1. Meziministerský drogový výbor

Založen Vládním výnosem 1031/1991 (II.28), aby vypracoval drogovou politiku na národní úrovni pod dohledem NM, aby

- vypracoval drogovou politiku na národní úrovni
- koordinoval práci organizací majících na starost drogovou prevenci
- dodával finanční zdroje dostupné pro organizované akce proti obchodu s drogami
- prosazoval spolupráci mezi mezinárodními organizacemi a Maďarskem
- dohlížel soustavně na rozhodnutí učiněná na tomto poli

Výbor se ukázal neefektivním z mnoha důvodů, například jeho rozhodnutí nezískaly větší publicitu, nezahrnoval do své práce odborníky a selhal v přípravě národní protidrogové strategie.

2. Dočasný výbor pro potlačování konzumace drog

Založen Parlamentním výnosem 125/1997 (XII. 18.), aby

- harmonizoval mezinárodní a národní části legislativy
- vedl výzkum o maďarské drogové situaci, za přispění odborníků, představitelů civilní sféry
- navrhoval dodatky k existujícím opatřením zákona

Obě výše uvedené organizace byly v roce 1998 rozpuštěny a nahrazeny novým orgánem:

3. Výbor pro koordinaci drogové prevence

Založen Vládním výnosem 1039/1998 (III. 31.) pod dohledem Úřadu ministerského předsedy, aby

- koordinoval práci správních orgánů majících na starost jednání proti obchodu s drogami a jejich zneužívání
- vyhlásil komplexní protidrogovou politiku na národní úrovni
- přispíval k legislativní práci formulací konceptů dodatků, nebo jejich navrhováním, pro provize spojené s drogami
- pomáhal harmonizovat národní legislativu s legislativou EU
- informoval vládu na každoročním základě o drogové situaci, prosazujíc to skrze národní protidrogové kampaně a práci výboru

4. Poradní výbor v drogových záležitostech

Výbor funguje pod dohledem Ministerstva mládeže a tělovýchovy a snaží se o vytváření národní drogové politiky zvláště se týkající dětí a mládeže. Jeden z hlavních záměrů této politiky je podpora spolupráce se státními orgány bojujícími proti obchodu s drogami s úmyslem chránit mladé lidi před získáním přístupu k drogám a narkotickým látkám.

C) Ministři

Ministr vnitra

- navrhuje a připravuje uzavírání mezinárodních smluv
- podepisuje meziministerské dohody, které nemohou být považovány za smlouvy
- přivádí vládu k podpisu dohod o boji proti organizovanému zločinu
- reprezentuje vládu na mezinárodních vyjednáváních a organizacích
- organizuje mezinárodní spolupráci

Ministr mládeže a tělovýchovy

- koordinuje drogovou politiku na centrální úrovni
- dohlíží na Poradní výbor v drogových záležitostech
- připravuje a vypracovává strategii drogové prevence

Ministr financí

- dohlíží na právní akce spojené s chemickými látkami užívanými pro výrobu nelegálních drog
- koordinuje mezinárodní spolupráci na výše uvedeném poli

Ministr zdravotnictví

- vymezuje pravidla obchodu a užívání drog spadajících pod účinek mezinárodních dohod o drogách a psychotropních látkách
- formuluje úkoly jednotlivých oddělení drogové prevence
- vypracovává profesionální návrhy na boj proti drogám, alkoholu a kouření ve školním vzdělávání
- povoluje lékařské pokusy na lidech s narkotiky kvalifikovanými jako drogy

Ministr zemědělství a zemědělského vývoje

- dává povolení k produkci těch druhů máku, které obsahují vysoké procento alkaloidů

D) Policie

I) Úkoly

1) Profesionální kontrola spolu se Státní lékařskou službou péče o veřejné zdraví a Ministerstvem sociálních věcí a rodinných věcí usiluje o potlačení veřejné dostupnosti a ilegálního užívání drog a psychotropních látek užívaných pro lékařské účely.

2) Dohled nad drogami je „klasická“ preventivní práce; hlavní záměr je dohled nad legálními obchodem, produkcí a oběhem drog v ústředně řízeném systému, který operuje také na regionální úrovni. Regionální jednotky zahrnují 3 – 4 kraje.

Státní policie

- podává zprávy o požadavcích na produkci, výrobu, skladování a nákup drog
- povoluje tranzitní přepravu drog a psychotropních látek
- kontroluje lékařské předpisy na drogy a psychotropní látky pro zabránění padělkům
- podílí se na výukových programech ostatních institucí o drogové prevenci a obchodu s drogami

- vyšetřuje případy údajného zneužívání drog v lékařských institucích

II) Strategie

1) Jak se účastní mezinárodní spolupráce a pracuje spolu s celními úřady, omezuje obchod s drogami přes „drogové cesty“. Drogy jsou konfiskovány při mnoha příležitostech, ale špatné vybavení a infrastruktura omezují účinnost této práce. Pro zefektivnění práce policie byly zřízeny speciální jednotky o 6 – 8 policistech a poslány do pěti nejohroženějších měst podél balkánské cesty: Pécs (chorvatská hranice), Szeged (srbská hranice), Debrecen (ukrajinská a rumunská hranice), Győr (slovenská a rakouská hranice) a Siófok (největší město u Balatonského jezera).

2) Další specializovaná část policie je odpovědná za potlačování konzumace drog a obchodu v malém množství.

Drogoví vyšetřovatelé jsou nejlépe cvičení mnohojazyční odborníci v policii. Od roku 1994 trénují tyto policisty FBI a západoevropští experti. Počet drogových vyšetřovatelů vrůstá, ale tento počet stále není dokonalý. Na krajské úrovni byly v rámci kapitánství založeny speciální jednotky, které se soustřeďují na boj proti organizované kriminalitě. Tyto jednotky spolupracují s drogovými vyšetřovateli.

Policie spolupracuje s národními a mezinárodními orgány na bázi mezinárodních smluv a vzájemnosti, aby společně bojovali proti organizovanému zločinu.

C) Speciální práva

Zákon XXXIV/1994 o policii zajišťuje speciální opatření pro policii při vyšetřování všech případů spojených se zneužíváním drog.

D) Vybavení, infrastruktura

Spolupráce mezi Maďarskem a západní Evropou je na tomto poli vysoce důležitá a oboustranně výhodná z jednoduchého důvodu, že pokud bude Maďarsko v boji proti obchodu s drogami účinnější, budou mít v důsledku toho západní státy menší problémy a drogovými dealery přicházejícími z východu.

Země bylo slíbeno, že obdrží technická zařízení, která značně zkrátí čas prohlídky kamionu (nyní to zabere 8 – 10 hodin). Zlepšuje se užší spolupráce s celními úřady a pohraničními strážemi.

Od roku 1998 byl zřízen počítačový systém, který dovoluje spojit práci celníků, finančních úřadů, policie a zahraničních organizací.

KRITIKA PRÁCE POLICIE PROTI OBCHODU S DROGAMI

- Spotřebitel je spíše než dealer předmětem policejního vyšetřování, neboť prve jmenovaný může být chycen snadněji. V důsledku toho jednají obchodníci s drogami důvěryhodně

- Vzdělávání o zneužívání drog a obchodu s drogami nemá při výcviku policistů potřebnou důležitost. Pouze Národní policejní velitelství (ORFL) organizuje kurzy pro vyšetřovatele analyzující fenomény (např. obchod s drogami) spojené s organizovaným zločinem.

▪ Podmínky pro boj proti obchodníkům s drogami nejsou na regionální a místní úrovni uspokojivé. Měly by být poskytnuty institucionální a infrastrukturní okolnosti užší spolupráce mezi rozdílnými vrstvami policie.

▪ Neexistují žádné speciální skupiny policistů zřízených ke kontrole distribuce drog na veřejném prostranství. „Pouliční distribuce“ přímo ohrožuje veřejnou bezpečnost, zvláště v Budapešti.

D) Celní úřady (celnice, celní policie)

Celní úřady odhalily 90 – 95% případů obchodu s drogami.

Záchyty drog v Maďarsku (kg)

Rok	Heroin	Kokain	Hash	Marihuana	Amfetamin
1990	4	2	-	-	-
1991	8	7	5	2	-
1992	76	8	4	15	54
1993	427	3	254	10	335
1994	812	27	24	103	27
1995	568	19	1	88	2
1996	319	5	816	3	2
1997*	203	7	22	2140	12

(Zdroj: Ministerstvo vnitra a "*": Centrální oddělení vyšetřování zločinu Národního policejního velitelství)

Proto je nezbytné poskytnou jim

a) dostatečnou infrastrukturu

Přestože byly podniknuty kroky ke zlepšení technických podmínek při prohlížení hraniční dopravy zboží a cestujících, celní úřady jsou stále špatně vybaveny. /(např. prohledání celého nákladu kamionu zabere 8 – 10 hodin)

b) kvalifikovaní experti

Od roku 1992 se speciálně školení experti účastní práce maďarských celních úřadů, zvláště na nejohroženějších hraničních přechodech podél Balkánské cesty (všude na ukrajinské, rumunské a srbské hranici, mezinárodní letiště Fehiregy, a některé celnice na slovenské, rakouské, slovinské a chorvatské hranici)

c) právo vyšetřovat

Vládě bylo navrženo, aby posílila celní úřady pravomocí vyšetřovat, takže by mohly proti obchodníkům s drogami bojovat účinněji.

Od roku 1996 začaly celní úřady s kontrolou pošty pocházející z Nizozemí, a v několika případech našli v obálkách marihuanu a hash.

Závěr

Kvůli své geografické poloze hraje Maďarsko důležitou roli v boji proti nezákonnému obchodu s drogami a organizovanému zločinu.

Problém s drogami se v porovnání se západoevropskými zeměmi objevil v Maďarsku poměrně pozdě, ale po změnách v roce 1989 konzumace drog rapidně vzrostla a přinesla

s sebou nežádoucí následky – zvláště kvůli otevírání hranic – jako je nezákonný obchod s drogami. Na tento problém měla závažný účinek částečně i válka v Jugoslávii.

Nicméně od roku 1997, kvůli představení dvou nových cest, které míjejí Maďarsko, je pozorovatelná sestupná tendence související s trestným činem obchodu s drogami.

Ze strany metody je pro tuto zemi velice typický obchod přes turistické autobusy a auta a metoda pravidelného transportu.

Co se týče pachatelů, v Maďarsku je obchod s drogami veden prvořadě organizovanými zločineckými skupinami, ve kterých se podílí stále více maďarských občanů.

V současné době jsou v zemi snadno získatelné všechny druhy drog s výjimkou cracku. Drogovým dealerům poskytují největší možnost instituce navštěvované převážně mladými lidmi.

Drogy na maďarském trhu se jeví být především dováženy ze zahraničí, kromě marihuany. Ale v malém množství jsou drogy vyráběny také v Maďarsku.

Může být konstatováno, že státní správa a společnost reagovaly se zpožděním, když nerozpoznaly skutečnou důležitost problému. Přestože jsou ratifikovány všechny důležité smlouvy týkající se problému, chybí zevrubná vládní strategie pro drogovou prevenci, a přístup k drogovému problému je ponejvíce ze strany trestního práva. V Maďarsku má mnoho státních orgánů závazek vztahující se na trestný čin obchodu s drogami, ale aby byly více efektivní, musí být úkoly koordinovány.

Na druhé straně má Maďarsko dobrý kontrakt s mezinárodními a dalšími zahraničními organizacemi, díky čemuž může Maďarsko ukázat výsledky, zvláště na hranicích.

Jak jsme již popsali, současná situace má své kladné i negativní stránky. Vidíme, že je hodně místa pro zlepšení. Majíc na paměti hraniční podstatu obchodu s drogami a organizovaného zločinu, nesmíme podcenit úlohu mezinárodních organizací v poskytnutí pomoci a koordinaci boje proti tomuto jevu.

Maďarsko se již aktivně zúčastnilo mnoha mezinárodních protidrogových organizací a kampaní a je připraveno na další spolupráci.

LITERATURA

Lévai Miklós: A kábítószer-probléma és büntetőjogi kontrollja Magyarországon, v: Esély, 1992/1., str. 56 – 63

Fridli Judit – dr. Pelle Andrea – Dr. Rácz József: A kábítószerkérdés büntetőjogi szabályozásának ellentmondásai – A Legfelsőbb Bíróság VI. sz. Büntető Elvi Döntéséről, v: Jogtudományi Közlöny, 1994/4, str. 167 – 179

dr. Frech Ágnes: Kísérlet az 1993. évi XVII. törvénnyel módosított büntető törvénykönyv kábítószerrel visszaélés tényállásának az értelmezésére, v: Magyar Jog, 1994/12., str. 716 – 723

Kisida Erzsébet: Kábítószer a nemzetközi egyezmények és a hazai szabályozás tükrében, v: Börtönügyi Szemle, 96/2, str. 37 – 44

dr. Korona Lajos: A kábítószerfogyasztás büntetőjogi megítélése és a medikalizáció, v: Ügyészek Lapja, 1996/6, str. 16 – 37

dr. Kertész Imre: Kábítószer-bűnözés az európai büntetőjogban, v: Belügyi Szemle, 1997/11, str. 7 – 20

Pelle Andrea: A drogfogyasztás büntetőjogi következményei, v: Belügyi Szemle, 1997/11, str. 39 – 48

dr. Frech Ágnes: Kábítószerügyek a magyar bírói gyakorlatban, v: Belügyi Szemle, 1997/11, str. 59 – 68

Tamási Erzsébet: Két drogbizottság Magyarországon, Interjú Juhász Gáborral a kábítószer-fogyasztás visszaszorítása érdekében létrehozott országgyűlési eseti bizottság elnökével, in: Belügyi Szemle, 1997/11, v. 136 – 143

Eördögh Árpád: Az Európai Unióhoz való csatlakozás várható előnyei és hátrányai a szervezett bűnözés és az ellen történő fellépés területén, v: Collega, 1998/6, str. 24 – 29

Dénes Balázs: Ártalomnövelő drogpolitika, A szigorodó kábítószer-szabályokról, v: Fundamentum, 1998/4, str. 128 – 131

A magyar drogpolitika története, "Drogenciklopédia" – CD-ROM

Heiter Sándor: A rendőrség Bűnmegelőzési programja: a DADA, v: Drogmegelőzés az iskolában, szerk.: dr. Sipos Kornél, str. 125 – 136

Generál Márta: Általános ismertető a DADA programról és működtetéséről, v: Drogmegelőzés az iskolában, szerk.: dr. Sipos Kornél, str. 137 – 157

Dávidné Generál Márta: Bűnmegelőzés az iskolában: DADA, v: Belügyi Szemle, 1998/5, str. 67 – 79

Oláh Miklós: Fiatalkorúak és a drog, v: Comitatus, 1995/11, str. 18 – 31

Elekes Zsuzsanna – Paksi Borbála: Alkohol- és drogfogyasztás a fiatalok körében, v: Társadalom és gazdaság Közép- és Kelet-Európában, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Folyóirata, XIX. évf. 2. sz., str. 182 – 205

Donkó Erzsébet: A hazai drogproblémák a századfordulótól a második világháborúig, v: A kábítószer kihívása, szerk: Gerevich József és Veér András, Gondolat, Budapest, 1992, str. 9 – 33

Vingender István: A kábítószer-fogyasztás jogi konzekvenciái, v: A kábítószer kihívása, szerk: Gerevich József és Veér András, Gondolat, Budapest, 1992, str. 87 – 110

Rácz József: A magyarországi kábítószerelés koncepciói, v: Esély, 90/4, str. 37 – 43

dr. Németh András – dr. Szilágyi Zsuzsa – Sótér Andrea: A kábítószerfogyasztás kialakulása és a megelőzés, v: Új Honvédségi Szemle, 1998/4, str. 124 – 133

Hollósi György: A kábítószer-bűnözés üldözése Magyarországon, v: Rendészeti Szemle, 1991/10, str. 39 – 43

Hollósi György: Magyarok a "Balkán-útvonalon", v: Rendészeti Szemle, 1992/9, str. 71 – 75

Tóth Csaba: Drog-riadó, Mentálhigiénés program a hadseregben, v: Új Honvédségi Szemle, 1998/4, str. 135 – 137

dr. Németh András: A drogfogyasztás helyzetének a vizsgálata a Magyar Honvédségen belül. A megelőzési tevékenység rendszere, v: Tanulmánygyűjtemény, Válogatás tudományos munkákból, Pályázatok és kutatómunkák eredményeit összefoglaló tanulmányok, Honvédelmi Minisztérium, Oktatási és Tudományszervező Főosztály, Budapest, 1998, str. 171 – 187

Mészáros Gyuláné dr. - Tóth Endréné: Tájékoztató a kábítószer-rendészet szervezeti felépítéséről és munkájáról, v: ORFK Tájékoztató, 40/5/1995, str. 3 – 7

Mészáros Péter: A vám- és pénzügyőrség kábítószer-ellenőrzési tevékenysége, v: Belügyi Szemle, 1995/12, str. 93 – 100

Az Oktatási Minisztérium drog-prevenációs elképzelései, 1999. március

Az Ifjúsági és Sportminisztérium tájékoztatója az Országgyűlés Ifjúsági és Sportbizottsága Kábítószerügyi Albizottsága számára, 1999. április 22.

Jegyzőkönyv az Országgyűlés kábítószer-fogyasztás visszaszorítása érdekében létrehozott eseti bizottságának 1997. március 11-én megtartott üléséről

A kábítószer-fogyasztás visszaszorítása érdekében létrehozott eseti bizottság jelentéséről szóló h04962. számú országgyűlési határozati javaslat

dr. Borai Ákos: Konceptió a kábítószerfogyasztás visszaszorítása érdekében szükséges kábítószerrendészeti, illetve a büntetőjogszabályokat érintő kodifikációs és egyéb intézkedésekről, 1997, július

dr. Békési Tihamér: Kétoldalú nemzetközi szerződések a szervezett bűnözés ellen, v: Belügyi Szemle, 1997/7-8, str. 72 - 75

Hollósi György: A kábítószer-bűnözés üldözése Magyarországon, v: Belügyi Szemle, 1991/6, str. 39 – 45

Hollósi György: A magyarországi kábítószer-bűnözés szervezettsége, v: Belügyi Szemle, 1994/10, str.64 – 71

Kurdics Mihály: A kábítószer itt van testközelben, 2zsiráf Kiadó, 1996

Csóti György: Szervezett bűnözés, kábítószer-bűnözés, illegális migráció a közép- és kelet-európai régióban, v: Belügyi Szemle, 1997/7-8, str. 51- -60

Pusztai László: Drogútvonat és pénzmosoda, v: Belügyi Szemle, 1994/8, str. 119 – 122

Veszedelemes viszonyok, Magyar droggörkép, v: HVG Melléklet, 1995.11.11, str. 73 – 76

Botos Krisztina: Drog-blokk, Magyarország drogtörténelme – az első világháborútól napjainkig, v: Kapu, 1996/11, str. 53 – 55

Fridli Judit: Hol itt a józan ész?, Az ártalomcsökkentő drogpolitika magyarországi bevezetésének esélyei, v: Kritika, 1997/1, str. 33 – 35

Dobszay János: Látászavarok, Parlamenti drogjelentés-tervezet, v: HVG, 1997.09.20, str. 117 – 118

Fekete Gy. Attila: Javaslat nemzeti drogcentrumra, v: Népszabadság, 1998.01.24, str. 4

Drogörület, Elkábult jogalkotás, avagy összeállítás a hazai kábítószer-helyzetről, v: Kapu, 1998/3, str. 57 – 59

Fekete Gy. Attila: Drog! Stop!, v: ÖN – KOR – KÉP, 1998/4, str. 20 – 21

B. Németh Zsolt: A kábítószerügy rendőri szemmel, v: Kapu, 1998/5, str. 78 – 81

Koncz Andrea: A DADA hat éve, v: Népszabadság, 1998.04.01, str. 7

Dobszay János: Fűnyíró elvek, Kábítószer-ellenes programok, v: HVG, 1998.07.18, str. 85 – 87

Szerbhorváth György: Öl, butít és nyomorba dönt, v: Magyar Hírlap, 1999.03.10, str. 7

Berek Patrícia: Átfogó drogellenes kampány, Az OM hetvenmilliót szán a megelőzésre, v: Napi Magyarország, 1999.03.12, str. 2

Z. N.: Megkésett drogriadó, Megalakult a Kábítószerügyi Tanácsadó Testület, v: Napi Magyarország, 1999.04.17, str. 2

Benyhe Anikó – Sengel Ferenc: Még csak készül a drogstratégia, v: Magyar Hírlap, 1999.04.17, str. 1,4

JAN EVANGELISTA PURKYNĚ

MILOŠ VANĚČEK, NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA

Já jsem ovšem ledacos vynášel, ale s tou nesmrtelností jména se to nesmí brát doslovně. Možná, že za sto let málokdo bude vědět, kdo je Purkyně, ale to nevadí. My také nevíme, kdo vynášel pluh, ale pluh přece koná službu všemu člověčenstvu. Věc tedy zůstává, a ne jméno, a to je to hlavní.

Jan Purkyně

Jan Evangelista Purkyně se narodil 17. prosince 1787 v Libochovicích nad Ohří jako syn hospodářského úředníka na panství knížete Dietrichsteina. Byl nejstarší ze tří synů. ve svém rodišti vychodil obecnou školu a pak byl poslán na studie na mikulovské gymnázium, řízené řeholníky řádu Piaristů. V průběhu studia zjistil, že mu klášterní život nevyhovuje a proto v roce 1807 z řádu vystoupil. Matka však z jeho rozhodnutí opustit klášter radost neměla. Po prázdninách v roce 1808 odešel do Prahy kde začal studovat filozofii. Studoval do roku 1810. Prostředky na obživu si opatřoval vyučováním ve šlechtických rodinách, a to nejprve v Praze, později v Blatné v domě barona Hildprandta. V rodině barona Hildprandta setrval Purkyně až do roku 1817. Kromě toho, že byl hmotně zajištěn, měl příležitost seznámit se z mnoha vynikajícími lidmi a zhlédl kousek světa. Dění v Evropě mu zkřížilo další plány a tak odešel do Prahy a věnoval se studiu lékařství. Časem se stal asistentem při anatomii a fyziologii u profesorů Ilga a Rottenbergera. Povzbuzována podporován baronem Hildprandtem vypracoval svoji doktorskou disertaci „Příspěvky k poznání vidění ve smyslu subjektivním“ a v prosinci roku 1818 byl povýšen na doktora.

Již v roce 1817 se Purkyně seznámil s pruským tajným radou Janem Nepomukem Rustem, který zastával důležité místo na berlínském ministerstvu pro vyučování a zdravotnictví. Již tehdy nabízel Purkyněmu stipendium pruské vlády. V roce 1821 vyzval Rust dopisem Purkyněho aby se ucházel o uvolněné místo na fyziologii na vratslavské univerzitě. Dne 25. ledna 1823 byl Purkyně jmenovaný profesorem a na podzim téhož roku zahájil činnost jako univerzitní profesor. Na fakultě byl přijat chladně. Profesorský sbor neviděl rád cizince, který se dostal na katedru proti jejich vůli.

Ve své práci začal uplatňovat nové myšlenky a nové metody. Po třinácti letech usilovné práce se mu však podařil otevřít vlastní fyziologický ústav, první toho druhu na světě.

Purkyně byl znám tím, že řadu pokusů prováděl přímo na sobě. Během pobytu na vratslavské univerzitě na sobě vyzkoušel účinky náprstníku. Chtěl zjistit kam zařadit mžitky před očima po požití odvaru z náprstníku. Jeho zápisky o tom vydaly svědectví.

„Odvar dvou drachem sušeného listí náprstníku vařeného půl hodiny v půl kvartu vody vypít v osm hodin ráno za dobré duševní i tělesné pohody.“

V deset hodin napsal Purkyně další záznam.

„Pociťuji ošklivost. Tep mi poklesl z obvyklých 60 až 70 tepů za minutu na 54 tepů a často mi nyní vynechává. Při každém vynechaném tepu cítím stísňenost, jako by mi někdo vzal srdce do ruky a mírně svíral. Jinak mi sil neubývá.“

Nový záznam přibyl až po obědě.

„Snědl jsem bez chuti svou obvyklou dávku jídla a myslel jsem, že tím odstraním onen odporný pocit ošklivosti, ale nestalo se tak!“

Večer, kolem půl deváté nová poznámka.

„Mám mírný srdeční záchvat... tep mi vynechává.... návaly krve do hlavy.. nutkání ke zvracení, jež jsem uspišil tím, že jsem si strčil prsty do krku. Po mechanickém podráždění vyšlo mnoho slin, hlenu a žaludečních šťáv se zbytky jídla. Po odvaru náprstníku nebylo ani stopy!“

Ráno si Purkyně poznamenal.

„Noc jsem prospal celkem klidně. Sny jsem neměl. Potrápilo mě jen kýchání, vyvolané mírnou ošklivostí stoupající od žaludku. Třikrát mě probudilo! Až v pět hodin ráno se dostavilo samovolné zvracení, při němž nevyšly ze mne už žádné zbytky jídla, ale část nezměněného odvaru náprstníku. Teprve nyní spatřil jsem levým okem mžitky. Není mi dobře. Cítím ošklivost od žaludku, svírání u srdce, chvění svalstva a slábnu.“

Purkyně ležel malátně na lůžku. Neměl chuť k jídlu. Jasně si uvědomoval, že nepozoruje, že by byl nějak postižen mozek, jako po požití opia, kafru nebo odvaru z durmanu. Jeho oči byly stále citlivější na světlo. Po poledni už mohl začít kreslit mžitky na poznámkový papír, jak jasně je viděl. Podobaly se čtyřlístkům, později pětílístkům, kolem nichž snižovaly viditelnost předmětů soustředné, všelijak zprohýbané kruhy. Nazval je mžitkovými růžemi a poznamenal si pod kresby, že nejsou zvláštním jevem po požití odvaru náprstníku, nýbrž že jsou shodny s obrazci, které vznikají před očima také po velké námaze – například běhu.

To už byl třetí den a Purkyně by si byl rád toho poznamenal k pětílístkům ještě víc, ale ruka mu slábla a nechtěla ho poslouchat. Pětílístky se ztrácely a viditelnost věcí přecházela v barevné vidění modré, žluté, červené a zelené, jež už Purkyně sotva vnímal, jak byl slabý. Nakonec všechny barvy splynuly a předměty v ložnici jako by se byly pokryly sněhem. Dostavilo se dvojité vidění a pak se vše zatemnilo až do nerozeznávání předmětů. Purkyně ztratil úplně vědomí. Poznámkový papír se sesmekl na podlahu a olůvko mu vypadlo z ruky. Když Purkyně nabyl vědomí a trochu se zotavil radostně ukázal na kresby zprohýbaných kruhů, čtyřlístků a pětílístků na poznámkovém papíru a pravil zesláblým hlasem : „Tak přesně jsem mžitkové růže ještě nikdy nenakreslil a mimo to jsem dokázal, jak účinkuje odvar náprstníku na bloudivý nerv. Spojené s tím nepříjemnosti budu pociťovat ještě několik dní..“

V roce 1827 se oženil s dcerou berlínského profesora K.A. Rudolphiho Julií. Měl s ní čtyři děti. Obě dcery onemocněly spálou a záhy zemřely. Oba synové se s otcem vrátili později do Prahy. Emanuel se stal profesorem botaniky, Karel vynikl jako akademický malíř.

Když mu v roce 1834 zemřela manželka, přestože byl profesorským sborem přijímán daleko vlídněji, začalo se mu stýskat po domově. První možnost k návratu do Prahy se naskytla v roce 1835, poté co v Praze zemřel profesor Rottenberger a uvolnila se tak místo na fyziologii. O uvolněné místo se však ucházel i někdejší Purkyňův učitel profesor Krombholz. Z úcty k němu se Purkyně o místo neucházel. Další příležitost k návratu do Prahy byla v roce 1849.

Při pětistém výročí Karlovy univerzity byl Purkyně jmenován doktorem filozofie. Příštího roku jej na základě návrhu profesorského sboru vláda ve Vídni jmenovala profesorem fyziologie. Po roce usilovné práce dne 6. října 1851 byl v Praze otevřen fyziologický ústav. Protože byla v zásadě uznána jazyková rovnost začal Purkyně od samého počátku přednášet nejen německy ale i česky. Purkyně byl velice aktivní v celé řadě oborů. V roce 1862 byl založen Spolek českých lékařů. Purkyně, který se stal jeho prvním starostou organizoval jeho schůze ve svém bytě.

Že život Jana Evangelisty Purkyně byl opravdu bohatý dokládají jeho objevy. Jako jeden z prvních provádí pokusnou fyziologii. Byl jedním z prvních kdo používali fotografování k vědeckým účelům. Mimo jiné studoval stavbu kůže s kresbou na dlaních a prstech a stal se tak zakladatelem daktyloskopie

Jan Evagelista Purkyně zemřel dne 28. července 1869 v činné službě. V pohřebním průvodu kráčeli vedle zástupců akademického, vědeckého a lékařského života členové Matice české, Umělecké besedy, Českého muzea, Měšťanské besedy, Svatoboru, Hlaholu, Sokola, Jednoty vlasteneckých přátel umění, Průmyslové jednoty i Akademického čtenářského spolku, Spolku stenografického, Učitelské besedy, Družstva divadelního, Typografické besedy, dělnického spolku Oul i četných řemeslnických spolků. Může být výmluvnější důkaz o významu toho, koho na poslední cestě provázejí ? Jan Evagelista Purkyně je pochován vyšehradském hřbitově.

136. PRAVIDELNÉ ZASEDÁNÍ MEZINÁRODNÍ PRACOVNÍ SKUPINY PRO BOJ PROTI OBCHODOVÁNÍ S OPL „JIHOVÝCHOD“ KTERÉ SE KONALO VE DNECH 09. -10.05.2000 PORTOROS – SLOVINSKO.

ZDROJ - Národní protidrogová centrála

Program jednání byl zaměřen především na následující okruhy otázek a problémů :

- „Posouzení situace z pohledu pracovní skupiny „JIHOVÝCHOD“,
- „Pašování OPL na „Balkánské cestě“ - vyhodnocení množství zabavených dodávek v roce 1999 především s ohledem na trasy transportů OPL, jejich případné změny, použité úkryty a nové metody pašování, působnost - efektivita pátracích rastrů,
- „Mezinárodní spolupráce při zabavování - konfiskaci zisků, které pocházejí z „drogové“ trestné činnosti“ – představení zpracování popisu zákonných možností v jednotlivých státech v synoptické formě,
- „Politické tendence v oblasti OPL v SRN“ - zřizování místností pro aplikaci OPL pro drogově závislé osoby,
- „Drogová kriminalita na „Internetu“,
- „Fenomén „krystalický speed“ – představení situace v zemích, diskuse o aktuálních poznatcích,
- „Ecstasy – popis situace ve světovém měřítku“ – prezentace zástupce Generálního sekretariátu IP Lyon.

Po přivítání těch představitelů jednotlivých zúčastněných subjektů kteří byli na jednání přítomni poprvé a odsouhlasení předem navrženého programu byly projednány jeho jednotlivé body.

Nejdůležitější informace :

- podle vyjádření slovinských policejních expertů stoupá neustále celkový počet spáchaných trestných činů. Za velký problém byly označeny odchody do důchodu mnoha zkušených policistů – tato skutečnost se promítla až do zhoršení celkové bezpečnostní situace Slovinska. Odbor ilegálních drog je zařazen do struktury ředitelství kriminální policie v sekci organizované kriminality. Jeho 6 (!!!) pracovníků je zodpovědných jak za spolupráci se zahraničními subjekty tak za koordinaci činností v rámci Slovinska a za součinnost s dalšími ministerstvy a orgány státní správy. Slovinsko je správně rozděleno do 11ti oblastí, v každé této oblasti je zřízeno policejní ředitelství. Oblast jadranského pobřeží v okolí měst Koper, Portoros, Piran a Isola se vyznačuje až 2x vyšším počtem osob závislých na drogách než je celoslovinský průměr. K tomuto přispívá strategická poloha Slovinska mezi dalšími zeměmi Balkánu a Itálií a pověst oblasti jako vyhlášeného zábavního centra. Hranice mezi Itálií a Slovinskem je historicky velmi průchodná. Podle poznatků slovinských celních orgánů se především přístav Koper stal důležitou vstupní branou pro zásilky marihuany a hašiše, pašované z Albánie přes Slovinsko do dalších evropských zemí.
- během rozpravy byla vedoucím pracovníkem Společné vyšetřovací skupiny policie a celních orgánů Norimberk (dále GER) zmíněna trasa, po které je přepravován heroin ze států bývalého Sovětského svazu (Kazachstán, Turkmenistán) do centrální, západní a severní Evropy. Podle této informace by měl být heroin nejprve dopravován do Ruska kde

by mělo docházet k jeho překládce. Z Ruska jsou zásilky poté přepravovány pozemní cestou (dálková kamionová doprava, železnice) přes Polsko příp. severské země do spotřebitelských oblastí. Zde byla zmíněna akce českých celních orgánů, zaměřená na kontroly kontejnerů, u kterých jako země původu figuroval Kazachstán. I přes nasazení služebních psů a jejich pozitivní reakci nebyla však žádná droga nalezena.

- podle poznatků maďarské policie závisí pohyb po jednotlivých „větších“ „Balkánské cesty“ na vojenské a politické situaci v zemích bývalé Jugoslávie. Největší mezisklady heroinu jsou podle maďarských policistů umístěny v Bulharsku, Rumunsku, Bosně a Hercegovině a Makedonii ne však v Maďarsku – to by mělo sloužit jako území, využívané ke schůzkám organizátorů nelegálních transportů případně k předávkám jednotlivých zásilek. Dále byla zmíněna velká množství hašiše (v řádu tun), která jsou vedle heroinu po „Balkánské cestě“ pašována (informace odpovídají těm, které získali pracovníci NPDC již před cca dvěma roky) nejen po Evropě ale např. i do Kanady.
- za alarmující fenomén v Rakousku byl označen velký počet osob, které zemřely v důsledku předávkování drogou a krátce před smrtí byly propuštěny z VTOS. Tyto osoby nebyly schopny po delší době ve věznici – a tedy po poměrně dlouhé době abstinence – „snést“ aplikaci drogy v tom množství a kvalitě, na jaké byly zvyklé před nástupem trestu. Rakouská policie se snaží posílením regionálních složek (školení, navýšení počtu personálu) více zaměřit na boj proti drogové kriminalitě v „nižších patrech“ dealerských sítí.
- podle poznatků bulharských policistů dochází k přesouvání meziskladů s heroinem z větších měst do menších vesnic případně málo osídlených oblastí. Bulharské celní orgány registrují na „Balkánské cestě“ v roce 2000 zřetelný nárůst pašování heroinu a acetanhydridu. Heroin je velmi často pašován do Albánie a odtud do spotřebitelských zemí, do Turecka jsou směřovány velké zásilky zmíněné chemikálie (v roce 1999 bylo v Turecku zabaveno cca 26 t acetanhydridu) a hašiše.
- v USA neustále přetrvávají problémy s pašováním a distribucí XTC původem z Evropy. Tato situace graduje od roku 1998 a jak americké orgány samy přiznávají situace byla podceňována a represivní složky nebyly na tak masivní „přliv“ XTC připraveny. Vojenské síly USA v Evropě registrují nárůst počtu případů týkající se takřka všech druhů drog. Jako 2 hlavní zdroje figurují Holandsko (marihuana, houby obsahující psychoaktivní látky) a SRN (heroin a kokain jsou dodávány především z oblasti Frankfurtu nad Mohanem).
- ve Švýcarsku byla nastartována nejrozsáhlejší reforma policejních složek na centrální úrovni za poslední desetiletí. Většina stávajících centrálních úřadů bude zrušena a bude vytvořena značně posílená spolková kriminální policie. Předpokládá se personální navýšení až o 400 policistů a významné posílení zákonných možností a kompetencí v oblasti hospodářské kriminality, korupce a dalších druhů organizované kriminality. Na nelegálním drogovém trhu je registrován neustálý přebytek v nabídce drog všech druhů (např. podle odhadů činí roční spotřeba heroinu ve Švýcarsku cca 11 tun, v roce 1999 bylo zabaveno necelých 400 kg – počet osob na heroinu závislých se odhaduje na 30 000). Díky změně chování konzumentů je registrován lehký nárůst konzumu kokainu a pokles konzumu heroinu. V obchodu s kokainem roste role osob původem z Dominikánské republiky. Do organizovaných skupin obchodníků s drogami jsou zapojeni především cizinci, mezi nimi mnoho velmi mladých žadatelů o asyl. Švýcarskými celními orgány byl jako nový trend označen dovoz heroinu do Švýcarska leteckou cestou. Je registrován extrémní nárůst nabídky psychoaktivních hub, obsahujících jako aktivní látku psylocibin nebo psylocin (tzv. „voňavé polštářky“, které tyto houby obsahují a které jsou prezentovány např. jako bylinné směsi podporující zdravý spánek). Masivně stoupá konzum GHB, jejíž výroba probíhá v malých domácích laboratořích osobami, které jsou aktivně zapojeny i do obchodů s marihuanou a hašišem (NPDC disponuje

informacemi o výskytu GHB mezi konzumenty OPL v severovýchodních Čechách, kde je tato látka považována za novou drogu a oproti všem zkušenostem ze zahraničí je aplikována nitrožilně !!!). Stále roste rozloha ploch, na kterých jsou pěstovány rostliny konopí, sloužící posléze pro výrobu marihuany a hašiše. Legislativní nedostatky týkající se této oblasti se nedaří řešit.

- v Bavorsku je cca 50% případů drogových TČ nižšího stupně společenské nebezpečnosti zpracováváno až do odevzdání případu státnímu zástupci příslušníky uniformovaných policejních složek. Tímto se významně uvolňují kapacity vyšetřovatelů, kteří se věnují případům nedovoleného obchodu s a pašování drog. V prvních třech měsících roku 2000 bylo zabaveno více heroínu než za celý rok 1999. Severovýchodní Bavorsko a Sasko jsou oblasti s neustále stoupajícím konzumem metamfetaminu převážně původem z ČR. Do organizování obchodů s touto drogou jsou ve velké míře zapojeni Kazachstánci usazení v SRN. V oblasti obchodu s heroínem i nadále dominují kosovští Albánci, na intenzitě nabývá pašování menších množství heroínu (do cca 5 kg). V Bádensku Wurttembersku došlo k významnému posunu ve zjištění zdrojů cannabis – produktů zneužívaných na zdejších trzích – v roce 1998 pocházely 2/3 marihuany a hašiše z Holandska, v roce 1999 pocházely 2/3 ze Švýcarska (!!). Dochází k nárůstu počtu osob zemřelých v důsledku intoxikace drogou – tento trend nebyl prozatím uspokojivě vysvětlen, jako možný důvod je označována polytoxikomanie, kdy konzumenti nejsou aplikované směsy drog schopni „zvládnout“. Podle údajů Spolkového kriminálního úřadu (dále jen BKA) klesají počty registrovaných prvokonzumentů všech druhů drog s výjimkou XTC.
- IKPO Interpol registruje v celosvětovém měřítku nárůst zabavených množství všech druhů drog (např. XTC – nárůst 1998 – 1999 činí 14 mil. tablet v roce 1999 oproti 5 mil. tablet v roce 1998). Synthetické drogy budou v budoucnu přebírat stále větší část trhu. Není vyloučeno, že díky novým návykům konzumentů bude např. i heroín vyžadován v tabletové formě. Stále roste počet polytoxikomanů.
- „Balkánská cesta „ - nejvíce heroínu bylo v roce 1999 zabaveno v Turecku, poté následují Velká Británie a Německo. Jako nejčastější prostředky pašování jsou využívána osobní a nákladní motorová vozidla a letecká přeprava. V roce 1999 byl registrován značný pokles pokusů o pašování drog autobusy. Jako pachatelé figurovali nejčastěji Turci (původem převážně z jihovýchodních provincií Turecka), ex – Jugoslávci a Němci. Pracovníkem BKA byl prezentován analytický materiál, který vyhodnocoval „toky“ heroínu mezi jednotlivými evropskými zeměmi tj. bylo zde znázorněno, jaká množství měla být mezi jednotlivými státy ilegálně přepravena. Výsledky vzbudily u více účastníků jednání pochybnosti o kvalitě výchozích informací. Jako největší nedostatek byl označen deficit informací, které by přesně specifikovaly trasu, po které byly zásilky drog přepravovány. Byl schválen návrh, aby podkladové informace, které sloužily k vypracování tohoto materiálu byly opětovně případ od případu prověřeny a poté v rámci pracovní podskupiny opětovně vyhodnoceny.
- problematika místností, které by sloužily toxikomanům k aplikaci OPL za lékařského dozoru – Spolkový sněm rozhodl, že takovéto prostory mohou být v jednotlivých spolkových zemích zřizovány za té podmínky, že k tomuto vyjádří vůli nejvyšší politické vedení té které spolkové země. Toto rozhodnutí představuje legalizaci těch prostor, které již byly v několika spolkových zemích zřízeny díky nejasnému výkladu některých zákonů. Bylo stanoveno 10 obecných bodů (budou obsaženy v protokolu z jednání), které musí být k provozování „šleháren“ splněny.
Jasně proti se postavily na jednání PS přítomné Bavorsko, Sasko a Bádensko Wurttembersko.

Jako „perlička“ byl pracovníkem Bavorského ministerstva vnitra stručně popsán holandský projekt, kdy by celé vyčleněné budovy mohly za určitých podmínek sloužit jako distribuční místa drogových dealerů.

- přednáška pracovníka GS IKPO Interpol Lyon k problematice XTC – v roce 1999 bylo celosvětově zabaveno více než 21 mil. tablet XTC, z toho 14 mil. v Evropě (v některých zemích je nárůst množství zabavených tablet ve stovkách %). Významnou roli hrají v nelegálním obchodu s XTC izraelské organizace případně osoby na tyto skupiny napojené. Stále aktivněji se do těchto činností zapojují Nigérijci. Je registrován poměrně rasantní nárůst spotřeby XTC v Austrálii a Africe a její stoupající dovoz do oblasti jihovýchodní Asie. Některé laboratoře v jihovýchodní Asii se po změnách návyků konzumentů přeorientovaly na výrobu syntetických OPL. V roce 1999 bylo odhaleno a zabaveno celkem 192 laboratoří na výrobu XTC, z toho 43 na Ukrajině (která takto drží celosvětový primát). Laboratoře holandské se jeví jako nejefektivnější a jejich vybavení dosahuje průmyslového standardu. Podle názoru pracovníků IP se větší část výroby XTC přesunula do východní Evropy (důvody – snadná dostupnost chemikálií, kvalitní nezaměstnaná pracovní síla, nevyužité prostory chemických podniků). Byly zjištěny i případy, kdy XTC byla pašována v tělních dutinách tzv. „polykači“. Metamphetamin produkováný tradičně v jihovýchodní Asii (Barma, Thajsko) je vyráběn v primitivních laboratořích ale ve velkých množstvích – v roce 1999 bylo zabaveno více než 76 mil. tablet. Pracovníci IP předpokládají, že metamphetamin vyráběný v jihovýchodní Asii bude postupně nalézat své uplatnění i na evropských trzích. Dalším obecným předpokladem je, že i albánské a turecké organizace se budou stále aktivněji zapojovat i do obchodů se syntetickými drogami.

Projednání problematiky metamphetaminu – „krystalického speedu“ bylo po dohodě zástupců P ČR, Saska a Bavorska přesunuto vzhledem k nedostatku času na program podzimního jednání PS, které se bude konat dne 28.09.2000 v Mnichově/SRN.

PRAVIDELNÉ JEDNÁNÍ STÁLÉ PRACOVNÍ SKUPINY O PAŠOVÁNÍ A OBCHODU S OPL (DÁLE JEN PS - „STAR“), VE DNECH 23. - 24.05. 2000.

ZDROJ – Národní protidrogová centrála

Jednání, které proběhlo v Linci/Rakousko a to pod patronací Spolkového kriminálního úřadu Wiesbaden/SRN (dále jen BKA) a rakouské policie Horní Rakousy. se zúčastnili zástupci policejních sborů většiny spolkových zemí SRN, BKA, celních orgánů SRN, DEA USA, pracovníci policejních složek zemí, hraničících se SRN a zástupci organizace „EUROPOL“ a „INTERPOL“. Nepřítomen byl zástupce SR.

- Program jednání byl zaměřen především na následující okruhy otázek a problémů :
- posouzení situace v oblasti drog v SRN a jednotlivých účastnických zemích - stav, trendy, zvláštnosti,
  - výměna zkušeností při řešení problémů mezinárodní spolupráce včetně řešení bilaterálních problémů zásadní povahy,
  - zpráva o realizovaných mezinárodních jednáních (mezinárodní grémia, regionální pracovní skupiny),
  - „Podíl pracovníků orgánů státní výkonné moci (policie, státní zastupitelství, justice) na páchání TČ v oblasti OPL“,
  - „Nebezpečí XTC“, „Drogy v silničním provozu“ – přednášky profesora Dr.KOVARA z university Tübingen,
  - aktuální právní problémy,
  - představení nového holandského zákona o zvláštních pátracích metodách (platnost od 01.02.2000) – přednáška 2 holandských státních zástupců,
  - „Povolené pěstování OPL k výzkumným příp. zemědělským účelům“.

Po odsouhlasení konečného znění protokolu z 92. zasedání „Star“, odsouhlasení programu jednání a přivítání těch z účastníků, kteří se jednání pracovní skupiny zúčastnili poprvé bylo přistoupeno k projednání jednotlivých bodů programu.

Nejdůležitější informace :

SRN – oproti roku 1998 se extrémně zvýšilo zabavené množství XTC, kde byl zaznamenán nárůst o 250,7 % a kokainu, kde tento nárůst činí 74,6 %. Situace v oblasti nelegálního obchodu s a v oblasti konzumu kokainu je v SRN obdobná jako v jiných evropských státech. Příčinou je především rostoucí produkce kokainu v Kolumbii, kde produkce rostlin koky stoupla za posledních 10 let 10x. Ze strany USA byl vypracován nový dlouhodobý plán proti pěstování koky – investice by měly přesáhnou 1,6 miliardy USD, bližší informace budou poskytnuty zástupcem DEA USA na některém z dalších jednání PS. Kokain se stává drogou „všech vrstev“, nejen vyšších kruhů a umělců a je třeba opravit názor na to, že je do SRN pašován pouze v malých množstvích. Situace dospěla tak daleko, že je plánováno svolat národní multidisciplinární jednání expertů k této problematice, na které bude pravděpodobně navazovat jeho mezinárodní obdoba. V části věnované syntetickým drogám byla poměrně obsáhle projednávána problematika krystalického speedu – metamphetaminu a byla přednesena souhrnná informace zástupce spolkové země Sasko, které je „přílivem“ metamphetaminu z ČR postiženo nejvíce. Saští policisté odhadují, že z ČR bylo za poslední rok propašováno do Saska celkem asi 34 kg metamphetaminu. V této souvislosti byli

účastníci jednání znovu upozornění na žádost NPDC o poskytnutí informací k problematice efedrinu, základního prekursoru pro výrobu metamfetaminu. Informace budou soustředěny na BKA, zde vyhodnoceny a výsledek bude předán odpovědným pracovníkům NPDC. Jako příklad byl prezentován případ odhalení a likvidace jedné z největších evropských laboratoří na výrobu syntetických drog, která byla odhalena v Korintu/Řecko. Laboratoř byla umístěna v prostorách farmaceutické firmy a specializovala se nejen na přímou výrobu drog ale i na výrobu prekursoru BMK. V laboratoři byly vyráběny tablety s logem „captagon“, část vyrobeného množství byla distribuována v Evropě, větší část byla dodávána na Blízký Východ. Ve Frankfurtu nad Mohanem se jako v jednom z mála evropských měst rozvinula poměrně silná cracková scéna. Situaci zde v současné době analyzuje a východiska hledá zvláštní pracovní skupina. Problematika skupin kosovských – etnických Albánců, kteří se zabývají organizací nelegálních obchodů především s heroinem je v SRN stále aktuální a je v mnoha případech řešena zakládáním specializovaných pracovních skupin („DIESEL“, „ARIAL“ ap.). Podle poznatků bádensko – wurttemberských policejních složek je možno v této spolkové zemi pozorovat trend označovaný jako „ pryč od tvrdých drog“, charakteristický stoupajícím konzumem cannabis – produktů. Významnou roli zde sehrává Švýcarsko jako zdroj těchto drog – v roce 1999 pocházelo ze Švýcarska celých 61 % zabavených drog cannabisového typu. V Sársku jsou do obchodu s a distribuce drog velmi často zapojeni „etničtí“ Němci ze států bývalého SSSR tj. osoby německého původu, které se vrací do země svých předků. Tyto skupiny se vyznačují mimořádnou brutalitou, absencí jakéhokoli respektu před policejními orgány, vyhrožováním svědkům a nátlakem na ně. V Hamburku bude v průběhu roku 2000 do metadonových substitučních programů zařazeno dalších cca 500 osob, čímž jejich počet stoupne celkem na 4 500. Pozitivum tohoto vývoje je spatřováno v mírném poklesu osob zemřelých v souvislosti s užíváním OPL (přesně opačný trend lze sledovat v Berlíně, kde došlo k nárůstu mrtvých až o 30 %, mnoho z nich v zemřelo v souvislosti s užíváním metadonu). Podle dostupných informací se megadiskotéky v Meklenbursku staly zdrojem především syntetických drog pro celé severní Německo. Lipsko jako jedno z největších měst v Sasku se stalo zásobárnou OPL nejen pro přilehlý region ale i pro velkou část Saska – Anhaltska.

Polsko – od března 2000 byla restrukturalizována centrální policejní složka ve Varšavě v rámci které byl vytvořen silný centrální úřad, příslušný pro boj s organizovanou a drogovou kriminalitou a specializovaný dále na „praní špinavých peněz“. Hlavním problémem Polska se jeví syntetické drogy – v roce 1999 byl registrován dramatický nárůst zabavených množství XTC. Byl prezentován případ, kdy byla na polsko – běloruské hranici odhalena velká laboratoř, specializovaná na výrobu BMK a to z nesledovaných surovin. Produkce pravděpodobně amfetaminu běžela (běží ?) naprosto odděleně a tato druhá laboratoř nebyla doposud odhalena. Z následné diskuse vyplynulo, že obdobný trend tj. oddělená výroba prekursorů z nesledovaných chemikálií a výroba syntetických drog – vše v režii zločineckých seskupení – je možno sledovat i v dalších evropských státech. Stejný „modus operandi“ je znám i z aktuálního případu NPDC. Byl prezentován nový způsob, jakým si obchodníci s OPL zajišťují loajalitu využívaných kurýrů a používány především při pašování OPL z Jižní Ameriky. Tento spočívá v tom, že do výchozí země zásilky – často Ecuadoru či Kolumbie – odlétají kurýři 2, z nichž jeden je zde držen pod pohrůžkou smrti jako rukojmí až do předání drogy v cílové zemi.

Francie – v zemi je registrován značný pokles počtu osob zemřelých v souvislosti s konzumem drog – jedno z možných vysvětlení je odklon od konzumu heroinu (viz. „pryč od tvrdých drog“) a stoupající počty osob, které konzumují drogy cannabisového typu a kokain.

Lucembursko – problémy se syntetickými drogami jsou malé, znepokojující je stále klesající věk provokonzumentů heroinu – jsou registrovány případy i čtrnáctiletých konzumentů.

Dánsko – 90% zabaveného heroinu je možno přisoudit organizacím kosovských Albánců a 90% tohoto množství bylo odhaleno v rámci mezinárodně koordinovaných součinnostních akcí („VIKING“ ap). Největší problém představuje v současné době konzum XTC. Vyšetřování vedená v této oblasti jsou velmi obtížná, protože „klientelu“ tvoří „klasičtí“ uživatelé drog – osoby závislé na jejich konzumu ale sociálně a věkově úplně odlišně strukturované společenství osob. Podle odhadů je až 15 % procent všech návštěvníků diskoték a podobných akcí pod vlivem XTC.

Holandsko – v roce 1999 bylo odhaleno a zabaveno 39 jak plně tak částečně vybavených laboratoří na výrobu syntetických drog. Neustále probíhá intenzifikace práce v této oblasti, absolutní priorita je dávana mezinárodní spolupráci (jako např. připojení se Holandska k „PHARE“ programu syntetické drogy). Dvěma holandskými státními zástupci – národním koordinátorem v oblasti syntetických drog a odbornou státní zástupkyní pro syntetické drogy - byl představen nový zákon o zvláštních operativních metodách, který je v současné době zaváděn do praxe holandské policie. Základní stavební kameny této reformy jsou : a) zvláštní operativní metody lze použít pouze v rámci formálně schváleného vyšetřování, b) čím více jsou dotčena práva občanů tím přísnější pravidla platí pro využití těchto metod, c) vedoucím vyšetřování a jeho hlavním garantem je vždy státní zástupce. Zákon nově definuje a upravuje použití operativní techniky, sledování včetně získávání specifických informací z osobního života podezřelých osob, vstup na neveřejně přístupná místa, záznam telekomunikačního provozu a záznam dat z telekomunikačního provozu, provádění „kontrolovaných dodávek“, nasazení informátorů, provádění předstíraných („skrytých“) převodů věcí a upravuje i nasazení policejních agentů a podmínky jejich práce (např. možnost účasti na činnosti organizované zločinecké skupiny ap.). Další institut který tento zákon zavádí je pojem „infiltrant“. Ani přes opakované dotazy přítomných nebyl přednášejícími tento pojem uspokojivě vysvětlen stejně tak jako rozdíl v možnostech nasazení a kompetencích mezi informátorem, policejním agentem a „infiltrantem“. Pro potřeby holandské policie, která se možnosti zákona teprve učí využívat byla vypracována příručka – manuál, kde je uvedeno cca 150 modelových případů a postupy, které je třeba při jejich řešení použít.

Belgie – belgickým zástupcem byla představena studie, která byla provedena o weekendech mezi řidiči motorových vozidel. Bylo zjištěno, že 10% z nich bylo pod vlivem různých léků, 15% pod vlivem drog. Jako úspěch bylo prezentováno zavedení nového zákona o řízení vozidel, podle jehož ustanovení je možné trestat ty řidiče, kteří řídí pod vlivem OPL. Problematice syntetických drog je v Belgii věnována velká pozornost, protože jak výroba tak konzum mají stoupající tendenci. V roce 1999 byla nalezeno a zabaveno cca 330 000 tablet XTC a byly odhaleny 4 laboratoře na její výrobu s týdenní kapacitou cca 20 kg, v prvních měsících roku 2000 již více než 600 000 tablet. Prekurzory byly dováženy převážně z Číny, v případě, že byly vyráběny v Evropě se potvrzuje trend jejich oddělené výroby z nesledovaných chemikálií.

Přednáška prof. KOVARA byla věnována popisu vlivu aktivních látek obsažených v drogách amfetaminové řady (XTC – MDMA, MBDB, MDE apod.) na činnost mozku, především přenosu serotoninu mezi jednotlivými synapsemi. Dále prof. KOVAR seznámil přítomné s drogami, které konzumenti XTC užívají jako drogy doplňkové – např. alkohol

urychluje nástup působení XTC, amphetamin tělo rychleji aktivuje než XTC, drogy cannabisového typu naopak působí útlumově apod. Vzhledem k celkovému životnímu stylu současnosti, způsobu aplikace XTC (tablety) a předpokládaným prognózám vývoje společnosti je těmto drogám připisována „velká budoucnost“.

V části programu jednání která byla věnována aktuálním právním problémům byl především zástupci Holandska a SRN diskutován projekt, testovaný v Rotterdamu. Za podmínky, že není porušován veřejný pořádek a některé další právní normy by bylo možno ve vyčleněných objektech (v Rotterdamu se jedná o 11 budov z majetku města) v určitou dobu prodávat, nakupovat a aplikovat cannabis – produkty, heroin a kokain. V SRN jsou diskutovány některé úvahy ve stylu „pokud se podařilo vytlačit (přesunout) prostituci z ulic do veřejných domů proč by něco podobného nešlo provést s pouličním obchodem a konzumem OPL“ – viz. příklad Rotterdam.

Pracovníkem BKA byl představen materiál, hodnotící páchaní „drogové“ TČ státními úředníky příp. „úředníky“ jako takovými (např. členové bezpečnostních agentur). Překvapivě nejvíce podobné TČ bylo spácháno vojáky, důstojníky a úředníky „BUNDESWEHRU“. Paleta trestných činů sahala od konzumu až po výrobu či obchod s OPL.

Další písemné materiály a doplňující informace bude obsahovat protokol z jednání, který bude zpracovateli zaslán následně.

94. zasedání pracovní PS se bude konat v termínu 07. - 08.11.2000 v Hamburku/SRN.

26. ZASEDÁNÍ ŘEDITELŮ EVROPSKÝCH PROTIDROGOVÝCH JEDNOTEK ČLENSKÝCH ZEMÍ INTERPOLU.

Ing. Gabriel BERSZI, Národní protidrogová centrála

Zasedání se konalo ve dnech 30.5. až 1.6.2000 v Polsku ve Varšavě. Kromě členských zemí Interpolu se zasedání zúčastnili zástupci řady dalších mezinárodních organizací, pozorovatelských zemí a další.

Ještě před zahájením 26. setkání ředitelů evropských protidrogových jednotek se česká delegace zúčastnila slavnostního setkání v rezidenci Italské ambasády. Zde za přítomnosti vedení Polské policie, zástupců Interpolu a zástupců řady Evropských policejních sborů předal generálmajor italských CARABINIERŮ jménem vedení této služby oficiální vyznamenání Italské republiky „NEI SECOLI FEDELE“. Pan Dott. Gian Paolo SECHI vysoce ohodnotil česko – italskou spolupráci v boji proti mezinárodní drogové kriminalitě. Vyslovil přesvědčení, že dobrá úroveň spolupráce vydrží i do budoucna a spolupráce se stane pravidelnou.

V rámci tohoto setkání bylo bilaterálně jednáno se zástupci Polské, Dánské, Švédské, Nizozemské a Francouzské policie, dále se zástupci protidrogových jednotek Estonska a Polska.

Důležitost setkání vedoucích protidrogových jednotek a obecně drogové problematiky byla podtržena účastí a zahajovací řečí předsedy vlády Polské republiky pana Jerzyho Buzka. Pan předseda vlády zdůraznil, že drogy jsou jedním z nejnebezpečnějších fenoménů přelomu 20 a 21 století. Vedl, že Polská vláda věnuje velikou pozornost drogám, akceptovala všechny mezinárodní úmluvy a připojila se k závěrům 20. mimořádného valného shromáždění OSN. V Polsku se za prioritní považuje vyváženost prevence a represe, důkazem toho je centrální preventivní program polské policie. Polsko je připraveno připojit se ke všem aktivitám usilujícím o potlačování nelegálního obchodu OPL. Účinně bojovat proti drogám nelze bez účinné legislativy a proto všechny zainteresované bezpečnostní složky – policie kriminální, pořádková i pohraniční, celníci i úřad na ochranu státu jsou vybaveny dostatečnými oprávněními i pravomocemi k postihování pachatelů této trestné činnosti. Legislativní změny v tomto směru za poslední roky přinesly zvýšené operativní možnosti Policie, je trestná jak nabídka tak přechovávání drog. Změny v organizaci policie, centralizace specializovaných složek má vést ke komplexnímu boji proti organizovanému zločinu. V Polsku je za první 3 měsíce roku 2000 oproti loňskému roku registrován nárůst o 87 % v počtu realizovaných drogových případů, za toto období bylo odhaleno 7 amfetaminových laboratoří. Polská vláda si vysoce cení rozhodnutí Interpolu pořádat 26. Zasedání v Polsku a je velice ráda, že zde může uvítat zástupce všech zúčastněných zemí a institucí.

Další úvodní slovo měl vrchní velitel Polské policie. Podle něj existuje na drogovou problematiku mnoho zásadních a naprosto odlišných pohledů – od medicínského přes akceptaci veřejností až po kriminalistický. Nelze však oddiskutovat, že drogy jsou dnes jednoznačně problém a nelze oddělovat represi od prevence. Polská policie proto má preventivní protidrogový program, soustřeďuje se na potlačování drog na všech úrovních, nezanedbává mezinárodní spolupráci. Polská veřejnost očekává od policie reakce na všechny projevy včetně užívání, výroby, držby, obchodu, propagování a šíření drog. Problémem č. 1 je v Polsku amfetamin. Jeho vědecká detekce a katalogizace umožňuje stíhání výrobců. U ostatních drog se Polsko změnilo z čistě tranzitní do tranzitní a cílové země. Zde vyjmenoval některé úspěchy – 2 hydroponické plantáže kannabisu, společná mezinárodní operace zakončená likvidací kokainové cesty, několik mezinárodních skupin vyrábějících amfetamin

v Polsku a vyvážející hotový produkt do Nizozemí a Skandinávie. Polská Policie považuje možnost pořádání této konference za výraz vysokého mezinárodního ocenění. Jsou si ale vědomi nutnosti dalšího zlepšování spolupráce, zejména v oblasti přímé operativní součinnosti při využívání policejních agentů.

Další řeč přednesl generální sekretář Interpolu - ICPO pan Raymond Kendall, jeho zahajovací řeč je v angličtině k dispozici na NPDC. Z obsahu jeho proslovu :

- vysoce ocenil nastoupenou cestu Polska v zapojení do mezinárodní spolupráce
- strategie boje proti drogám v Polsku vysoce pozitivní
- od roku 1975 (1. Zasedání) kdy se zúčastnilo 25 států vzrostl počet účastníků na 45, všechny se snaží spolupracovat, i když možnosti jsou někde velice omezené
- největší problémy v současné době tvoří možnost sledování toku financí v některých zemích
- vysoká ochota pomoci – ze strany EU finanční, od ICPO odborná i technická a zprostředkování výměny informací
- u syntetických drog můžeme hovořit o „exportním artiklu“ – nutno společně zakročit
- čím dál otevřenější Evropa nemůže být otevřená pro drogy
- on sám změnil svůj názor na zapojení policie do prevence – tato činnost je nezbytná
- vlády musí jít cestou potírání nedovoleného obchodu za současného snižování poptávky, umožnění rehabilitace a snižování dopadu
- **NENÍ CESTOU LEGALIZACE NEBO TOLERANCE UŽÍVÁNÍ DROG**

Poté se ujal slova předseda 26. zasedání pan Miroslav KUMANEK. Uvedl krátce změny v organizaci polské protidrogové služby a předal slovo řediteli Národnímu vyšetřovacímu úřadu panu Andrzej BOREKOWI. Ten představil novou organizační strukturu tohoto úřadu

Po tomto vystoupení proběhla volba místopředsedy zasedání. Zástupce Belgické policie pan Charles de WINTER navrhl vedoucího Švédské protidrogové služby pana Waltra KEGO, který byl jednomyslně schválen.

Pracovní část zahájil pan Jean Michael LOUBOUTIN, zástupce gen. Sekretáře a vedoucí drogového subdirektorátu ICPO. Poděkoval organizátorům zdůraznil že toto je jeho první příležitost v této funkci zahájit jednání na této úrovni. Vyslovil se ve smyslu nutnosti společné reakce na nárůst drogového problému.

Zprávu o globální drogové scéně v Evropě jako již klasicky přednesl pan Ramachandra Sundaralingam. Podle informací ICPO nastává exploze drogového problému a je na nás rozhodnout, v jakém světě budeme žít nadále : ve světě prostém drog nebo světě volném pro drogy (Drug free World or Free Drug World).

Další zprávu o užívání drog a uživatelích přednesl pan Goosdeel Alexis, zástupce EMCDDA. Podrobnější informace z jeho zprávy jsou k dispozici na Internetu pod adresou [www. EMCDDA@org](http://www.EMCDDA.org) nebo [www. EMCDDA@PHARE.org](http://www.EMCDDA@PHARE.org)

V souvislosti s touto zprávou a zprávou ICPO vystoupil zástupce SRN, vedoucí drogové problematiky BKA pan Schmitt – Nothen. Uvedl, že neexistuje seriózní výzkum v oblasti zneužívání kokainu. Každoročně roste množství a počet záchytů, o spotřebitelích se však nic neví.

Dalším diskutujícím byl zástupce Belgie Charles de Winter, který uvedl, že roste počet uživatelů tzv. speedballu – kombinace heroin kokain, roste počet osob majících špatnou zkušenost se syntetiky a zkoušejí kokain. V Belgii proběhl rozsáhlý průzkum kterého výsledkem je zjištění, že u řidičů mezi 18 – 32 roky v noci z pátku na sobotu je každý 7. Pozitivní na užití drogy a podíl uživatelů kokainu jednoznačně roste.

Poté se již rozjela rozprava k jednotlivým bodům programu, nejpodstatnější části jednotlivých příspěvků zazněly v následujícím duchu.

Syntetické drogy – zástupce nizozemské policie.

V Holandsku kvůli vážnosti situace v oblasti syntetických drog vytvořena v podstatě samostatná National Unit Synthetic Drugs, sdružuje zástupce 26 policejních služeb a okrsků. Nejvíce letí jak v NL tak pro export tabletky extáze s logem Mitsubishi 03 – jenom v letošním roce již bylo zadrženo 350.000 tbl. ve Francii, 200.000 v GB, 80.000 v Austrálii a 15 mil. v USA. V případě záchytu je potřebné se zkontaktovat s jejich jednotkou kvůli koordinaci dalšího postupu.

U extáze a amfetaminů podle pracovníka DSD ICPO stále roste produkce i pašování, novum v Evropě je extrémně levná tabletová forma metamfetaminu z produkce dálného východu tzv. YABA.

Pracovník celní správy USA – v USA představuje extáze veliký problém, v roce 1994 zachyceno 400.000 tbl, v roce 1999 5,6 mil tbl. a v prvních 3 měsících 2000 15 mil. tbl. Dovozem se zabývají vysoce organizované zločinecké skupiny v jejichž čele často stojí občané Izraele.

Švýcarsko a kannabisové produkty - situace v podstatě stejná jako v roce 1999 - extrémní nárůst skupin pěstujících kannabis v podmínkách Švýcarska, hydroponické pěstování, řízené sušení a fermentace – nárůst spotřeby

V Řecku byla odhalena první amfetaminová laboratoř, chemická továrna na výrobu extáze v tabletové formě, denní kapacita odhadnuta na několik milionů tbl. na tabletovačce, jinak cca 15 – 20 kg amfetaminu, provozovatelé jednoznačný vztah na Nizozemí.

Dále se pokračovalo projednáváním problematiky kokainu.

Zástupce Francie představil výsledky operace MANÉŽ, kdy byla odhalena a zrealizována skupina osob zajišťujících dopravu kokainu v Francouzských Antil do Francie, zrealizováno 23 osob, zajištěno 1240 kg kokainu.

Španělsko představilo operaci TEMPLE – pašování kokainu z Costa Ricy, součinnost Španělských, Kolumbijských a Costarických úřadů, 57 realizovaných osob, zajištěno 7651 kg kokainu na 2 lodích, 97 kg kokainu v Madridu, 208 kg heroinu v Madridu. Operace probíhala ve třech etapách, největší byl záchyt cca 4 tun kokainu na lodi.

Dne 31.5.2000 byla zahájena část věnována problematice heroinu.

Zde byl představen projekt BALCOM, který se snaží dodnes globálně zpracovávat problematiku etnických (kosovských) albánců. Jedním z příkladů je pracovní skupina BKA nazvaná AG DIESEL, založená v lednu 1998, za spolupráce se zahraničními partnery se podařilo zajistit 80 kg heroinu, 2 kg kokainu, 2,7 mil DEM na hotovosti, 6 střelných zbraní. Mimo jiné v rámci excelentní mezinárodní spolupráce byl dopaden uprchlý organizátor Princ Dobroshi, který po odpykání zbytku trestu v Norsku bude vydán k dalšímu trestnímu stíhání do SRN za trestnou činnost spáchanou po útěku z Norského vězení.

Akce Carro ve Španělsku byla společně s dalšími 3 operacemi těžkou ránou proti Tureckým organizátorům, bylo zadrženo celkem 640 kg heroinu, 71 kg kokainu, ekvivalent 1,4 mil ECU v různých měnách, trestně stíháno 21 osob hlavně Turků a Španělů.

Problematika kannabisových produktů - Dánsko úspěšně se využívá techniky sledování pomocí GPS, v rámci jedné akce, kdy byl monitorován pohyb lodí v průběhu cca 2 měsíců z Estonska přes Dánsko-Pákistán- zpět Dánsko kolem Mysu Dobré naděje – zadrženo 12 tuh marihuany a 18 osob, převážně ruského původu.

Organizovaný zločin v Pobaltí – ucelený obraz podal styčný důstojník Švédska v ICPO. Podrobně popsal situaci v Islandu, Norsku, Finsku, Švédsku, Dánsku, Litvě, Lotyšsku a Estonsku. Probíhá zde téměř nepřetržitá operativní spolupráce. Zde je velice jasný

vliv kosovoalbánských seskupení, kteří stojí za 50% dodávek heroinu do Dánska, 75% do Švédska a 50% do Norska v oblasti hnědého cukru, za bílým heroinem, který je i zde na vzestupu stojí ruskojazyčné skupiny.

Roste i v tomto regionu podíl amfetaminů a vůbec syntetických drog v roce 1999 4800 záchytů syntetik.

Ke vlivu bílého heroinu mluvil zástupce BKA, který zdůraznil narůstající důležitost ztv. Hedvábné cesty (trasa heroinu kopírující cestu karavan převážejících ve středověku hedvábí). Trasa je kontrolována ruskojazyčnými skupinami, soustřeďuje se na přepravu tzv. bílého heroinu, tedy solí heroinové báze, z producentských oblastí přes středoasijské republiky do Ruské federace a dále na západ přes Ukrajinu nebo bělorusko a Polsko. Nižší trasa přepravy zatím nebyla dokumentována.

V odpolední části věnované informačním systémům ICPO byli účastníci seznámeni s operaci KORAK, což byla komplexní operace zahrnující pašování a distribuci heroinu, kokainu, extáze a cannabisových produktů, kde významnou analytickou a koordinační roli sehrál DSD ICPO. Zadrženo bylo 4.974 kg hašiše, 19.500 kg marihuany a několik set kg dalších druhů OPL v ceně cca 19,3 mil USD.

Využití Expresních zasilatelských služeb při pašování OPL.

První příspěvek přednesl zástupce US Customs Service, uvedl proč dochází ke zneužívání těchto služeb :

- přepravuje zboží po celém světě 24 hod denně
- jsou velice rychlé
- lze objednat na Internet, takže vlastně anonymní
- doručují cokoli ode dveří ke dveřím
- soustřeďují se na dopravu zásilek malým objemem a vysokou cenou
- nabízejí důvěrné služby

V USA je tomuto trendu věnována vysoká pozornost, firmy provozující tyto služby jsou podchycovány a represivní orgány s nimi sepisují memoranda o porozumění – zvyšuje se tak jejich „ochota“ spolupracovat.

Pracovník Customs Investigation Service letiště Frankfurt – zkušenosti se zasilatelskými službami v SRN

Letiště Frankfurt přepraví ročně zboží Cargo o objemu cca 1 428 000 tun, z toho DHL 2 %, tedy cca 28.454 tun – kolik z toho drog ? Již v roce 1996 proběhla s NPDC Policie ČR úspěšná operace, kdy ve dvou sádrových sochách dog byl učiněn pokus propašovat celkem cca 9 kg kokainu – zadrženy 3 osoby, 2 příjemci v ČR a odesílatel v Kolumbii.

Jako úkryt se hodí všechno.

Dne 1.6.2000 byla projednávána tematika mezinárodní spolupráce, jejího zlepšení, zlepšení interinstitucionální spolupráce, zjednodušení výměny informací apod. Zazněla zde řada příspěvků zejména ze strany pracovníků Interpolu, Světové celní organizace a Europolu.

V rámci celého jednání v průběhu 3 dnů proběhla řada bilaterálních jednání delegátů NPDC se zástupci Skandinávských zemí, Maďarska, Polska, USA, Belgie, Nizozemí, Řecka, Austrálie, Irska, Pobaltských republik atd. Konkrétně se projednávala problematika možné spolupráce v oblasti syntetických drog – Rohypnolu se Skandinávskými a Pobaltskými státy, problematika motorkářských gangů s Dánskem.

Zástupci NPDC byly pozváni na podzimní konferenci k syntetickým drogám v USA. Účast alespoň jednoho zástupce ČR se pokládá za vysoce důležitou.

Předsednickou zemí pro 27 zasedání v roce 2001 bylo zvoleno Nizozemí a předsedou pan Reijnders, vedoucí pracovník NUSD.

HOLANDSKÝ EXPERIMENT S „HALF-BAKED“ DROGAMI

Larry COLLINS

Překlad Hana Šturmová, Národní protidrogová centrála

HLAVNÍ MĚSTO NARKOTIK V EVROPĚ.

„Podívejte se na holandský příklad!“

Tato fráze se stala jakousi mantrou, skandovanou kdykoliv, kdy se v Evropě nebo Spojených státech amerických sejdou obhájci liberalizace drogových zákonů. Holanďané, argumentují zastánci liberalizace, učinili správný krok, když legalizovali s určitým omezením veřejný prodej kanabisových produktů ve svých nyní slavných kavárnách a tím, že přijali shovívavější politiku vůči všem formám užívání a zneužívání drog založenou na filozofii „redukce škody“.

Ale byl to správný krok? Je to již skoro čtvrt století od doby, co holandský parlament poslal holandskou drogovou politiku směrem, výrazně odlišným od těch v západní Evropě. 23 let je jistě dostatečná doba na prověření následků takové politiky. Jak ovlivnila užívání drog a závislost v Nizozemí? Jaký dopad měla na sousedy Holandska - Francii, Belgie, Německo a Velkou Británii? Skutečně výsledky ospravedlňují vyzvedávání holandské drogové politiky pro ostatní národy jako modelu hodného následování? Nebo jsou varováním ohledně rizik následujících holandský příklad?

Přepřpracovaná holandská drogová politika byla založena na souhlasu parlamentu v roce 1976 s doporučeními komise vedené Pieterem A. H. Baanem, psychiatrem a expertem v rehabilitaci drogově závislých, který pracoval v té době v Holandském úřadě pro duševní zdraví. Zpráva Baanovy komise navrhovala rozlišovat mezi takzvanými Drogami pořadí jedna – těmi, které představovaly „nepřijatelné riziko (heroin, kokain a LSD)“ – Drogami pořadí dvě – konopné produkty, jako je hašiš a marihuana – branými jako méně

THE NARCOTICS CAPITAL OF EUROPE

„Look At the Dutch example!“

That phrase has become a kind of mantra, chanted whenever the advocates of liberalizing drug laws in Europe or the United States gather. The Dutch, liberalization proponents argue, got it right by legalizing the public sale, under certain restraints, of cannabis products in their now-famous coffee shops and by adopting a much more lenient policy toward all forms of drug use and abuse based on a philosophy of „harm reduction.“

But did they? It has been almost a quarter-century since the Dutch Parliament set Holland's drug policy on a course of its own, one markedly different from that of the rest of Europe. Surely 23 years is enough time to examine the consequences of that policy. How has it affected drug use and addiction in the Netherlands? What impact has it had on Holland's next-door neighbors, France, Belgium, Germany, and the United Kingdom? Do the results really justify holding the Dutch drug policy up as model for the other nations to follow? Or are they warning about the risks of following the Dutch example?

The revised Dutch drug policy was based on Parliament's 1976 acceptance of the recommendation of a commission headed by Pieter A.H. Baan, a psychiatrist and expert in rehabilitating drug addicts who was serving at the time in the Dutch Office of Mental Health. The Baan Commission's report proposed distinguishing between so-called List One drug – those that present „an unacceptable risk (heroin, cocaine and LSD)“ – and List Two-drugs cannabis products, such as hashish and marijuana – seen as less dangerous and „softer“.

nebezpečné a „měkčí“. V podstatě parlament depenalizoval držení 30 gramů marihuany nebo hašišu – dost, jak zákonodárci odhadli, pro pokrytí potřeb průměrného kuřáka na tři měsíce. Současně poslanci parlamentu přislíbili pokračovat v boji proti domácímu i mezinárodnímu obchodu s nebezpečnějšími drogami pořadí jedna.

Krátce po odsouhlasení hlavních doporučení komise podnikl parlament další krok povolením komercializace konopných produktů skrze jejich otevřený prodej v síti licencovaných kaváren. Tyto kavárny byly předmětem mnohých právních omezení: nebylo jim povoleno prodat více jak 30 gramů jednomu zákazníkovi; žádné tvrdé drogy nesměly být na jejich půdě prodávány; a také nesměly inzerovat, prodávat mladistvým nebo působit v okruhu 500 metrů od školy. Bez ohledu na holandské závazky mezinárodních smluv, dovoz, vývoz, produkce nebo prodej konopných výrobků mimo kavárny zůstal nelegální.

Ve stejné době, jako byla přijata zpráva Baanovy komise, se Holandsko potýkalo s tím, co bylo považováno za závažný problém s heroinovou závislostí, ačkoli přibližně porovnatelný se svými evropskými sousedy. Národ byl relativně nesužován mezinárodními drogovými překupníky, s výjimkou množství čínských „triád“ (gangů), jejichž překupnictví bylo téměř omezeno na holandský trh.

Jak se k dnešnímu dni tato situace změnila? Za prvé a nejvíc prozrazující, Holandsko (dle slov celních a policejních důstojníků ve Velké Británii, Francii a Belgii) se stalo „hlavním městem drog v západní Evropě“ – a nejen těch měkkých drog, které byly holandským parlamentem depenalizovány, ale také tvrdých drog jako je heroin, kokain a nově extáze.

Britský Celní a daňový úřad odhaduje, že 80% heroinu zadrženého ve velké Británii bylo buď převezeno přes, nebo dočasně skladováno v Holandsku. Pařížská policie

Essentially, Parliament depenalized the possession of 30 grams of marijuana or hashish – enough, the legislators calculated, to meet an average smoker's needs for three months. At the same time, the parliamentarians vowed to continue the fight against both domestic and international trafficking in the more dangerous List One drugs.

Shortly after accepting the commission's primary recommendation, Parliament went a step further by authorizing the commercialization of cannabis products through their open sale in a network of licensed coffee shops. Those shops were subject to a number of legal constraints: they were not allowed to sell more than 30 grams to a customer; no hard drugs were to be sold on their premises; and they were neither to advertise, sell to minors, nor operate within 500 meters of a school. Out of respect for Holland's international treaty obligations, the import, export, production, or sale of cannabis products outside the coffee shops remained illegal.

At the time Baan Commission report was adopted, Holland had what considered a serious heroin addiction problem, albeit one roughly comparable to that of its European neighbors. The nation was relatively untroubled by major international drug traffickers, with the exception of number of Chinese „triads“ (gangs) whose trafficking was pretty much confined to the Dutch marketplace.

How has that situation changed today? First and most revealing, Holland (in the words of senior customs and police officers in the United Kingdom, France and Belgium) has become „the drugs capital of Western Europe“ – and not just of those soft drugs depenalized by the Dutch Parliament but also of hard drugs such as heroin, cocaine, and now ecstasy.

Britain's Customs and Excise Department figures that 80% of the heroin seized in the United Kingdom either passed through or was temporarily warehoused in Holland. The Paris police

odhadla, že 80% heroinu konzumovaného ve francouzském hlavním městě pochází z Holandska. Tabulka pro nastávající rok 1998 pro francouzský Centrální úřad pro represí ilegálního obchodu s drogami bude, dle jednoho z vyšších důstojníků organizace, vykazovat „explozi“ drog přicházejících do Francie z Nizozemí.

„Nizozemí se stalo pro drogové překupníky tou zemí, kde mají pracovat,“ uvádí vyšší důstojník z Úřadu cel a daní Jejeho Veličenstva. „Je to středové. Zde máte chlapíky s přístupem k jakémukoli druhu drogy, který chcete, pašeráky, které je mohou doručit k vám do Liverpoolu nebo Londýna. A prostředí, které je z pohledu zločince relativně bezporuchové. Je ideální, a stalo se magnetem pro naše zločinecké typy.“

Jak se francouzský vyšší důstojník přes narkotika vyjádřil, „Holandsko je evropský drogový supermarket. Jsou zde volně dostupné všechny druhy drog. Cena je nízká. Vaše šance, že vás s nimi chytí, jsou minimální, a můžete je bez obav donést domů přes naše bezcelní hranice.“

Co hůře, největší drogový problém, kterému evropská mládež dnes čelí, pochází od syntetických drog jako je extáze a amfetaminy, které se od svého prvního představení v Holandsku roku 1987 rozšířily po Evropě jako virus. Britská policie odhaduje, že každý víkend je na britských diskotékách a klubech spolknut milion těchto pilulek. Převážně tyto syntetické drogy pocházejí z a jsou vyráběny v Holandsku nebo Belgii. 98% amfetaminů zachycených v roce 1997 ve Francii pocházelo z Holandska, stejně jako 73,6% tablet extáze. V průběhu úřední instruktáže minulého léta připustil vyšší holandský policejní důstojník bývalému generálu Barrymu McCaffrey, caru americké drogové politiky, že „Holandsko je ve vztahu k syntetickým drogám totéž, co Kolumbie ke kokainu.“

estimate that 80% of the heroin consumed in the French capital comes Office for the Repression of the Illegal Traffic in Drugs will, one of the organization's senior officers says, show „and explosions“ of drugs coming into France from the Netherlands.

„Holland has become the place for drug traffickers to work,“ states a senior officer at Her Majesty's Customs and Excise. „It's central. You've got guys there have access to any kind of drug you want, smugglers who can deliver it for you to Liverpool or London. And it's of view. It's ideal, and it has become a magnet for our criminal types.“

As a senior French narcotics officers puts it, „Holland is Europe's drug supermarket. Drugs of all kinds are freely available there. The price is cheap. Your chances of getting caught with them are minimal, and you can carry them home across our customs-free borders without a care.“

Worse, the greatest drug problem facing European youth today comes from synthetic drugs like ecstasy and amphetamines that have spread across Europe like a virus since they were first introduced in Holland in 1987. British police estimate that a million of these pills are swallowed every weekend in British discos and clubs. Overwhelmingly, the synthetic drugs are coming from and being made in Holland. British customs states that virtually all the pills seized in the United Kingdom last year were manufactured in Holland or Belgium. Ninety-eight percent of the amphetamines seized in France in 1997 came from Holland, as did 73,6 percent of the ecstasy tablets. During an official briefing last summer, a senior Dutch police officer admitted to former General Barry McCaffrey, the U.S. drug policy czar, that „Holland is to synthetic drugs what Colombia is to cocaine.“

Výskyt Holandska jako drogového hlavního města Evropy není výhradně kvůli rozhodnutí holandské vlády komercializovat prodej konopných produktů v nyní celonárodně proslulých kavárnách. Avšak mnoho Evropanů věří, že je to důsledek liberálního postoje vůči drogám, které vyrostly z této politiky. Tento postoj, definovaný holandskými nepřáteli této politiky jako „kavárnová mentalita“, nyní prostupuje holandským trestněprávním systémem.

„Pokud chcete dělat drogy, Holandsko je pro to místo,“ poznamenává jeden z předních francouzských protidrogových policejních důstojníků. „Nízké tresty, které rozdávají, [a] liberální postoj jejich soudců vyústilo v explozi v počtu mezinárodních překupnických skupin operujících z Holandska.“

„Jako drogový dealer,“ konstatuje vyšší britský celní důstojník, „se v Holandsku stanete středem pozornosti policie méně pravděpodobně než v jakékoli jiné zemi Západní Evropy. Pro naše holandské protějšky je získání povolení k vedení sledovací operace neuvěřitelně složité. Je naprosto nemožné umístit štenici v domově nebo kanceláři drogového dealera. Pokud vás ve Francii nebo Anglii chytí s 50 kg heroinu nebo kokainu, budete odsouzeni k 20 letům nebo doživotí [a] budete muset minimálně 17 let strávit ve vězení, které je méně než vlídné. Pokud vás zatknou se stejným množstvím jedné z uvedených drog v Holandsku, nanejvýš dostanete osm let, z nichž budete muset strávit pouze čtyři ve vězení, kde budete mít vlastní celu s barevnou TV a stereem, a budete mít právo na manželskou návštěvu dvakrát měsíčně od ženy, která může – i nemusí – být vaší ženou. Je proto divu, že se země stala upřednostňovaným pracovním místem pro drogové překupníky?“

Ale co následky politiky pro Holanďany samotné? „Naše liberální drogová politika byla prohrou, ale její obhájci jsou tak ve svém přesvědčení tak zafixovaní, že nemohou dojít k tomu, aby

Holland's emergence as the drug capital of Europe is not due solely to the decision by the Dutch government to commercialize the sale of cannabis products in the nation's now-famous coffee shops. But many Europeans believe it is the consequence of the tolerant attitude toward drugs that grew out of that policy. That attitude, defined by Dutch foes of the policy as the „coffee-shops mentality,“ now permeates Holland's criminal justice system.

„If you want to do drugs, holland is the place to do them,“ notes one of France's top drug police officers.“ The Light sentences they hand out (and) the liberal attitude of their judges has resulted in an explosion in the number of international trafficking groups operating out of Holland.“

„As drug dealer,“ a senior U.K. customs officer observes,“you are less likely to come to their attention of the police in Holland than you are in any other country in Western Europe. For our Dutch counterparts to get permission to conduct a surveillance operation is unbelievably difficult. It is absolutely impossible to place a bug in a drug dealer's home or office. Get arrested with 550 kilos of heroin or cocaine in France or England, and you'll be sentenced to 20 years to life (and) serve at least 17 of those years in prisons that are less than welcoming. Get arrested with the same amount of either drug Holland, and the most you'll get is eight years, of which you'll serve only four in prisons, where you'll be in your own cell, with color TV and a stereo, and have the right to a conjugal visit twice a month from woman who may-or may not-be your wife. Is it any wonder then that the country has become the drug traffickers' preferred working place?“

But what about the policy's consequences for the Dutch themselves?“ Our liberal drug policy has been a failure, but its advocates are so rooted to their convictions they can't bring themselves to

to připustili,“ říká Dr. Franz Koopman, ředitel drogového rehabilitačního centra De Hoop (Naděje) v Dordechtu a otevřený oponent holandské drogové politiky. „Nejdříve jsme banalizovali užívání konopí. Nechali jsme naše děti při představě, že je naprosto v pořádku kouřit konopí, a odtud byl malý krůček k tomu, aby se pohnuli k názoru, že je také v pořádku užívat halucinogenní látky jako je extáze. Je to ta mentalita, která je za explozí v užívání těch syntetik, které jsme viděli v posledních třech letech, a [to] je vážné nebezpečí pro tuto zemi, stejně jako pro zbytek Evropy.“

NEVIDĚT ŽÁDNÉ ZLO

Holandští kritici drogové politiky svého národa – a dokonce někteří z jejich zastánců – připouštějí, že je charakterizována v nejlepším případě zbožnými přáními a v nejhorším případě pokrytectvím. Holanďané pro to dokonce mají výraz a gesto: umístíte dlaň pravé ruky na špičku nosu a roztáhněte prsty. Nyní se „díváte skrze prsty“ – alles door de vingers zien – vidíte pouze to, co chcete, a zakrýváte zbytek.

Dobрым místem pro začátek zhodnocení holandské politiky je právě ta droga, která to, v určitém slova smyslu, inspirovala: cannabis. Legalizace prodeje konopných produktů skrze licencované kavárny na konci 70. let konfrontovala prosperující majitele těchto obchodů s problémem. Odkud budou své drogy brát? Koneckonců byl jejich import do Holandska stále ilegální pod závazky mezinárodních smluv národa.

Odpověď, se kterou přišli, byla jednoduchá: vypěstovat ji. Nyní, díky holandským zemědělským schopnostem a know-how kotérie americkým milovníků haše, holandští pěstitelé konopí produkují vlastní domácí konopí, Nederwiet. Má jemnou chuť a mnoho jeho fanoušků soudí, že to je nejlepší marihuana na trhu. Je také enormně silné. V roce 1976 jointy kouřené v Holandsku, stejně jako v ostatní Evropě, byly jako jointy protestní generace 60. let.

Admit it,“ says Dr. Franz Koopman, director of De Hoop (The Hoope) drug rehabilitation center in Dordecht and an open opponent of the Dutch policy. “First, we banalized cannabis use. We have left our kids with the idea that it’s perfectly all right to smoke it, and from there it was an easy step for them to move to the notion that it’s also okay to use mind-altering substances like ecstasy. It is that mentality that is behind the explosion in the use of these sythetics we’ve seen in the last three years, and (it) is a grave peril to this country just as it is to the rest of Europe.”

SEE NO EVIL

Dutch critics of thier nation’s drug policy – and even some of its proponents – admit that it is characterized by at best wishful thinking and at worst hypocrisy. The Dutch even have an expression and a gesture for this: You place the palm of your right hand on the tip of your nose and spread your fingers. You are now „looking through the fingers“ – alles door de vingers zien - seeing only what you want to see and blotting out the rest.

A good point to begin evaluating the Dutch policy is whit the very drug that, in a sense, inspired it: cannabis. Legalizing the sale of cannabis products through licensed coffe shops at the end of the 1970s confronted the prospective owners of those shops with a problem. Where were they going to get their drugs from? After all, importing them into Holland was still illegal under the natrion’s international treaty obligations.

The answer they came up with was simple: grow it. Today, thanks to Dutch agricultural skills and the know-how of a coterie of American hash-lovers, Dutch cannabis growers produce their own homegrown cannabis, NEDERWIET. It has a smooth taste, and many aficionados judge it the best marijuana on the market. It is also enormously potent. In 1976, the joints smoked in Holland, like those elsewhere in Europe, were the joints os the

Obsahovaly 3-5% THC (delta-9-tetrahydro-cannabinol), složky, která přivádí kuřáka jointa do rauše. Obsah THC v dnešních jointech může vzrůst až na 35% - 10-ti násobek toho, co bylo, když se Baanova komise rozhodla označit konopí jako „měkkou drogu“. Konzument, který kouří joint z Nederwiet s vysokým obsahem THC, získá rychlejší, ostřejší a déletrvající rauš než jeho rodiče mohli získat ze svým staromódních jointů ze 70. let. Vědecky je nicméně výsledek méně lákavý.

„Účinek THC je úměrný,“ poznamenává Heather Ashton, profesorka na Škole neurologických věd Univerzity Newcastle a britský vedoucí odborník na lékařské účinky konopí. „Jointy s vysokým obsahem THC vyvinou u uživatele toleranci, takže potřebuje více konopí s vysokým obsahem THC, aby získal rauš, na jaký je zvyklý.

“THC, nerozpustné ve vodě, je absorbováno tukovými tělisky těla a mozku a zůstává déle než alkohol nebo nikotin. Z tohoto důvodu jeho oslabující účinek - krátkodobá ztráta paměti, snížená kapacita k učení a snížené motorické schopnosti – přetrvávají u těžkých kuřáků mnohem déle, než si mohou představit. Následek, Ashton poznamenává, je ten, že „konopí, v této nové, silnější formě, není neškodný produkt, jak nás nechali jeho obhájci věřit. Nemusí to být tvrdá droga, ale ‚měkký‘ tento nový materiál rozhodně není. Nyní spatřujeme tendenci k formě závislosti mezi pravidelnými uživateli.“ Bryan Wells, lékař, který je jedním z předním londýnských vůdčích odborníků v rehabilitaci, souhlasí. „Poprvé začínám spatřovat cosi, co připomíná odstupující symptomy, způsobované tvrdými drogami, u těžkých uživatelů konopí.“

Pravděpodobně 70% konopí, jež je v současnosti kouřeno v 1,500 holandských kavárnách, je Nederwiet. Výsledek? „Zjišťujeme, že se více a více lidí dostává s konopím do problému,“ uznává Dr. J. A. Wallenberg, ředitel Kliniky Jellinek, nejznámějšího

1960s protest generatoin. They contained three to five percent THC (delta-nine-tetrahydro-cannabinol), the element that gives a joint-smoker a high. The THC content of today's joints can rise as high as 35 percent – 10 times what it was when Baan Commission decided to label cannabis a „soft“ drug. The consumer who smokes that high-THC Nederwiet joint is going to get a faster, sharper, longer-lasting high than his or her parents would have gotten from their old-fashioned 1970s joints. Scientifically, however, the result is less beguiling.

„The impact of THC is proportional,“ notes Heather Ashton, a profesor at the University of Newcastle's School of Neurologigal Sciences and Britain's leading expert on the medical effects of cannabis.“ High THC-level joints develop a tolerance in the user so that he requires more of the high-level THC cannabis to get the high he's used to.“

Insoluble in water, THC is absorbed by the fatty tissues of the body and brain and retained for longer than either alcohol or nicotine. Hence its debilitating effects-short-term memory loss, diminished learning capacity, and lessened motor skills – remain with heavy smokers for much longer than they may realize. The consequence, Ashton notes, is that „cannabis, in this new, more potent form, is not the benign product its advocates would have us believe. It may not be a hard drug, but 'soft' this new stuff most certainly is not. We now see a tendency toward a form of dependency among those who use it regularly.“ Bryan Wells, a doctor who is one of London's leading rehabilitation experts, agrees.“ For the first time I am beginning to see something that resembles the withdrawal symptoms produced by hard drugs in heavy cannabis users.“

Probably 70 percent of the cannabis now puffed in Holland's 1,500 coffee shops is Nederwiet. The result? We see more and more people getting into trouble

holandského rehabilitačního centra pro zneužívání drog. „Libujeme si v druhu slepého optimismu v Holandsku stran konopí. [Užívání] tohoto silnějšího THC konopí se ustálilo na příliš vysoké hladině. Vidíme mladé uživatele s psychologickými problémy, kteří jej užívají jako formu samoléčby. Může a také to vytváří chronicky pasivního jedince... někoho líného, kdo nechce přebírat iniciativu, nechce být aktivní – dítě, které upřednostňuje ráno ležet v posteli s jointem, než aby vstalo a něco udělalo.“

Dokonce Dr. Ernest Bunning z Ministerstva zdravotnictví, centrálního skladu holandské liberální drogové filozofie, z velké části souhlasí. „Jsou zde mladí lidé zneužívající měkké drogy,“ připouští. „obzvláště ty, které mají vysoké THC. Místo, které konopí zaujímá v jejich životech, se stalo tak dominantní, že nemají místo pro ostatní důležité věci v životě. Ráno se vyškrábou z postele, popadnou joint, nepracují, kouří další joint. Nevědí, co mají dělat se svými životy. Nechci to nazývat drogovým problémem, neboť pokud budu, potom se musíme dostat do diskuse, že je konopí nebezpečné, že někdy jej nemůžete užívat bez toho, abyste si způsobili poškození svého zdraví nebo vaší psychiky. V momentě, kdy vyřkneme ‚Zde jsou lidé, kteří mají problémy s měkkými drogami‘, naši kritici na nás vyskočí, takže je pro nás poněkud obtížné být v této věci objektivní.“

AKCE HENDRIKA A PIETERA

Jak mezi lety 1984 a 1996 zažily kavárny rozmach, užívání marihuany mezi holandskou mládeží ve věku od 18 do 25 let se přehouplo dobře přes 200 procent. V roce 1997 byl 25% nárůst v množství registrovaných závislých na konopí, kteří byli pro svůj zvyk léčeni, v porovnání s pouhými 3 procenty nárůstu ve zneužívání

With cannabis,“ acknowledges Dr. J.A. Wallenberg, the director of the Jellinek Clinic, Holland’s best-known drug abuse rehabilitation center. „We have indulged ourselves in a kind of blind optimism in Holland concerning cannabis. (Use of) this stronger THC cannabis has stabilized at too high a level. We see young users with psychological problems who use it as a form of self-medication. It can and does produce a chronically passive individual ... someone who is lazy, who doesn’t want to take initiatives, doesn’t want to be active – the kid who’d prefer to lie in bed with a joint in the morning rather than getting up and doing something.“

Even Dr. Ernest Bunning of the Ministry of health, the central repository of Holland’s liberal drug philosophy, largely agrees. „There are young people who abuse soft drugs,“ he admits, „particularly those that have this high THC. The place that cannabis takes in their lives becomes so dominant they don’t have space for the other important things in life. They crawl out of bed in the morning, grab a joint, don’t work, smoke another joint. They don’t know what to do with their lives. I don’t want to call it a drug problem because if I do, then we have to get into a discussion that cannabis is dangerous, that sometimes you can’t use it without doing damage to your health or your psyche. The moment we say, „There are people who have problems with soft drugs,“ our critics will jump on us, so it makes it a little bit difficult for us to be objective on this matter.“

HENDRIK AND PIETER’S JOINT VENTURE

As the coffee shops boomed between 1984 and 1996, marijuana use among Dutch youths 18 to 25 leapt by well over 200 percent. In 1977, there was a 25 percent increase in the number of registered cannabis addicts receiving treatment their habit, as compared to a mere 3 percent rise in cases of alcohol abuse. In 1995, public Ministry of Justice studies estimated that

alkoholu. V roce 1995 veřejné studie ministerstva spravedlnosti odhadovaly, že 700.000 – 750.000 z 15 milionu celkové populace Holandska – cca 5% populace – bylo pravidelnými uživateli konopí. Nedávná studie právě dokončená profesorem Pieterem Cohenem u Amsterodamské univerzity pochybuje o těchto číslech, prohlašujíc, že pouze 325.000 – 350.000 holandských mužů a žen jsou pravidelnými uživateli konopí. Nicméně naneštěstí jeho studie odhalila, že tito kuřáci jsou zejména soustředěni mezi mladými v hustě obydlených oblastech Amsterdamu, Utrechtu a Rotterdamu. V minulých třech čtyřech letech zažily ty samé oblasti prudký nárůst v kriminalitě mladistvých a počtu mládeže zapojených do násilných činů spojených podle mnoha holandských policejních důstojníků se zneužíváním „měkkých“ drog. S pozoruhodnou otevřeností prohlásil před více než 18 měsíci amsterodamský policejní komisař Jelle Kuiper „dokud se budou snažit politické třídy předstírat, že měkké drogy nezpůsobují závislost, budeme nadále denně konfrontováni s problémy, které oficiálně neexistují. Jsme si vědomi enormního množství mladých lidí silně závislých na měkkých drogách, se všemi důsledky, které to má.“ O pár měsíců později jeho protějšek v Haagu, de facto hlavním městě Holandska, opakoval jeho stanoviska: „Šedesát pět procent trvalého růstu, který spatřujeme v kriminalitě, je kvůli mladistvým a nadevše mladistvým uživatelům drog.“

Do jaké míry může být tento nárůst připisován dopadu mladými volené trávy, Nederwiet? Tuto otázku není lehké zodpovědět. Co je nicméně nápadné, je rozmach produkce Nederwiet. Když začaly v roce 1979 fungovat kavárny, Nederwiet, pro všechny praktické účely, neexistovalo. Nyní, podle holandského „trávového guru“, profesora Adriana Jansena z Fakulty ekonomie Amsterodamské univerzity, každoroční sklizeň Nederwiet je ohromujících 100 tun ročně, téměř vše ilegálně pěstované. A to nezůstává v

700.000 to 750.000 of Holland's 15 million people – about 5 percent of the population – were regular cannabis users. A much more recent study just completed by Professor Pieter Cohen of the University of Amsterdam disputes those figures, claiming that only 325.000 to 350.000 Dutch men and women are regular cannabis users. Unfortunately, however, his survey discovered that those smokers are particularly concentrated among the young in densely populated areas of Amsterdam, Utrecht, and Rotterdam. In the last three to four years, these same areas have witnessed a skyrocketing growth in juvenile crime and the number of youths involved in acts of violence associated by many Dutch law – enforcement officers with the abuse of „soft“ drugs. With remarkable candor, Amsterdam Police Commissioner Jelle Kuiper declared more than 18 months ago, „As long as our political class tries to pretend that soft drugs do not create dependence, we are going to go on being confronted daily with problems that officially do not exist. We are aware of an enormous number of young people strongly dependent on soft drugs, with all the consequences that has.“ A few months later, his counterpart in The Hague, the de facto Dutch capital, echoed his views :“Sixty-five percent percent of the persistent rise we are seeing in criminality is due to juveniles and above all juvenile drug users.“

To what extent can that rise be attributed to the impact of Dutch youth's grass of choice, Nederwiet? The question cannot be easily answered. What is striking, however, is the boom in Nederwiet's production. When the coffee shops came into being in 1979, Nederwiet did not, for all practical purposes, exist. Today, according to Holland's „grass guru“, Professor Adrian Jansen of the Economics Faculty of the University of Amsterdam, the annual Nederwiet harvest is a staggering 100 tons a year, almost all grown illegally. And it does not stay in the Netherlands. Perhaps as much as 65 tons

Holandsku. Pravděpodobně až 65% [květináčů] je vyváženo – také nelegálně – k holandským sousedům. V současnosti konkuruje Holandsko Maroku jako ústřední zdroj evropské marihuany. Podle vlastních odhadů holandského Ministerstva spravedlnosti zaměstnává průmysl Nederwietu 20.000 osob. Celková komerční hodnota průmyslu, nejen včetně pěstování a prodeje samotné rostliny, ale také exportu velmi silných semínek Nederwietu do zbytku Evropy a Spojených států amerických, je 20 bilionů holandských guldenů, nebo 10 bilionů \$ - fakticky vše z toho je nelegální a téměř nic není předmětem jakéhokoli druhu holandského zdanění. Nelegální export konopí dnes přináší daleko více peněz než jiná tradiční holandská plodina, tulipány.

Jansen odhaduje, že tato plodina – přímý důsledek holandské drogové politiky – pochází od nějakých 25 000 – 30 000 producentů malého až středního množství, většina z nich pěstuje svoji trávu uvnitř, v garáži, suterénu nebo zadní místnosti. V holandském právu může kdokoli vlastnit pět rostlin pro vlastní potřebu. Prakticky všichni tito producenti pěstují mnohem více než těchto pět rostlin, neboť, jak poznamenává americký protinarkotický důstojník v Haagu, „zisky z pěstování Nederwietu jsou obrovské, zcela neúměrně jakémukoli riziku, které pěstitelé podstupují.“

Jeden pěstitel je usmívající se muž – budu mu říkat Hendrik – který bydlí v rotterdamské čtvrti Spangen. Začnete, vysvětluje, se sazeničkou ze samičí rostliny. Pokud začnete se semeny, až do dozrání rostlin nebudete vědět, kolik z nich bude samičích a kolik samčích. Konopí roste rychle; Hendrik má ve své garáži sklizeň čtyřikrát do roka. Klíčem k Ajeho zařízení je jeho stropní baterie 1000 wattových vysokointenzivních lamp Philips. Nechává rostliny pod světlem 18 hodin denně a žárovky upravil na kladku, takže je může zvedat podle toho, jak rostliny rostou.

Of pot is exported – equally illegally – to Holland's neighbors. Holland now rivals Morocco as the principal source of european marijuana. By Dutch Ministry of Justice's own estimates, the Nederwiet industry employs 20.000 people. The overall commercial value of ther industry, including not only the growth and sale of the plant itself but the export if highpotency Nederwiet seeds to the rest of Europe and United States, is 20 billion Dutch quilters, or about \$ 10 billion – virtually all of it illegal and almost none of it subject to any form of Dutch taxation. The illegal export of cannabis today brings in far more money than that other traditional Dutch crop, tulips.

Jansen estimates that this pot crop – a direct outgrowth of Holland's drug policy – comes from some 25.000 to 30.000 small – to medium – scale producers, most of them growing their grass indoors, in a garege, a basement, or a back room. Under Dutch law, anyone may possess five plants for personal use. Virtually all those growers are raising far morethan that because, as an American narcotics officer in The Hague notes, „teh profits from growing Nederwiet are tremendous, way out of proportion toany risks the grower runs.“

One grower is a smiling man – I'll call him Hendrik -. Who lives in the Spangen quarter of Rotterdam. You begin, he explained, with a seedling from female plant. If you start with seeds, you won't know until your plants have matured how many of them are going to be male and how many female. Cannabis grows fast; Hendrik gets four crops a year in his garage. The key to his installation is his overhead battery of 1.000 wat Philips high-intensity lapms. He keeps his plants under the lights 18 hours a day and has the bulbs rigged to a pulley so he can raise them as the palnts grow.

Hendrikův účet za elektřinu? Nemá žádný. Ilegálně se napojit na rotterdamské elektrorozvodné závody, stejně jako stovky domácích pěstitelů ve městě. Jediné skutečné nebezpečí v jeho operaci je zápach, který může upozornit procházející policisty nebo rušit sousedy. Aby toto vyřešil, nainstaloval pár karbonových vzduchových filtrů.

Když jsou jeho semena zralá na sklizeň, Hendrik je zalepí do plastických svačinových sáček a dá je do sucha v tmavé skříni. Potom je prodá svému dealerovi, kterému budu říkat Pieter, za 4.000 – 5.000 guldenů za kilo. Hendrik si spočítal, že jeho „zahradu“ o 40 m² vynesou 35 kilogramů trávy ročně, což mu vynesou po odečtení nákladů cca 120.000 guldenů (cca 60.000 \$) – což není špatné na činnost na vedlejší úvazek.

Kam jeho sklizeň putuje? Přímo do Velké Británie. Pieter se v minulosti specializoval na pašování marockého haše do Holandska a Británie. Holanďané v současnosti moc marocký haš v kavárnách nekouří. Trh je „produktem“ přesycen, a tak, aby dostal skutečné peníze, obchoduje Pieter v Anglii. Před třemi roky, říká Pieter, pokud by se ho někdo zeptal: „Můžeš zvládnout 3.000 kilogramů Nederwiet?“, zasmál by se. Dnes je to rutina. Pro přepravu svůj „produkt“ vakuově zabalí a dá do kamionu s nádobami s chemikáliemi. Žádný pes to nenajde a britští celní úředníci, říká, „se nechtějí chemikáliemi zabývat. Máte 99% šanci, že nebudete chyceni.“

Pro Pietera a Hendrika jsou rizika jejich operace minimální. Jaap Deleeuw, rotterdamský kvalifikovaný zastupující policejní komisař, říká, že domácí pěstitele, jako je Hendrik, odhalují každé dva tři dny. Tato zatčení se téměř výhradně uskutečňují proto, že si sousedé stěžují na zápach konopí, ne kvůli nějakému agresivnímu vyšetřování. Kolik si pěstitelé jako Hendrik odsedí? Deeluw krčí rameny. Odpověď je prakticky nic. Pro Pietera jako dealera, maximum, které může dostat za pašování konopí ze země, jsou čtyři roky;

Hendrik's electricity bill? He doesn't have one. He taps into the Rotterdam power supply illegally, as do most of the hundreds of home cannabis – growers in the city. The only real danger in his operation is the smell, which can alert a passing cop or disturb the neighbors. To deal with that, he's installed a pair of carbon air-filtering devices.

When his seeds are ready to harvest, Hendrik seals them into plastic sandwich bags and lets them dry in a dark closet. Then he sells them to his dealer, whom I'll call Pieter, for between 4.000 and 5.000 guilders a kilo. Hendrik reckons that his 40 square-meter „garden“ yields 35 kilos of grass a year, earning him about 120.000 guilders (about \$ 60.000(after his expenses – not bad for a part-time activity.

Where does his harvest go? Straight to the United Kingdom. Pieter used to specialize in smuggling Moroccan hash to Holland and Britain, but not anymore. The Dutch do not smoke much Moroccan hash in their coffeehouses these days. The market is swamped with „product,“ so to get real money, Pieter trades in England. Three years ago, Pieter says, if someone had asked him, „Can you handle 3.000 kilos of Nederwiet?“ he would have laughed. Today, it is routine. To ship his „product,“ he vacuum-packs it and slips it into chemical container trucks. No dog can smell it, and British customs officers, he says, „don't like to mess with chemicals. You have a 99 percent chance you don't get caught.“

For Pieter and Hendrik, the risks of their operation are minimal. Jaap Deleeuw, Rotterdam's able assistant police commissioner, says the police bust a home grower like Hendrik every two or three days. Those arrests are almost always made because a neighbor has complained of the smell of cannabis, not because of any aggressive police work. How much time do growers like Hendrik serve? He shrugs. The answer is practically none. As for Pieter the dealer, the absolute

dva roky – ze kterých si odsedí jeden – jsou pravděpodobnější.

Holandská policie se snaží jít po větších pěstitelích, ale i zde jsou tresty chabým odstrašujícím prostředkem. Jedna nedávná razie v Hulstu, městeč poblíž holandsko-belgických hranic, vynesla 30.000 rostlin marihuany ve třech nádherně zařízených sklenících. Pokud nemají štěstí, tři Holanďané a Belgičané při tomto zatčení, dostanou maximálně čtyřletý trest za přestupek s konopím – a to za obchod, který jim vynášel dobře přes milion dolarů ročně.

Jediná oblast nedotčená holandskou policií je vzestup průmyslové obchody „domácího pěstitelství“, jejichž jedinou funkcí je pomáhat svým zákazníkům uchytit se jako pěstitelé konopí. Je tomu tak proto, že jsou právně zajištěni, samozřejmě, neprodávají cizincům, což ve skutečnosti všechny dělají. Takových obchodů existuje kolem 200, se jmény, jako je Mellow Yellow, Plant 2000, Greenpoint a Home Grow. Vejděte do jednoho, a ochotný personál vám podrobný přehled toho, jak vypěstovat kořenáč ve své garáži nebo komoře – manuál s instrukcemi, umělé hnojivo, insekticidy, správná lampa s vysokou hustotou světla a podobně. Potom vám doporučí, která semena – K-2, B-52, White Widow, Black Domina – jsou nejlepší, zaručující vyprodukovat konopí s obsahem THC, který vám srazí uši. Obchody nejsou levné, ale jako konečné gesto vám přátelský majitel pravděpodobně hodí fix s dutým držáčkem, kam můžete dát svoje semena, aby jste prošli přes nejlepší celní důstojníky na světě.

AGÓNIE A EXTÁZE

V 70. letech argumentovali obhájci holandské politiky kaváren tím, že zajistit uživatelům měkkých drog nákupním ventilem, kde si budou moci své drogy koupit, je uchrání od toho, aby se stali oběťmi zločinců – pokoutních prodavačů

maximum he could get for smuggling cannabis out of the country is four years; two years – which he would serve one – would be much more likely.

The Dutch police do try to go after major growers, but here too, the sentences are feeble deterrents. One recent raid in Hulst, a town near the Dutch-Belgian border, netted 30.000 mari'juana plants in three beautifully equipped greenhouses. If they are unlucky, the three Dutchmen and the Belgian arrested there will get the maximum four-year sentence for a cannabis offense – and that for an enterprise that was earning them well over a million dollars a year.

One arealeft untouched by Dutch law enforcement is the booming „home grow“ industry – shops whose sole function is to help their customers set themselves up as cannabis growers. That's because they are legal – provided, of course, they do not sell to foreigners, which, in fact, virtually all of them do. There are approximately 200 such shops, with names like Mellow Yellow, Plant 2000, Greenpoint, and Home Grow. Walk into one, and the helpful staff will give you a full rundown on how to grow pot in your garage or backyard – instruction manuals, fertilizers, insecticides, the right high – density lamp, and so on. Then they will recommend which seeds – K-2, B-52, White Widow, Black Domina – are the best, guaranteed to produce cannabis with a THC content that will knock your ears off. The shops are not cheap, but as a final gesture, the friendly proprietor will probably throw in market pen with a hollow butt in which you can slip your seeds past the best customs officer in the world.

THE AGONY AND THE ECSTASY

In the 1970s, advocates of Holland's coffee-shop policy argued that providing soft-drug users with a shopping outlet in which to buy their drugs would keep them from falling prey to drug-peddling criminals. At the same time, they

drog. Zároveň budou odděleni od uživatelů tvrdých drog do vlastního milého prostředí. Bezvýznamní zločinci padnou, a konzumace tvrdých drog bude odříznuta nabídkou atraktivní alternativy mladým lidem.

To byla teorie. Naneštěstí to nefungovalo. Zpráva vládou financovaného Institutu Trimbos z roku 1997 o užívání tvrdých drog v Nizozemí uznala, že „užívání drog je považováno za prvořadý stimul za majetkovými trestnými činy“ – 23 let poté, co se předpokládalo, že to holandská politika zabrzdí.

Navíc, zpráva Trimbosu uvedla počet závislých na heroinu v Holandsku jako 25.000, stav tak nízký, že kritici vlády řekli, že to „podporuje politiku, ne realitu.“ Tato statistika je založena, poznamenávají skeptici, na počtu na heroinu závislých osob, které tím či oním způsobem přijdou do styku s národními sociálními nebo soudními zařízeními. Skutečný stav, odhadují, se blíží 35.000.

Ale i kdyby někdo přijal odhady Trimbosu jako správné, i tak představují téměř trojnásobek počtu holandských závislých osob od doby, kdy země liberalizovala své drogové politiky. Zároveň soudí, že Holandsko má dvakrát tak více osob závislých na heroinu per capita jak Británie, která je známa tím, že z Evropy má ona nejzávažnější problém s heroinem. Navíc, počet osob závislých na heroinu, kteří jsou léčeni v metadonových programech vedených Ministerstvem zdravotnictví, se z 6.511 osob v roce 1988 zvýšil na 9.838 v roce 1997, což je nárůst o něco více než 50% - ztěžší indikace, že by užívání heroinu od uvedení zákona o kavárnách pokleslo.

Holandští odpůrci své shovívavé politiky měkkých drog argumentují, že konopí nevyhnutelně nemusí uvrhnout těžkého kuřáka přes práh do užívání těžkých drog. Mají pravdu. Neexistuje přesvědčivé fyziologické spojení mezi kouřením konopí a užíváním heroinu, a v žádném případě nepřecházejí všichni těžcí kuřáci trávy na tvrdé drogy.

would be carralled off from hard-drug users into congenial environment of their own. Petty criminality would fall, and hard-drug consumption be cut offering young people an attractive alternative.

That was the theory. Unfortunately, it did not work. A 1997 report on hard-drug use in the Netherlands by the government-financed Trimbos Institute acknowledged that „drug use is considered to be the primary motivation behind crimesagainst propeerty“ – 23 years after the Dutch policy was supposed to put the brake on that.

Furthermore, the Trimbos report put the number of heroin addicts in Holland at 25.000, a figure so low that critics of the government say it „promotes a policy, not a reality.“ That statistic is based, the skeptics note, on the number of heroin addicts who actually come unto contact one way or another with the natoon's social or justice departments. The real figure, they maintain, is far closer to 35.000.

But even if one accepts the Trimbos figures as correct, they represent almost a tripling of the number of Dutch addicts since country liberalized its drug polices. They also mean that Holland has twice as many heroin addicts per capita as Britain, which is known for having one of the most serious heroin problems in Europe. Furthermore, the numebr of heroin addicts being treated in the methadone-maintenance programs run by the Ministry od Public Health went from 6.511 in 1988 to 9.838 in 1997, an increase of just over 50 percent – hardly in indication that heroin use has declined since the introduction of the coffee-shop law.

Dutch supporters of their lenient soft-drug policy argue that cannabis does not inevitably thrust the heavy smoker across a threshold into hard drug use. They are right. There is no compelling physiological link between cannabis smoking and heroin use, any by no means do all heavy pot smokers move on to hard drugs.

Ale například ve Francii je 80% osob závislých na heroinu také těžkými konzumenty marihuany nebo hašiše. Koopman z rehabilitačního centra Naděje říká, že více než 90% osob závislých na heroinu, které jejich institut léčil, si svůj návyk vyvinulo poté, co se nejdříve stali obvyklými kuřáky trávy.

Prodej tvrdých drog v kavárnách bylo zákonem, který je vytvořil, přísně zakázáno. To byl výnos po léta ctěný více v porušení než v dodržování. Michel Bouchet, nyní úředník francouzského Ministerstva vnitra, ale mnoho let šéf pařížské protidrogové jednotky, pravidelně posílal své důstojníky do Holandska, aby v přestrojení zjistili, zda se v kavárnách prodávají tvrdé drogy. Takřka nevyhnutelně zjistili, že ano.

Uznajíc problém, společný politický dokument dánských ministerstev zahraničí, zdravotnictví, sociálního zabezpečí a sportu, spravedlnosti a vnitra zavedl „drastickou“ redukci v počtu kaváren a omezil množství konopných produktů, které mohly individuálním zákazníkům prodávat, z 30 na 5 gramů. Pohyb byl přivítán mnoha policejními úředníky, jako byl Deleeuw z Rotterdamu, který uznal, že nyní může dávat větší pozor na 65 kaváren ve městě, než mohl na více jak 100 kaváren, které existovaly ve městě před třemi roky. Ale on a někteří jeho kolegové uznávají, že jsou „dobré“ a „špatné“ kavárny – posledně jmenované nyní často nejsou v rukou holandských, ale marockých a východoevropských majitelů, kteří jsou méně nakloněni přísnému dodržování legislativy kaváren.

Opravdu to vadí? Získat v Holandsku tvrdé drogy je hračka. Vyjděte ven z rotterdamské moderní a svěže čisté zastávky metra Marconiplein. Přejděte tramvajové linky Europoint a sejděte dolů po blátivém svahu, za okolo sady šustících dětských houpaček a skluzavek – nejsou zde žádné děti – směrem k řadě polorozpadlých cihlových budov, z nichž má polovina okna zatlučená prkny.

But in France, for example, 80 percent of heroin addicts also are heavy consumers of marijuana or hashish. Koopman of The Hope rehab center says more than 90 percent of the heroin addicts that his institute has treated developed their habit after first becoming habitual grass smokers.

The sale of hard drugs at the coffee shops was strictly forbidden by the law that created them. That was an edict honored for years more in the breach than in the observance. Michel Bouchet, now an officer of the French Ministry of the Interior but for many years the head of the Paris narcotics squad, regularly sent his officers to Holland undercover to see if hard drugs were being sold in the coffee shops. Almost inevitably, they discovered that they were.

Recognizing the problem, a 1995 joint policy document of the Dutch Ministries of Foreign Affairs, Health, Welfare and Sport, Justice, and the Interior instituted a „drastic“ reduction in the number of coffee shops and cut the quantity of cannabis products that they could sell to an individual consumer from 30 grams to 5. The move was welcomed by many police officers like Rotterdam's Deleeuw, who acknowledges that he can now keep a much closer eye on the city's 65 coffee shops than he could on the 100-plus that existed in the city three years ago. But he and some of his fellow officers do recognize that there are „good“ and „bad“ coffee shops – the latter now frequently in the hands not of Dutch but of Moroccan or East European owners, who are often less inclined to strictly follow the coffee-shop legislation.

Does it really matter? Getting hard drugs in Holland is a cinch. Walk out of Rotterdam's modern and refreshingly clean Marconiplein subway station. Cross the Europoint tramlines and walk down the muddy incline, past a set of rusting children's swings and slides – no children there – toward a line of

Toto je ulice Rhijnvis Feithstraat ve Spangenu. Před lety to byla zápasící, ale vážená čtvrť nižší a střední třídy. Nyní je většina obyvatel podél této ulice drogovými dealery, obchodujícími s crackem, kokainem, heroinem a extází. Dealer na vás civí zpoza krajkové záclony. Jeho zvěd na schodu přede dveřmi vás předtím, než se můžete dostat dovnitř, zkontroluje

.Policie odhaduje, že v Rotterdamu je na 200 takových podniků fungujících v kteroukoli dobu, pracujících z poloopuštěných budov jako jsou tyto. Dealeři si je pronajali od pronajímatele, který pravděpodobně dostal nájemní smlouvu od řetězu dalších pronajímatelů, kteří chrání totožnost hlavního majitele budovy. Nájemné za místnost je zhruba 200 guldenů na den, platba hotově. V takové místnosti můžete koupit prvotřídní heroin za 80 guldenů/gram, což je třetina ceny, kterou byste zaplatili kdekoli jinde v Evropě. Kokain stojí o trochu více

Policie ví o existenci takových domů a přijala vůči nim politiku jakési tolerance. Učiní proti nim nějaká opatření - pokud si budou sousedé stěžovat. Dealeři to zjistili, takže jejich zlaté pravidlo je "Neobtěžuj sousedy a policie nebude obtěžovat tebe." Pokud potřebuje soused přestěhovat těžký kus nábytku, dealeři jim podají pomocnou ruku. Někdo má narozeniny? Pošlete jim květiny.

Většina klientů dealerů jsou místní závislí. Nicméně na dálnici mířící do Holandska z Belgie je odhadem asi 500 "drogových běžců", jejichž prací je navádět možné šance se zahraničními poznávacími značkami do drogových domů, aby zde učinily nákup. Prst přitisknutý na chřípí znamená "Mám koks." Ruka přes ústa znamená "Mám extázi".

Rotterdam hostí další unikátní fenomén: půltuctu opuštěných pronajímaných bytů, ve kterých bydlí 30 až 40 závislých osob. Každý dům je přidělen drogovému dealerovi, který může denně přicházet do domu a prodávat jeho obyvatelům jejich dávku.

dilapidated brick buildings, half of them with their windows boarded up. This is Rhijnvis Feithstraat in Spangen. Years ago, it was a struggling but respectable lower-middle-class neighborhood. Today, most of the residents along this street are drug dealers, handling crack, cocaine, heroin, and ecstasy. The dealer peers at you from behind a lace curtain. His scout on the doorstep checks you out before you can get in.

The police estimate that there are 200 such houses operating in Rotterdam at any given time, working out of semi-abandoned buildings like these. The dealers sublet them from a sublessee who has probably gotten his lease from a chain of other sublessees, all of whom screen the identity of the building's ultimate owner. They rent by the room for about 200 guilders a day, payable in cash. You can buy first-class heroin in such rooms for 80 guilders a gram, a third of what you would pay anywhere else in Europe. Cocaine will run a little more.

The police know those houses are there and have adopted a policy of quasi-tolerance toward them. They will do something about them-if the neighbors complain. The dealers have figured that out, so their golden rule is, „Don't bother the neighbors, and the police won't bother you.“ If the neighbors need help moving a heavy piece of furniture, the dealers lend a hand. Someone's having a birthday? Send them flowers.

Most of the dealers' clients are local addicts. On the highways coming into Holland from Belgium, however, there are an estimated 500 „drug runners“ whose job it is to lead likely prospects with foreign licence plates to the drug houses to make their buys. A finger pressed to a nostril signals, „I have coke.“ A hand held over the mouth means, „I have ecstasy.“

Rotterdam hosts another unique phenomenon : half a dozen abandoned tenements in with 30 to 40 addicts dwell. Each house is assigned a drug dealer who can come into the house daily and sell its

Domy byly postaveny ženou ve středních letech jménem Nora Storm, prezidentkou městského obchodního spolku fetišáků, Junkiebund. Obyvatelé jejího bytu každé ráno obléknou žlutý gumový pracovní oblek a čistí městské ulice za 50 guldenů (cca 25\$) denně - právě tolik, aby si udrželi svůj návyk. Storm doufá, že usazením se v "řádném" prostředí a přilnutím k normální pracovní rutině se někteří z těchto závislých mohou nakonec pokusit s návykem skoncovat. Policie ví, které domy mají její schválenou pečeť Dobrého hospodářství a přivírají oči nad prodejem drog na pozemcích. Zbavili se již někteří strážníci svého návyku? Tedy, přiznává Storm, ne mnoho. Ale někteří.

V Amsterdamu se zatoulejte za zadní stranu Central Station, schody vedoucí dolů do metra, nebo do zadních ulic za čtvrtí červených lamp, kde dívky zdobí okna. Nemusíte hledat dealery. Oni si najdou vás. Pět set, říkají, nebo tisíc tablet extáze? Žádný problém. Můžete dát deset guldenů za tabletu? Hotově? Zde? Během hodiny? Příliš mnoho? Co za osm guldenů?

Stejně jako v Rotterdamu je maximální trest, který mohou tito pouliční dealeri dostat - a pouze po dřívějších usvědčeních a důkazech, že prodávali pŕltuctu klientů nebo tak - dva roky. Jednoduše to není holandská politizující politika, která zničí tyto malé pouliční dealery. Lidé jako starosta New York City Rudolph W. Giuliani mohou namítat - s několika přesvědčujícími statistikami, aby se kryli - že zastavit zneužívání drog, musíte jít po pouličních dealerech, kteří zásobují návyk závislých osob. Ale pokud by byla policie podpořena, aby tak činila, argumentují holandští liberizátoři, odkud budou závislé osoby brát své drogy?

Rotterdamská policie má další ospravedlnění pro přivíraní očí nad městskými drogovými domy do té doby, než si začnou sousedé stěžovat. Před pěti lety se dealeri a jejich klienti zdržovali v městském centru, čímž obtěžovali a vytvářeli o Rotterdamu špatný obraz v

inhabitants their fix. The house were set up by a middle-aged woman named Nora Storm, the president of the city's junkies' trade union, the Junkiebund. Her apartment-dwellers don yellow rubber work clothes each morning and clean the city streets for 50 guilders (about \$ 25) a day-just enough money to keep them in their habit. Storm hopes that by settling in a „regular“ environment and adhering to normal working routine, some of those addicts may eventually try to kick the habit. The police know which houses have her Good Housekeeping seal of approval and close their eyes to the drug sales being made on their premises. Have any of her boarders kicked their habit? Well, Storm admits, not many. But some.

In Amsterdam, wander out behind the back of the Central station, the stairways going down to the subway, or the back alleys behind the red-light district, where girls decorate the windows. You won't have to look for drug dealers. They'll find you. Five hundred, say. Five hundred, say, or a thousand ecstasy tablets? No problem. Can you do ten guilders a pill? Cash? Here? In an hour? Too much? How about eight guilders?

As in Rotterdam, the maximum sentence that those street dealers are going to get - and this only after a couple of prior convictions and evidence that they were selling to half a dozen clients or so - is two years. It is simply not Dutch policing policy to shut down those small street dealers. People like New York City Mayor Rudolph W. Giuliani may argue - with some convincing statistics to back themselves up - that to stop drug use, you have to go after the street dealers who fuel addicts' habits. But if the police were encouraged to do that, Holland's liberalizers argue, where would the addicts get their drugs?

Rotterdam's police have another justification for closing their eyes to the city's drug houses as long as the neighbors don't complain. Five years ago, dealers and their clients hung out in the city center,

očíh tisíců turistů, kteří přišli udělat obchod ve světově nejdůležitějším překládním přístavu. Je lepší odsunout dealery do městské ubohé periferie, kam jediná přijivší cizinci stejně chtějí koupit drogy. Rotterdamský tah je klasickým příkladem holandské "redukce zla" - přestože, jak je často případ, redukované zlo není až zas tak zlo učiněné závislé osobě, jako zlo, které činí svému okolí.

Někteří evropští obhájci liberalizačních drogových zákonů, jako například Paul Flynn, velšský člen dělnické strany britského parlamentu, argumentují, že tím, že volně zpřístupnili konopí dostupné mládeži, odvrátili Holanďané děti od heroinu. A je jistě pravdou, že v Holandsku, stejně jako ve většině dalších evropských zemích, je populace závislá na heroinu stále starší. Na druhou stranu je závislost na heroinu obvykle pomalý, zákeřný proces; mladým, kteří jej začnou v 19 letech konzumovat, bude trvat čtyři až pět let, než dosáhnou takového stupně závislosti, který je přinutí hledat pomoc.

Ale Koopman z dordechtského rehabilitačního centra De Hoop říká, že 40% z 250 závislých osob čekajících na léčbu v jeho zařízení je mladších 25 let. Právě odpovědi o tom, co se děje mezi mladými lidmi v Holandsku, dostanete povídáním si s mladými závislými z rotterdamského ústředí Junkiebund Nory Storm. Obrázek, který se objevuje, je nápadně podobný mladé drogové scéně kdekoli jinde v současné Evropě.

"Děti jdou v dnešní době do všeho," říká Dominy (32 let), která kouří heroin od svých 15 let. "Když jsem se dostala na scénu, byl to jen heroin. Nyní to je koks, konopí, extáze, speed, šleh heroinu, když jste příliš nahoře."

Skutečné drogové problémy v Holandsku dnes, stejně jako ve zbytku Evropy, je raketový nárůst braní pilulek a ústřední role Holandska ve výrobě a prodeji tablet extáze a amfetaminu. Naneštěstí je známo jen málo o dlouhodobých následcích podporovaného

creating a nuisance and giving Rotterdam a bad image in the eyes of the thousands of foreigners who came to do business in the world's most important container port.. better to push the dealers into the city's poor outskirts, where the only foreigners likely to run into them have come to buy drugs anyway. Rotterdam's gamnit is a classic example of Dutch „harm reduction“-although, as is often the case, the harm being reduced is not so much the harm done to the addict as it is the harm he is doing to his surroundings.

Some European advocates of liberalizing drug laws, such as Paul Flynn, a Welsh Labour member of the British Parliament, argue that by making cannabis freely available to their youth, the Dutch have turned these kids away from heroin. And it is certainly true that in Holland, as in most other European countries, the heroin-addicted population is growing older. On the other hand, heroin addiction is usually a slow, insidious process; the youth who begins to consume it at 19 will probably take four to five years to reach the level of dependency that will force him or her to seek help.

But Koopman, at Dordecht's De Hoop rehab center, says that 40 percent of the 250 addicts awaiting treatment at his facility are younger than 25. You get the real answer about what is happening among young people in Holland from talking with young addicts in the Rotterdam headquarters of Strom's Junkiebund. The picture that emerges is remarkably similar to the youth drug scene elsewhere in Europe today.

„Kids are into everything now,“ says Dominy, 32, who has been smoking heroin since he was 15. „When I came into scene, it was just heroin. Now it's coke, cannabis, ecstasy, speed, a blow of heroin to calm you down when you're up too far.“

The real drug concerns in Holland today, as in the rest of Europe, are the skyrocketing rise in pill-popping and Holland's pivotal role in the manufacture and sale of ecstasy and amphetamine pills.

brání extáze. Doud nejlepší studie, zveřejněná v říjnu 1998 v britském lékařském magazínu The Lancet, byla učiněna Pobočkou biologické psychiatrie Národního institutu duševního zdraví v marylanské Bethesdě. Přestože vzorek, který vědci použili ve své studii, byl malý, odhalil, že prodloužené, pravidelné užívání extáze může vyústit ve zjevně nezvratné poškození serotoninových receptorů v mozku. Následek může dobře být, že někteří dnešní těžcí uživatelé extáze mohou později v životě zjistit, že jsou zatíženi chronickými depresemi.

"Jsem velice znepokojen ohledně extáze," prohlásil Dr. Wallenberg, ředitel Kliniky Jellinek. "Musíme být ostražití ohledně drogy, která má potenciál způsobit dlouhodobé poškození mozku, a tato to způsobuje. S našimi tolerantními postoji zkrátka nechceme vidět nebezpečí, dokud se extáze nerozšíří všude jako virus."

Další osoba, která se obává extáze, je holandský premiér Willem Kok, který v roce 1996 udeřil rukou do stolu a sdělil svému ministerstvu spravedlnosti, aby "ukázalo jejich evropským sousedům, že jsme vzali problém s extází vážně a že s tím budeme něco dělat." Výsledkem bylo vytvoření mezirezortní policejní úkolové jednotky v roce 1997, Jednotka proti syntetickým drogám (USD), která zaměstnává 60 policejních důstojníků ve třech odděleních - jedna shromažďuje databázi a pracuje s ostatními policejními jednotkami, druhá vyšetřuje laboratoře na tablety a třetí pracuje na prekurzorových chemikáliích a razících strojích nutných k výrobě tablet.

Mají těžkou práci. "Laboratoř" na extázi může být snadno vytvořena v kuchyni farmy, která je vybavená průmyslových mixerm jídla, několika kanystry butanového plynu a pár nádržemi chemikálií. Některé z těchto laboratoří představují investici 5.000\$. Další výrobci extáze odhaleni s vybavením v hodnotě 500.000\$. Ředitel USD, Pieter Reijnders, odhaduje, že průměrná laboratoř

Unfortunatly. Little is known about the long-term consequences of sustained ecstasy use. The best study so far, published in October 1998 in the British medical journal The Lancet, was done by the Biological Psychiatry Branch of the National Institute of Mental Health in Bethesda, Maryland. Although the sample that the scientists employed in their study was small, it did reveal that prolonged, regular use of ecstasy can result in apparently irreversible damage to the serotonin receptors in the brain. The consequence could well be that some of today's heavy ecstasy users may find themselves burdened with chronic depression later in life.

"I am very worried about ecstasy," declares Dr. Wallenberg, the director of the Jellinek Clinic. "We must be very wary of drug that has the potential of causing long-term brain damage, and the this one does. With our tolerant attitudes, we just don't want to see the danger here until ecstasy had spread everywhere like a virus."

Someone else worried about ecstasy is Dutch Prime Minister Willem Kok, who pounded on a table in 1996 and told his Ministry of Justice to "show our European neighbors we take this ecstasy problem seriously and that we're going to do something about it." The result was creation in 1997 of an interregional police task force, the Unit Against Synthetic Drug (USD), which employs 60 police officers in three divisions-one to collect a database and work with other police forces, one to investigate pill labs, and one to work on the precursor chemicals and stamping machines needed to make the pills.

Theirs is a tough job. An ecstasy "lab" can easily be set up in a farmhouse kitchen equipped with an industrial food mixer, a few tanks of butane gas, and a couple of vats of chemicals. Some of those labs represent an investment of \$ 5.000. Other ecstasy makers have been busted with equipment worth \$ 500.000. The USD's director, Pieter Reijnders, estimates

vyprodukuje 50.000 tablet týdně, v ceně méně jak gulden za tabletu, nebo za 50 amerických centů. Poněvadž mohou být tyto tablety - velikosti Advilu, s logy jak například králíci Playboy, světelný šíp nebo znamení zvěrokruhu - prodávány za 40\$ na diskotékách na Manhattanu, možný zisk je enormní. Před třemi lety nebyly ve Spojených státech amerických prakticky žádné záchyty tablet extáze vyrobených nebo koupených v Holandsku, ale skóre těchto záchytů bylo učiněno v roce 1998 od Tampy na Floridě, přes Austin v Texasu až po New York. Většina byla koupena mladými americkými turisty bez peněz na svoji letní dovolenou, kteří pašovali několik set tablet domů ve svých zavazadlech.

V průběhu své krátké existence zničila USD na 20 laboratoří. "Typickým holandským pohybem", jak Reijnders s úsměvem říká, ministerstvo zdravotnictví, centrum národní prodrogové lobby, si ministerstvu spravedlnosti stěžovalo na úspěchy jeho jednotky. Zločinci jsou nuceni dávat podřadný, nekvalitní materiál do vyráběných tablet, jak ministr zdravotnictví říká. Jejich odpovědí byl vysoce kontroverzní program na "testování" tablet extáze a amfetaminu na nečisté látky, a pokud se ukážou jako čisté, budou tablety vráceny majiteli s rádobou oficiálním schválením jejich užívání - i přesto, že užívat je technicky ilegální a nikdo neví, zda nemohou způsobit svým konzumentům dlouhodobé poškození mozku. "Je to opět dívání se skrze prsty," povzdychl si Dr. Karel Gunning z holandského Výboru pro prevenci zneužívání drog. Ale mladí Holanďané navštěvující rave party tomu nevěnují pozornost. Průzkum učiněný Leidenskou univerzitou ukázal, že 77% návštěvníků party nemělo, nebo pouze výjimečně, své tablety testované.

V každém případě je nový holandský drogový fenomén, Smart Shop, připraven pomoci kterémukoli mladému americkému turistovi snažícímu se propašovat si domů bezpečně zásobu

that the average lab puts out 50.000 tablets a week, at a cost of less than a guilder a pill, or about 50 U.S. cents. Since those tablets-the size of an Advil, stamped with logos like Playboy bunnies, a lightning bolt, or the signs of the zodiac-can sell for as much as \$ 40 in a Manhattan disco, the profit potential in the traffic is neormous. Three years ago there were virtually no seizures of Dutch-made or-purchased ecstasy pills in the United States, but scores of those seizures were made in 1998, from Tampa, Florida , to Austin, Texas, to New York. Most had been bought by youthful American tourist out to finance their summer vacations by smuggling a few hundred tablets back home in their luggage.

During its brief existence, the USD has already taken down close to 20 labs. In what reijnders laughingly calls „a typical Dutch move,“ the Ministry of Health, the center of the nation's pro-drug lobby, has complained to the Ministry of Justice about his unit's successes. The criminals were being pressured to put substandard, low-quality material into the tablets they were making, the Health Ministry said. Their answer was a hingly controversial program to „test“ users'ecstasy and amphetamine pills for impure substances, and then, if they prove clean, pass them back to their owners with a quasi-official endorsement of their use-even though using them is technically illegal and no one yet knows whether they may cause long-term brain damage to their consumers. „Looking through the fingers again,“ sighs Dr. Karel Gunning of the Dutch Comittee to Prevent Drug Abuse. But young Dutch rave partygoers are not paying much attention. A survey by the University of Leiden showed that 77 percent of partygoers never or rarely had their pills tested.

In any event, a new Dutch drug phenomenon, the Smart Shop, stands ready to help any young American tourist anxious to smuggle a supply of those ecstasy pills safely back home. More than

tablet extáze. V posledních dvou nebo třech letech se objevilo více jak 150 Smart Shopů prodávajících drogové náležitosti a halucinogenní a psychedelické drogy jako je peyote a paddestoelen (holandské houby), které balancují na hranici legality. V mnoha Smart Shopech, jako například na adrese 19 Oudehoogstraat, sousedícím s amsterodamskou čtvrtí červených světél, je kabinet prodávající to, co vypadá jako holicí krém nebo deodoranty ve spreji Fabergé, plechovka polévky Campbell nebo piva Heineken.

"Chceš si vzít domů 500 tablet extáze, člověče?" ptá se s úsměvem majitel a zvedá sprejový deodorant Fabergé Brut. Odšroubovává základ - není zde žádný deodorant. Je dutý. "Lehce," říká. "Dej je sem. Nikdo je nikdy nenajde."

"Nebyl bych hrdý, pokud bychom byly sousedy viděni jako narkostát," říká ministr veřejného zdraví Dr. Bunning. "Nechceme, aby sem přicházeli lidé jenom proto, aby hloupě civěli na dívky v oknech a zkameněli. Máme kulturu a historii, na kterou jsme hrdí."

Povzdechne si. "S drogami jsme ve sféře teorie. Neexistuje jednoduché řešení drogového problému. Žádný národ, ani USA, ani Anglie, nemají odpověď. Ale naše řešení v Holandsku také není ideální."

150 Smart Shops have popped up in the last two or three years, selling drug paraphernalia and hallucinogenic and psychedelic drug like peyote and *paddestoelen* (Dutch mushrooms), which tiptoe up to the edge of legality. In most of them, like the one at 19 Oudehoogstraat, adjoining Amsterdam's red-light district, there is cabinet selling what appear to be cans of Fabergé shaving gel or deodorant sprays, Campbell's soup, or Heineken beer.

"Want to take 500 ecstasy tabs home, man?" smilingly asks the proprietor, picking up a can of Fabergé Brut spray deodorant. He unscrews the base: no deodorant in there. It's hollow. "Easy," he says. "Put 'em in here. No one will ever find them."

"I would not be proud if we were to be seen by our neighbors as a narco-state," says the Public Health Ministry's Dr. Bunning. "We don't want people to come here just to gawk at the girls in the windows and get stoned. We have a culture and history of which we are proud."

He sighs. "With drugs we are in the realm of theory. There is simple solution to the drug problem. No one nation, not the U.S., not England, has the answer. But our solution in Holland is not ideal either."

KNIHOVNIČKA

Miloš VANĚČEK, Národní protidrogová centrála

J.X. DOLEŽAL : MARIHUANA 2000

Kniha popisuje dění kolem marihuany v naší zemi od prvních článků v tisku v devadesátém roce až po milost, kterou prezident republiky letos v únoru udělil devatenáctiletému Stanislavu Pobudovi, odsouzenému „za trávu“ na dva roky do vězení. Tato kniha je příběhem, kterak k tomu došlo.

Vydání 1, vydalo nakladatelství BARONET. 2000, 167 stran
ISBN 80-7214-291-7

Andrew TYLER : DROGY V ULICÍCH, mýty – fakta – rady

Drogy jsou metla druhé poloviny dvacátého století. Nyní pochyb o tom, že se jejich užívání šíří stále víc nejen ve světě, ale i v naší společnosti. Na otázku, jak jejich nebezpečí čelit, odpovídá tato kniha. Přináší strážlivou, objektivní informaci o historii jednotlivých drog, o jejich využití v medicíně a možnosti zneužití v rukou postižených jedinců. Na konkrétních případech ilustruje jejich záludnost. Je určena všem – od uživatelů drog, jejich rodin a přátel až po pracovníky protidrogových středisek a širokou veřejnost. Andrew Tyler je novinář zabývající se politickými a sociálními problémy. Přispívá do renomovaných novin a časopisů jako Observer, Independent a Guardian.

Vydání 1, vydalo nakladatelství Ivo Železný, 2000, 435 stran
ISBN 80-237-3606X

Peter McALEESE, John AVERY - BOJOVÝ MANUÁL,

Příručka profesionálního vojáka, příprava k boji * léčky * obrana * boj ve městech * boj v lesích * boj v poušti * boj v džungli * boj v noci * útěk a únik * umění přežít * první pomoc na bojišti * bojová střelba * jaderná, biologická a chemická válka

Bojový manuál napsal profesionální válečník Peter McAleese na základě třiceti let zkušeností jak pro dnešní aktivní vojáky, tak pro nadšené vyznavače vojenských dovedností a umění přežít. Je nejdokonalejší příručkou vojenského řemesla, jaká byla kdy napsána.

Vydání 1, nakladatelství Ivo ŽELEZNÝ, 2000, 187 stran
ISBN 80-240-1160-3

Všechny knižní tituly nakladatelství Ivo Železný si můžete objednat na adrese :
Služba čtenářům, nakladatelství Železný, Tuchorazská 17, 282 01 Český Brod, tel.: 0203/620150, e-mail: obchod.iz@pha.eridan.cz

V Bulletinu 2/2000 jsem se zmiňoval o knize Karolíny Vaverkové **BÍLÁ MOC**. Později jsem se s Karolínou Vaverkovou sešel v Arbesově knihkupectví v Praze, kde nakladatelství START tuto knihu křtilo. Chvilí jsme si s Karolínou Vaverkovou povídali o této ožehavé problematice a zkušenostech, které oba z této oblasti máme. Při této příležitosti jsem Karolinu Vaverkovou poprosil, zda by napsala pár řádek pro Bulletin. Zde jsou.

OHLÉDNUTÍ

Karolína VAVERKOVÁ

Mám před sebou opět papír za úkol na něj vyjádřit písmem své pocity, ale sedím tu už dlouho a zjišťuji, že mám v hlavě spíš chaos. Je to opravdu velmi těžké, protože mé pocity ohledně děje kolem mé knihy se každý den mění. A mění se lidé kolem mě. A měním se já.

Zpočátku jsem zavrhovala jakékoliv zveřejnění mého deníku, protože jsem nechtěla ublížit ani sobě a ani lidem, kteří v něm figurují. Myslím si, že opravdu jen málo z těch, kdo si píšou deník, touží po tom dát ho veřejnosti. Je to jako dát hlavu na špalek a čekat, jestli padne rána, která změní jeho život, nebo naopak jestli mu náhodou nebude udělena milost. A pokud to člověk udělá aniž by si prožil nespočet probdělých nocí a strachu o svou budoucnost díky vydání jeho nejintimnějších myšlenek v podobě knihy, pak mu nerozumím. Nejsem z těch, kteří na tom chtějí něco vytřískat. Opravdu jsem do poslední chvíle netušila, jak lidé vezmou moji knihu, jak díky tomu vezmou mě. Ještě pořád se může stát, že se kvůli tomu ke mě otočí spousta lidí zády. Skutečně jsem šla na trh nejen se svou kůží, ale i s kůží mnoha lidí. Samozřejmě i své rodiny. Přece jen jsme se před pár lety přistěhovali na malou vesnici, kde může takové odhalení z mé strany naší rodině hlavně ublížit a zkazit život nejen mě.

Rok mi tedy trvalo, než jsem zvážila nabídku a rok jsem intenzívně bojovala se strachem vydat svůj deník. Za tu dobu jsem poznala mnoho lidí a ve své naivitě mnoha z nich skočila na lep, což mě občas ujistilo, že to dělat nemám. Jak ale vidíte, nakonec se stal opak. Kniha je na světě. Kolem mé osoby se najednou začalo pohybovat mnoho důležitých lidí a já pochopila, že to už nelze zastavit. A dnes jsem ráda. Proč? Protože mám pocit, že jsem za těch pár měsíců vyspěla. Byla to pro mě opět další škola života. Obrovský posun někam, kam jsem to nikdy nečekala. Poznala jsem média, odborníky, vlivné osoby, ale hlavně ty, o které mi nejvíce jde. Těmi jsou ti "obyčejní" lidé, kterým jsem knihu věnovala. A ti mě neklamali. Tihle pochopili, o co mi jde. Chodí za mnou a mají mě zájem poslouchat. Lidé mě (zatím) neodsoudili. Možná je to příliš krátká doba na takové pocity, ještě se opravdu může vše změnit, ale já pevně doufám, že jsem udělala správnou věc. Když srovnám, s čím lidé chodí na veřejnost, vím, že se nemá za co stydět. A v tom mám naštěstí podporu mnoha lidí, kteří mě znají.

Samozřejmě mě občas ranilo a jistě ještě raní, když se objeví taková osoba, která mě použije jako senzaci nebo ve svůj prospěch, ale s tím musím počítat. Pochopila jsem, že musím mít nadhled a z těch některých potvor, které kolem krouží, si prostě nedělat těžkou hlavu. Nesmím, protože jinak bych se zbláznila.

Jednoduše chci říci, že teď vím, že to byla správná věc. A smysl to má. Stojím si zatím, že pokud to opravdu pomůže jen jednomu člověku (třeba jen se trochu vcítit do duše závislého), splní to vše, co jsem od vydání deníku čekala. Samozřejmě vím, že v něm popisují tak silné stavy, že to může někomu i ublížit, ale já opravdu jen ukazuji realitu, která je součástí lidstva. Prostě je to tak. Nic víc, nic méně. Realita.

A svými přednáškami a výjezdy mezi skutečné lidi chci jen dokázat, že je východisko, já jsem důkaz. A nejen já. Chci, aby ti, kteří mohou, aby se zapojili a bez nesmyslných předsudků alespoň nějak pomohli. Třeba jen tím, že už se konečně nebudou rouhat a tvrdit naivně: "Mě se stát nikdy nemůže, já mám děti starší a dobře vychované." Vždy jen kroutím hlavou a říkám si, že takových už bylo. A jejich děti budou mít vlastní děti a tak dál.

Mám také skutečně silný pocit, že můj život teď dostal opravdový směr. A za to děkuji lidem, kteří mi s vydáním pomohli, teď skutečně žiji a jsem přesvědčená, že toho ještě hodně dokážu. Když ne veřejně, tak alespoň ve svém osobním životě, což je nejdůležitější.

Nyní jsem si dala s přednáškami nejen po školách pauzu a připravuji se na svou výstavu fotografií v Českých Budějovicích. Na rozdíl od psaní je fotografování činnost, které bych se velmi ráda věnovala intenzívně i v budoucnu. Proto chci pokračovat ve studiu na vysoké škole

(specializace reklamní fotografie) a hlavně cestovat po světě a fotit a fotit. Tuším, že se mi teď otevřel nový, opravdový svět a já to nechci jen tak promarnit. Už ne.

Tolik Karolína Vaverková čtenářům Bulletinu Národní protidrogové centrály.
Závěrem bych chtěl popřát: "DOBRÉ SVĚTLO KAROLÍNO."